

VERSLAG OPENBARE VERGADERING COMMISSIE VEILIGHEID, BESTUUR EN FINANCIËN D.D. 23 FEBRUARI 2023

[Typ hier]

Datum verslag	2 maart 2023
Locatie	Stadhuis, de stadhuishal
Verslag door	Geertjan Benus (Notutekst)
Vaststelling verslag	april 2023

Aanwezigen:

Ochtendvergadering

10 De voorzitter, de heer R. Peters, en van het college de burgemeester mevrouw S. Dijkstra (burgemeester), en voorts de leden: mevrouw M. Fattal (GroenLinks), de heer M. Koning (D66), de heer D. van Bergen (ChristenUnie), mevrouw I. Raaijmakers (PvdA), de heer H. Dijkstra (CDA), mevrouw J. Zwinkels (CDA), mevrouw T. Meerding (VVD), de heer V. Stevens (Student & Starter), de heer G. Dijkstra (EenUtrecht), mevrouw L. Snippe (Partij voor de Dieren), mevrouw S. Noltén (Bij1), de heer R. Maas (VOLT) de heer M. Sungur (DENK) en van de griffie de commissiegriffier de heer J. Schueler en de commissiesecretaris.

Middagvergadering

20 De voorzitter, de heer H. Bakker, en van het college de burgemeester mevrouw Dijkstra en de wethouder mevrouw L. Voortman en voorts de leden: mevrouw M. Fattal (GroenLinks), de heer M. Koning (D66), mevrouw V. Dada-Anthonij (D66), de heer D. van Bergen (ChristenUnie), de heer V. Stevens (Student & Starter), mevrouw E. Kendir (Student & Starter), mevrouw J. Zwinkels (CDA), de heer B. van Steeg (CDA), mevrouw T. Meerding (VVD), mevrouw M. Ramaker (VVD), de heer G. Dijkstra (EenUtrecht), mevrouw S. Noltén (Bij1), mevrouw N. Oui Fakir (Bij1), de heer R. Maas (VOLT), mevrouw L. de Vries (Partij voor de Dieren), de heer M. van Heuven (Partij voor de Dieren), de heer M. Sungur (DENK), de heer C. Bos (Stadsbelang Utrecht), en van de griffie de commissiegriffier de heer J. Schueler en de commissiesecretaris.

30

Avondvergadering

40 De voorzitter, de heer R. Peters, en van het college de burgemeester Dijkstra en wethouder mevrouw Schilderman en voorts de leden: mevrouw M. Fattal (GroenLinks), mevrouw M. Hellevoort (GroenLinkjs), de heer M. Koning (D66), de heer J. Vasters (D66), de heer R. van der Zweth (PvdA), de heer D. van Bergen (ChristenUnie), mevrouw E. Kendir (Student & Starter), de heer B. van Steeg (CDA), mevrouw S. Noltén (Bij1), mevrouw T. Meerding (VVD), de heer R. Maas (VOLT), de heer G. Dijkstra (EenUtrecht), de heer M. van Heuven (Partij voor de Dieren), mevrouw M. Ramaker (VVD), de heer C. Bos (Stadsbelang Utrecht), en van de griffie de commissiegriffier de heer J. Schueler en de commissiesecretaris.

Verslag openbare vergadering commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën d.d. 23 februari 2023

Aanwezigen: - 1 -

	1. Opening en mededelingen.....	2 -
	1.a Heropening	2 -
	1.a Heropening	2 -
	2. Vaststellen van de agenda van 23 februari 2023	2 -
	3. Vaststellen van ingekomen agenderingen.....	2 -
	4. Vaststellen verslagen	4 -
50	4. Vaststellen verslagen	4 -
	5. Toezeggingen/moties	4 -
	6. Ingekomen stukken (afdoeningsvoorstellen) onder het werkterrein van de commissie	4 -
	7. Raadsvoorstel Veiligheidsagenda 2023 - 2026	4 -
	8. Raadsbrief Regionale Veiligheidsstrategie.....	28 -
	9. Raadsbrief analyse en Integrale aanpak plein onder het bollendak.....	32 -
	10. Raadsbrief Uitspraak Rechtbank inzake online gebiedsverbod	52 -
	10.1 Raadsbrief beslissing op bezwaar online Gebiedsverbod	52 -
60	11. Raadsbrief Uitgangspunten verbetering Sturen en verantwoorden.....	78 -

Ochtendvergadering 23 februari 2023

1. Opening en mededelingen

De voorzitter, de heer Peters, opent de vergadering omstreeks 10.00 uur en heet iedereen welkom. De heer Bosch van de PVV heeft zich afgemeld.

Mededelingen vanuit de commissie

Mevrouw Raaijmakers vervangt mevrouw Assen.

De voorzitter informeert de commissie over een raadstoets die in de komende periode wordt uitgevoerd op onder andere het programma Bewoners en Bestuur. De raadsrapporteurs Ruud Maas, Gert Dijkstra en Fred Dekkers roepen de raadsleden op vóór 14 maart aanstaande onderzoeksonderwerpen voor de Raadstoets aan te leveren via de commissiegriffier.

Mededelingen vanuit het college

Geen.

Middagvergadering

1.a Heropening

De voorzitter, de heer Bakker, heropent de vergadering omstreeks 14.00 uur en heet iedereen welkom. Hij stelt voor in het middagdeel de agendapunten 8, 9 en 10 te behandelen en dan 11 te behandelen in het avonddeel. De commissie neemt daarvan kennis.

Avondvergadering

1.b Heropening

De voorzitter, de heer Peters, heropent de vergadering omstreeks 20.00 uur en heet iedereen welkom.

2. Vaststellen van de agenda van 23 februari 2023

Aldus conform vastgesteld.

De heer Van Bergen (ChristenUnie) merkt op te hebben meegeagendeerd met het punt over het Bollendak. **De voorzitter** neemt daarvan nota en voegt zijn naam toe.

3. Vaststellen van ingekomen agenderingen

De voorzitter licht toe dat de punten 3.1, 3.2 en 3.3 hiermee zijn vastgesteld.

3.1 Openbare Orde en veiligheid

Raadsvoorstel Beleidskader cameratoezicht 2023-2026

Het voorstel is een commissievergadering van 120 minuten.

3.2 Personeel en Organisatie

100 Raadsbrief Digitale stad (D66, GL, PvdA, CDA, CU, VVD, PvdD, VOLT, S&S)

Het voorstel is een raadsinformatiebijeenkomst van 60 minuten op 21 maart.

3.3 Participatie

Rapport Rekenkamer Utrecht: 'Horen, zien en samen door'
(PvdA, EenUtrecht, D66, CU, S&S, CDA, GL)

3.4 Agenderingen ter plaatse op basis van de lijst ingekomen raadsbrieven

110 **De heer Dijkstra** (EenUtrecht) stelt voor de Aanpak Etnisch Profileren te agenderen. Er komen ook nog een actieplan en een voortgangsrapportage. Wanneer die voor de zomer zal komen, zou hij die samen willen behandelen. **De voorzitter** gaat na of die mogelijkheid er is.

Burgemeester Dijkstra deelt in de loop van de bespreking van dit agendapunt mee dat de gevraagde stukken mogelijk medio juni komen en dat de commissie die dan niet meer kan bespreken voor de zomer.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) stelt voor dan de toezending van de stukken af te wachten en deze agendering te parkeren. De overige commissieleden die mee agendeerden, gaan daarmee akkoord. **De voorzitter** besluit na overleg de stukken aan de voorraad toe te voegen.

120 **De heer Maas** (VOLT) zou graag de raadsbrief eerste reactie op de bespreeknotitie Werkwijze Financiële Dekking op een ander moment willen bespreken dan het voorgestelde. Hij heeft nauwelijks kans gekregen om dat stuk te bestuderen. De volgende partijen sluiten zich daarbij aan: de ChristenUnie, de VVD, CDA, Bij1. **De voorzitter** stelt voor, voor deze raadsbrief 45 minuten te reserveren. Hij verzoekt de agenderende partijen de tekst voor de agendering aan te leveren.

130 **Mevrouw Snippe** (Partij voor de Dieren) wil de raadsbrief Handhavingsprogramma 2023 agenderen voor de commissie en zij motiveert haar voorstel als volgt: de prioriteit die een aantal jaren geleden werd gegeven aan handhaving op illegale kap en boombescherming ziet zij als doelstelling niet meer terug in het huidige programma. Ze wil daarnaast ook nog een aantal andere punten meegeven. Enkele andere partijen hebben aangegeven ook input te willen leveren: Utrecht Solidair, EenUtrecht, de PVV, en het CDA. Zij verneemt ter vergadering dat ook D66 hierin interesse heeft en verneemt van de heer Koning dat D66 overweegt mee te agenderen. Wanneer dat besluit in de fractie is gevallen zal hij dat laten weten aan de commissiegriffier. Ook de VVD overweegt mee te agenderen en wacht het resultaat van het intern beraad af. **Mevrouw Noltén** (Bij1) deelt mee dat dit ook geldt voor haar fractie.

140 **De heer Van Bergen** (ChristenUnie) deelt mee dat zijn fractie alle veiligheidsprioriteiten gelijktijdig wil bespreken. Wanneer dat tot de mogelijkheden behoort, agendeert hij graag mee.

Mevrouw Snippe (Partij voor de Dieren) vindt het prima. Zij levert vandaag de agendering aan vanuit haar fractie. Zij stelt voor dat partijen voor uiterlijk maandag een aanvulling daarop doen.

De voorzitter stelt voor hiervoor 75 minuten uit te trekken en verneemt dat de commissie daarmee akkoord gaat.

4. Vaststellen verslagen

Conceptverslag vergadering 26 januari 2023

150 Het verslag wordt gewijzigd vastgesteld.

De heer Van Bergen (ChristenUnie) merkt op dat onder agenderingen ter plaatse 3.4.3 "Onderdak" "Bollendak" moet zijn.

De voorzitter stelt het verslag met deze wijziging vast.

4.1 Verslag adviescommissie controle en financiën 15 december 2022

De commissie neemt dit verslag ter kennisgeving aan.

5. Toezeggingen/moties

Lijst toezeggingen-moties-brieven VBF d.d. 15 februari 2023.

160 **Mevrouw Raaijmakers** (PvdA) deed eerder bij de commissie VOWE navraag naar wanneer de raad meer hoort over de motie die een jaar geleden is ingediend (Voor 14 euro per uur als minimumloon bij de gemeente). Zij vernam dat dit onderwerp overgeheveld zou worden naar de commissie VBF. Zij ziet dit nu niet terug op deze lijst en hij staat nog steeds op de lijst bij VOWE. Zij vraagt hoe het staat met de update en zij merkt op dat hij toegevoegd moet worden aan de lijst voor VBF.

De voorzitter merkt op dat dit valt onder de portefeuille van wethouder Streefland.

Burgemeester Dijkma is daarover niet geïnformeerd.

De voorzitter deelt mee dat dit punt is genoteerd. Hierop wordt later teruggekomen.

170 6. Ingekomen stukken

Geen.

7. Raadsvoorstel Veiligheidsagenda 2023 - 2026

Burgemeester, Openbare Orde en Veiligheid

180 *Het college verzoekt de gemeenteraad de 'Veiligheidsagenda 2023-2026' vast te stellen. De komende vier jaar is er vanuit de gemeente, (veiligheids)partners, inwoners en ondernemers extra aandacht voor kansengelijkheid, jeugd en jongvolwassenen (12-27 jaar) en weerbaarheid en worden de volgende 4 prioriteiten gesteld: Veiliger Wijken, Tegengaan van maatschappelijke onrust, het voortvarend verder uitvoeren van de eind 2021 door de raad vastgestelde nota Grenzen stellen perspectief bieden (tegengaan van ontwrichtende effecten van drugsgerelateerde criminaliteit), Vergroten digitale veiligheid en online weerbaarheid.*

De voorzitter deelt mee dat dit punt ervoor bedoeld is om als commissie in debat te gaan met elkaar voordat daarover besluitvorming plaatsvindt. Dit voorstel wordt in twee termijnen besproken.

De commissie

190 **De heer Koning** (D66) noemt veiligheid voor Utrechters een eerste levensbehoefte. Om die reden vindt hij het goed opnieuw de Veiligheidsagenda vast te stellen. Het gaat daarbij om de groei van zowel het gevoel van veiligheid als de daadwerkelijke veiligheid.

Hij gaat in op de doelen in de Veiligheidsagenda. Hoe jongeren de kans te geven om afscheid te nemen van het criminele circuit met minder kans op herhaling. D66 kan

zich daar volledig achter scharen. Wat hem betreft moet iedereen de kans krijgen iets van zijn of haar leven te maken. Op die manier maakt het stadsbestuur de stad samen veiliger.

Het stadsbestuur is afhankelijk van capaciteit als het gaat om het creëren van veiligheid en het behouden van veiligheid.

Hij noemt het tekort aan veilige plekken en sociale woonruimte om mensen op te vangen. Op welke manier worden de beschikbare middelen ingezet om de gestelde doelen te behalen?

Tijdens een bijeenkomst in de raad leerde hij dat bemoeizorg voor sommige doelgroepen beter werkt dan repressie. Vanuit die zorgbenadering werd de aanraking met politie tot 75% teruggedrongen. Hij stelt voor bemoeizorg vaker en nuttiger in te zetten om aldus de druk op de politie te verminderen met het oog op de capaciteits-tekorten. Hij krijgt hierop graag de reactie van de burgemeester.

Mevrouw Raaijmakers (PvdA) vraagt hoe D66 aankijkt tegen het vorige veiligheidsplan waarin Zorg en Veiligheid een van de prioriteiten was. Zij vraagt of D66 zich kan vinden in het geven van prioriteit aan zorg, gehoord zijn inbreng.

De heer Koning (D66) vraagt de burgemeester of bemoeizorg geïntensiveerd kan worden door dit programma uit te voeren. Daarmee schaaft hij zich achter de vraag van mevrouw Raaijmakers. Hij ziet mogelijkheden om winst te behalen uit het brengen van zorg naar het veiligheidsdomein.

Mevrouw Raaijmakers (PvdA) vraagt of D66 van mening is dat dit expliciet als prioriteit benoemd moet worden.

De heer Koning (D66) wacht daarvoor de reactie van de burgemeester af. Wanneer gezamenlijk tot die conclusie gekomen wordt, kan hij daarvoor een voorstel doen. Hij vervolgt zijn inbreng in zijn termijn.

Hij vraagt naar de wijze waarop het budget verdeeld wordt vanuit de coalitie en vanuit het Rijk. Hij vraagt waar het geld voor de Veiligheidsagenda naar toe gaat; welk doel valt onder welk budget? Is er geld beschikbaar voor de aanpak van jonge aanwas. Hij wil dit graag weten voordat de raad dit plan gaat vaststellen.

Hij vindt dat de gevolgen van de maatschappelijke onrust die voortkomt uit de oorlog in Oekraïne en de klimaatcrisis niet moet worden tegengegaan. D66 onderstreept nadrukkelijk dat de organisatie van demonstraties een groot goed is, zoals dat is verwoord in de Veiligheidsagenda, ook al zijn die demonstraties het gevolg van maatschappelijke onrust. D66 ziet wel dat maatschappelijke onrust kan leiden tot radicalisering, intimidatie en criminele activiteiten. Hij noemt het belagen van Sigrid Kaag door demonstranten met fakkels in het afgelopen weekend. Dit mag niet normaal gevonden gaan worden. D66 ziet de beleidsdoelstelling van het tegengaan van maatschappelijke onrust graag aangescherpt, bijvoorbeeld door toe te voegen “.. wanneer dit leidt tot criminele activiteiten of voortkomt uit criminaliteit”. Hij krijgt hierop graag de reactie van de burgemeester.

Als het gaat om het tegengaan van criminaliteit is samenwerking met de politie en met de wijkagenten essentieel. Zij houden de stad veilig. Daarom vraagt hij zich af hoe de agenten tegen de Veiligheidsagenda aankijken. Hebben daarover gesprekken plaatsgevonden met de agenten? Zijn daarvan verslagen?

Mevrouw Nolten (Bij1) vraagt waar D66 de zorg wil beleggen; ook bij de politie of bij andere functionarissen?

De heer Koning (D66) denkt aan organisaties zoals Fit Lister. Die zijn uitstekend in staat tot een stukje aanvulling en zijn vaak daarin meer gespecialiseerd dan agenten.

De bemoeizorg kan op die manier de druk op de capaciteit bij de politie verlichten. Ook daar zijn tekorten, ook daar is het moeilijk om personeel te vinden.

Mevrouw Nolten (Bij1) hoort de heer Koning zeggen “een stukje van de sleutel”. Dit is wat haar betreft de Sleutel. Zij vraagt of de heer Koning zich daarin kan vinden.

De heer Koning (D66) denkt altijd de inzet van politieagenten nodig te hebben. Zijn fractie ziet ook dat agenten heel vaak een waardevolle bijdrage leveren in de sfeer van zorg, in het even omkijken naar mensen. Er zijn wijkagenten die extra aandacht geven aan kwetsbare personen. D66 vindt dat het hand in hand moet gaan.

250 Hij vervolgt zijn inbreng met in te gaan op private camera's, zoals deurbelcamera's of camera's in auto's. Die camera's mogen volgens de wet niet gericht worden op de openbare ruimte. Hij heeft geen follow-up gezien vanuit het college op de gemaakte afspraken. Hij legt de vraag voor of het nodig is om in deze agenda daaraan nog enkele zinnen te wijden.

Mevrouw Meerding (VVD) vraagt of de heer Koning de angst onder de bevolking begrijpt nu de gemeente niet méér camera's plaatst en dat ze daarom zelf camera's plaatsen.

260 **De heer Koning** (D66) ziet dat er vraag naar is. Zijn fractie is er niet mee eens dat dat de oplossing is. Zij was daar steeds kritisch op. De coalitie doet daar wel iets mee zo staat het ook in het akkoord. D66 is niet blij met de gemaakte afspraken over de uitbreiding van het aantal camera's. Binnenkort zal de raad daarover spreken; daarvoor ligt een concreet beleidskader voor.

Mevrouw Meerding (VVD) merkt op dat het resultaat van die afspraken nog niet voldoet aan de wens van de bewoners. Zij is benieuwd hoe de heer Koning daarop reflecteert. Zij vraagt waarom niet gewoon naar de bewoners wordt geluisterd en gemeentelijke camera's worden geplaatst.

De heer Koning (D66) licht toe dat zijn fractie ziet dat er ook heel veel Utrechters zijn die aan privacy hechten. Zijn fractie wil niet toe naar de 1984-samenleving (red George Orwell). Zij voorstel gaat over het plaatsen van camera's voor private doeleinden op de openbare ruimte.

270 **De heer Dijkstra** (CDA) denkt aan situaties de camera's aan te zetten waarbij het mis gaat, bijvoorbeeld bij een voetbalstadion. Hij vraagt de heer Koning of hij met hem ziet dat dat kan helpen voor de veiligheid.

De heer Koning (D66) merkt op dat bij stadions al van alles op dat gebied gedaan wordt. Het gaat om de private ruimte van het stadion. Zijn fractie is er zo kritisch op omdat ook mensen die niets te vrezen hebben in de gaten worden gehouden.

Hij vervolgt zijn inbreng met in te gaan op het belang van de monitoring van de veiligheidsaanpak. Hij vraagt het college waarom het resultaat van de aanpak zo moeilijk is te kwantificeren. Hij wil graag de effecten van het beleid kunnen meten. Hij vraagt de reactie van de burgemeester.

280 Hij vraagt of de burgemeester kan zeggen wat het betekent dat “andere prioriteiten worden toegevoegd gedurende de looptijd”. Hij neemt aan dat de raad dan in de positie wordt gebracht daaraan vooraf goedkeuring te verlenen.

Mevrouw Meerding (VVD) benadrukt dat zij de Veiligheidsagenda belangrijk vindt. Zij noemt de vier prioriteiten van het college. Gelet op de ontwikkelingen in de samenleving is zij het met die prioriteiten eens. Wel ziet zij dat de verkeersveiligheid als prioriteit is verdwenen uit de agenda. Die blijkt te zijn verschoven naar het beleidsterrein mobiliteit. De VVD vindt het belangrijk dit te noemen. Zij vraagt de

toezegging van de burgemeester dat dit nog steeds prioriteit heeft bij haar collega's van mobiliteit.

Op hoofdlijnen is de VVD positief over de agenda. Er zijn zeker zaken die haars inziens beter kunnen en beter moeten. Zij licht De Veilige Wijken uit de prioriteiten van het college. Hierover maakt haar fractie zich al langere tijd zorgen. Goed dat dit onderwerp genoemd wordt in de Veiligheidsagenda. De VVD vindt het hoofdstuk over veilige wijken nog niet voldoende daadkrachtig, en zij vindt dat daarin zaken ontbreken.

Het college noemt het Bollendak als enige voorbeeld. Maar Veilige Wijken gaat niet alleen over het Bollendak. Het gaat over talloze plekken, zoals het Lucas Bolwerk, de Amsterdamsestraatweg, Lombok Oost, delen van Kanaleneiland en van Overvecht.

Plekken waar al heel lang ver voor het Bollendak onveiligheid en overlast wordt ervaren. Het zit de VVD dwars dat deze plekken nu niet in de agenda worden genoemd; waarom is dat? Zij vraagt het college daarover alsnog iets op te nemen; die plekken mogen wat haar betreft niet worden vergeten.

De heer Dijkstra (CDA) vraagt of de VVD ervoor voelt dit onderwerp terug te brengen in de Veiligheidsagenda.

Mevrouw Meerding (VVD) vindt het interessant daarover na te denken. Tegelijkertijd begrijpt zij het heel goed dat het bestuur prioriteiten moet stellen. Zij kan die beslissing *overdracht naar de afdeling mobiliteit* in dat licht begrijpen. Zij vraagt de burgemeester wel te blijven handhaven op verkeersshuften. Daarin zat haar vraag.

In het kader van Veilige Wijken ontbreekt ook iets aan de acties, los van de probleemschets. De acties en de oplossingen richten zich heel erg op nieuwe plekken van overlast. Hoe bestaande en langdurige overlast aangepakt gaat worden, wordt in de agenda niet benoemd. Zij krijgt hierover graag de reflectie van de burgemeester.

De agenda spreekt van maatwerk waarbij zorg- en veiligheidsacties hand in hand gaan. Daar staat de VVD volledig achter. Zij vindt het wel nog vaag. Bovendien merkt zij op dat het niet nieuw is; dit is al langer het uitgangspunt van de gemeente. Zij vindt het daarom belangrijk welke acties het in concreto gaan worden; wat gaat het gemeentebestuur anders doen, en vooral extra doen ten opzichte van het huidige beleid. De VVD heeft daarover ideeën, zoals de extra inzet van camera's, preventief fouilleren, of een verbod op het gebruik van harddrugs in de openbare ruimte. Zo zijn er nog veel meer plannen vanuit de VVD. Verandering en extra inzet vindt zij echt nodig.

Zij begrijpt dat deze agenda nog geen gedetailleerd actieplan bevat; meestal wordt na het vaststellen van de prioriteiten nog een actieplan opgesteld. De raadsbrief zaait haars inziens verwarring of een dergelijk actieplan er ook echt komt.

Mevrouw Snippe (Partij voor de Dieren) is benieuwd te vernemen of de VVD een antwoord ziet in de zogenaamde bemoeizorg voor de oplossing van de problemen.

Mevrouw Meerding (VVD) denkt dat zorg een belangrijk onderdeel is van de aanpak; dat zorg en veiligheid hand in hand gaan. Zij denkt dat bemoeizorg daarvan een onderdeel kan zijn.

Mevrouw Snippe (Partij voor de Dieren) vraagt waarom zij mevrouw Meerding alleen hoort spreken over repressieve maatregelen en over cameratoezicht.

Mevrouw Meerding (VVD) sprak zojuist letterlijk uit dat zij zorg en veiligheid belangrijk vindt en dat zij achter datgene staat wat daarover in de agenda is opgenomen.

Mevrouw Snippe (Partij voor de Dieren) vraagt of zij het eens is met haar fractie dat het goed is die kant ook te benadrukken, wanneer zij ervan overtuigd is dat de oplossing niet alleen bij repressie gezocht moet worden maar ook bij bemoeizorg.

340 **Mevrouw Meerdling** (VVD) is niet voor niets begonnen met te stellen dat zij zorg en veiligheid belangrijk vindt hij en dat dat hand in hand moet gaan en dat de VVD daarachter staat. Zij vindt het de taak van de VVD om meer aandacht te vragen voor repressieve maatregelen.

Mevrouw Nolten (Bij1) beperkt zich tot een uitspraak van mevrouw Meerdling eerder in dit debat. Zij sprak over preventief fouilleren. Gesproken zal nog worden over etnisch profileren. Zowel Amnesty als Coltrol Alt Delete en andere onderzoeksinstellingen toonden aan dat preventief fouilleren een grote kans biedt op etnisch profileren. Zij vraagt of de VVD dat niet kwalijk vindt.

350 **Mevrouw Meerdling** (VVD) vindt etnisch profileren kwalijk wanneer dat discriminatie in de hand werkt. Het lijkt haar goed dit onderwerp te bespreken bij dat desbetreffende genoemde onderwerp op de agenda. De VVD sluit etnisch profileren niet op voorhand uit; de VVD ziet daarvan nog steeds een meerwaarde.

Mevrouw Nolten (Bij1) is benieuwd wat er dan uit het debat komt.

Mevrouw Meerdling (VVD) vervolgt haar inbreng. Zij licht toe hoe zij erbij komt dat de prioriteit van Veilige Wijken niet voorkomt in deze agenda. Zij heeft de indruk gekregen dat daarvoor geen actieplan zal komen. Zij hoopt dat dat niet waar is. Zij vraagt of de burgemeester de VVD gerust kan stellen en kan toezeggen dat hiervoor een afzonderlijk actieplan komt.

360 Zij vervolgt haar betoog met in te gaan op de maatschappelijke onrust. De VVD vindt het heel goed dat gekeken wordt naar de inzet van politie bij betaald voetbal. Het zou mooi zijn wanneer de politiecapaciteit daarvoor minder hoeft te worden ingezet en clubs zelf de verantwoordelijkheid nemen. Daarnaast rept de agenda van Demonstratierecht en de toename in het aantal demonstraties. Dat onderwerp moet wat haar betreft nog nader besproken worden in de raad.

Hetzelfde geldt wat haar betreft voor de aanpak van de drugscriminaliteit.

De heer Koning (D66) gaat in op het tegengaan van maatschappelijke onrust. Hij vraagt of de VVD van mening is dat de gemeente aan de lat staat voor de brede definitie van maatschappelijke onrust, en dan specifiek het veiligheidsdomein.

370 **Mevrouw Meerdling** (VVD) antwoordt bevestigend in die zin dat zij vindt dat de gemeente meer aan de lat staat voor die brede definitie van maatschappelijke onrust dan wat de heer Koning zojuist schetste in diens betoog. Die maatschappelijke onrust betreft ook polarisatie. Momenteel wordt erg veel gedemonstreerd op steeds veranderende manieren, die ook schuren. De VVD ziet een rol voor de gemeente om daarop duidelijk beleid te voeren: waaraan moeten demonstraties in Utrecht voldoen en hoe zorgt de gemeente ervoor dat die goed verlopen?

380 **De heer Koning** (D66) is het daarover niet oneens. Het gaat hem erom dat het veiligheidsdomein zich richt tot het tegengaan van criminaliteit en het voorkomen van ordeverstoringen. Dat doet de gemeente via juridisch ingekaderde wegen. Er wordt ingegrepen op het moment waarop iemand over de schreef gaat en de actie buitenrechtelijk plaatsvindt. Met de brede definitie geeft het gemeentebestuur veel ruimte aan de burgemeester en aan de Driehoek om alles te bestrijden dat te maken heeft met onrust.

Mevrouw Meerdling (VVD) begrijpt dat heer Koning in het stuk iets leest over brede definitie van maatschappelijke onrust. Zij is het met hem eens dat het erom gaat een tekst op te nemen in de agenda over het overschrijden van wetten.

Met betrekking tot digitale veiligheid vraagt de VVD zich af in hoeverre alles wat in dit hoofdstuk benoemd staat echt een taak van de gemeente is. In de tekst staat over het vergroten van digitale weerbaarheid dat de gemeente dit doet door middel van concrete acties, zoals het inzetten op het ontwikkelen van interactieve games en programma's gericht op filter bubbels of het tegengaan van grooming. Dit lijkt haar niet de expertise van de gemeente.

Zij citeert verder een tekst over stadsmakers; zij vraagt zich af waarom het stadsbestuur er niet toe besluit om dat geld in extra BOA's te steken. Dat lijkt haar meer iets voor in de Veiligheidsagenda in plaats van ambtenaren aan te nemen die op de gevaren van de cyberwereld gaan wijzen.

Mevrouw Fattal (GroenLinks) legt de vraag voor hoe BOA's te gaan helpen tegen grooming.

Mevrouw Meerding (VVD) bedoelt niet BOA's in te zetten op het cyberdeel. Zij zou de BOA's breed in de stad willen inzetten. De tekst over de stadmakers verbaast haar. Zij herhaalt haar vraag met betrekking tot de taak van de gemeente.

Mevrouw Fattal (GroenLinks) vraagt wat de VVD dan wel graag wil doen tegen grooming. Haar fractie maakt zich daarover ernstig zorgen.

Mevrouw Meerding (VVD) merkt op dat in deze agenda nog meer acties staan. Zij herhaalt de vraag die bestemd is voor de burgemeester als het gaat om de taken van de gemeente.

Mevrouw Fattal (GroenLinks) vraagt of de VVD een tegenstander is van de stadsmakers die over de digitale veiligheid gaan. Die spelen een grote rol in de versterking van de online weerbaarheid.

Mevrouw Meerding (VVD) kent de huidige stadsmakers onvoldoende. Deze functionarissen zijn er al. Moeten die uitgebreid worden of kiest het stadsbestuur voor andere prioriteiten? Haar fractie zet dan liever in op de extra BOA's.

De heer Bos (Stadsbelang Utrecht) begrijpt de tweeslachtigheid niet in de opvatting van de VVD als het gaat om de BOA's en de stadsmakers. Hij vraagt toelichting.

Mevrouw Meerding (VVD) vindt digitale veiligheid belangrijk. Haar fractie vraagt zich af waar de gemeente in beeld komt en waar andere instanties; bijvoorbeeld het onderwijs, bijvoorbeeld de landelijke politiek. Zij legt de vraag voor aan de burgemeester als het gaat om de gemeentelijke taken.

Zij vervolgt haar inbreng met in te gaan op de financiën en merkt op dat bij deze agenda een hele summiere financiële paragraaf zit. Wat haar betreft staat in die paragraaf onvoldoende beschreven waaraan de middelen precies worden besteed. De gevraagde toelichting in de Raadsinformatiebijeenkomst is niet tijdig nagestuurd. Zij vraagt de burgemeester bij dezen of de raad die nog kan ontvangen voordat de raad daarover gaat besluiten. Ze wil ook weten hoe de financiële middelen verdeeld worden over de verschillende ambities.

De heer Maas (VOLT) refereert aan de Raadsinformatiebijeenkomst die hij interessant vond. Hij sluit zich graag aan bij betoog over de samenhang van de informatie die cijfers oplevert en de verhalen die cijfers toelichten en expliciteren. De rapportages over de uitkomsten van grenzen stellen en perspectief bieden kunnen dan een mix van kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren worden; dat is in de ogen van zijn fractie ideaal.

Hij vraagt de burgemeester in haar overwegingen mee te nemen het pleidooi van Fit Lister om de bemoeizorg uit te breiden met een Fit Team 2 en of daarmee de terugvalpercentages te verkleinen, gezien het succes van de eerste aanpak van het team.

In de agenda worden de doelen nog eens benoemd. Die mogen wat zijn fractie betreft meer SMART, concreter. Zijn fractie stelt voor de doelen te voorzien van een streefcijfer of een toelichting met kwalitatieve indicatoren als het gaat om het inzicht van de raad in het resultaat van alle acties. Zijn fractie verneemt graag hoe de burgemeester dat ziet en of zij kan toezeggen dat toekomstige rapportages deze elementen zullen gaan bevatten.

Hij sluit zich aan bij de vragen naar een uitgebreide financiële onderbouwing.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) vraagt of hij Fit Team 2 van Lister als een voorbeeld moet zien of als een pleidooi voor meer inzet op preventie.

De heer Maas (VOLT) noemt het Fit Team van Lister geen preventie. Het is wel een pleidooi om de terugval tegen te gaan. Hij vervolgt zijn inbreng met te benadrukken dat hij zich in grote lijnen kan vinden in de Veiligheidsagenda.

Mevrouw Nolten (Bij1) herkent dat er onrust is in de samenleving, maar vindt de analyse in de Veiligheidsagenda tekortschieten. Maatschappelijke spanningen zijn niet het gevolg van polarisatie; de ongelijkheid zorgt voor maatschappelijke spanningen omdat mensen letterlijk hun bestaansrecht, mensenrechten en een leefbare planeet zien verdampen. Daardoor verliezen zij het vertrouwen in onder meer de overheid. Wat haar betreft is het belangrijk de ideologieën te benoemen die ten grondslag liggen aan de ongelijkheid en ook dat het gemeentebestuur die niet aan elkaar gelijk stelt als even gevaarlijke uitersten. Demonstraties tegen racisme en discriminatie zijn wat haar fractie betreft niet hetzelfde als extreem rechtse groepen als Pegida. Het één komt op voor mensenrechten en het andere wil mensenrechten inperken. Het niet benoemen welke van de twee het werkelijke veiligheidsrisico is, en een gevaar is voor de rechtsstaat, brengt de samenleving verder weg van de oplossing. Zij verneemt graag van de burgemeester of zij dit onderscheid herkent en bereid is dit mee te nemen in de analyse.

Mevrouw Meerdling (VVD) vraagt nadere toelichting van mevrouw Nolten over de veiligheidsrisico's. Wat haar betreft zit er grijs gebied tussen de twee voorbeelden die zij noemde. Iedereen moet toch voldoen aan dezelfde demonstratieregels.

Mevrouw Nolten (Bij1) bevestigt dat het demonstratierecht een grondrecht is voor iedereen. Wat haar betreft zet de gemeente die twee niet op een spectrum als twee uitersten van polarisatie; zij herhaalt haar argument.

De heer Dijkstra (CDA) krijgt de indruk van het betoog van mevrouw Nolten dat er een onderscheid zit in grondrechten als het gaat om doelstellingen van demonstraties. Hij vraagt mevrouw Nolten dat onderscheid toe te lichten.

Mevrouw Nolten (Bij1) bevestigt dat iedereen die rechten heeft. Zij vindt het niet terecht dat die twee als uitersten tegenover elkaar geplaatst worden in de analyse.

De heer Dijkstra (CDA) vraagt wat Bij1 bedoelt met die tegenstellingen.

Mevrouw Nolten (Bij1) licht toe dat zij de risico's niet als tegenstellingen op hetzelfde spectrum ziet vanwege de inhoud van de demonstraties.

De heer Koning (D66) licht toe dat zijn fractie de selectiviteit niet waardeert; zijn fractie vindt dat de overheid neutraal en gelijk moet nagaan wat individuen doen en of hun handelingen strafbaar zijn. Wanneer hun handelingen strafbaar zijn, moeten die handelingen worden aangepakt. Hij vraagt of dat het uitgangspunt is van Bij1 in haar pleidooi.

Mevrouw Nolten (Bij1) ziet in de agenda dat onderscheid gemaakt worden. In de agenda wordt de jihadistische dreiging wel genoemd. Voor haar is het strijden voor

mensenrechten echt iets anders dan een strijd waarmee de mensenrechten worden ingeperkt. Wat haar betreft is die dreiging wel degelijk concreet.

De heer Koning (D66) vraagt of mevrouw Nolten het ermee eens is dat de dreigingen kunnen ontstaan vanuit verschillende opvattingen; dreigingen die mogelijk kunnen leiden tot criminaliteit waarbij de samenleving de rechtsstaat heeft om tegen op te treden.

490 **Mevrouw Nolten** (Bij1) vraagt te blijven erkennen waar vanuit dreiging ontstaat als het gaat om demonstraties en zij refereert aan de inbreng van de heer Koning over de bedreiging van Sigrid Kaag. Wat haar betreft zal dichterbij de oplossing gekomen worden door de herkomst van spanning in de samenleving te benoemen.

De heer Koning (D66) licht toe dat zijn punt is dat het gemeentebestuur de luxe niet heeft om selectief te zijn. Dat is zijn hartenkreet ook richting de Driehoek; vanuit iedere opvatting kan een dreiging uitgaan wanneer de handeling op zichzelf strafbaar is. Wat hem betreft zal het stadsbestuur dat moeten erkennen.

500 **Mevrouw Nolten** (Bij1) begrijpt de woorden van de heer Koning. Tegelijkertijd benadrukt zij dat die selectiviteit er al is. Die ziet zij al in de behandeling van ruimte geven aan demonstranten; wat haar betreft zit die selectiviteit in het systeem gebakken. Zij benadrukt dat voor het vinden van een oplossing in het maatschappelijke het beestje bij de naam genoemd moet worden.

Zij vervolgt haar betoog met in te gaan op de bedreigingen van journalisten, politici en wetenschappers. Wat haar betreft is het goed dat de gemeente zich wil inzetten voor hun veiligheid. Zij ziet die inzet ook graag voor mensenrechten- en klimaat activisten. Ook zij worden bedreigd en geïntimideerd binnen dit systeem.

Medemenselijkheid en zorgen voor elkaar zijn voor haar fractie de sleutels tot de preventie en de aanpak van misdaad. Tijdens de Raadsinformatiebijeenkomst werd ook gesproken over preventie waar kan en de repressie waar moet. Zij neemt ervan kennis met scepsis. Zij vraagt de burgemeester of zij bereid is om het tegengaan van 510 etnisch profileren expliciet op te nemen in de Veiligheidsagenda. Ook verneemt zij graag dat de burgemeester preventief handelt als het gaat om het waarborgen van mensenrechten in het demonstratierecht. Welke mogelijkheden ziet de burgemeester op het gebied van preventie en zorg om misdaad tegen te gaan en is de burgemeester bereid extra te investeren in kansenongelijkheid die wat haar betreft ten grondslag ligt aan veel vormen van misdaad.

Mevrouw Snippe (Partij voor de Dieren) vraagt in hoeverre Bij1 van mening is dat preventie inderdaad hand in hand moet gaan met repressie.

520 **Mevrouw Nolten** (Bij1) ziet de oplossing vooral in zorg en in niet harder straffen, maar juist nagaan hoe mensen hun bestaanszekerheid en hun leefomstandigheid kunnen verbeteren zodat zij met kansen kunnen terugkeren in de samenleving. Onderzoek toont de waarde daarvan ook aan.

Mevrouw Snippe (Partij voor de Dieren) begrijpt dat Bij1 daar de grootste kansen ziet en dit is voor haar fractie ook belangrijk; zij vraagt of zij het met de Partij voor de Dieren eens is dat het niet zo kan zijn dat er helemaal geen repressie is; ze geeft als voorbeeld de rellen in 2021. Moesten die mensen dan gewoon hun gang gaan? Ze probeert de inbreng van mevrouw Nolten te begrijpen.

530 **Mevrouw Nolten** (Bij1) denkt dat binnen de kaders van dit systeem gegrepen wordt naar repressie omdat het bestuur van de stad niet de juiste tools en middelen heeft om echt anders hiermee om te gaan. Zij denkt heel veel potentiële veiligheidsrisico's te kunnen voorkomen met kansenongelijkheid gereduceerd tot nul.

Mevrouw Snippe (Partij voor de Dieren) begrijpt de gedachtegang achter de redenering van mevrouw Nolten bij repressie. Daarover moet de commissie op een ander moment misschien verder spreken. Zij herhaalt haar standpunt met betrekking tot de rellen in 2021 en licht toe dat dat vanuit pragmatisch oogpunt is.

540 **Mevrouw Nolten** (Bij1) vervolgt haar inbreng in haar termijn met in te gaan op de aanpak van jong volwassenen en zij ziet dat repressie contraproductief is voor die doelgroep. Opsluiting en afstraffing zijn geen effectieve middelen tegen criminaliteit. Die middelen leiden vaak tot nog slechtere integratie van daders, die betekenen niets voor slachtoffers en voorkomen criminaliteit niet. Effectief zijn wel het kunnen meedoen in de samenleving en verantwoordelijkheid nemen om gemaakte fouten te herstellen. Wat haar betreft wordt ongelijk geïnvesteerd in gelijke kansen en niet afgestraft zonder de omstandigheden van mensen te verbeteren. Naar dat laatste moet wat haar betreft het gemeentebestuur toe. Haar fractie sluit zich daarom aan bij de eerdere oproep van mevrouw Raaijmakers van de PvdA om zorg als één van de pijlers van de Veiligheidsagenda te maken.

550 **Mevrouw Fattal** (GroenLinks) is trots op de Veiligheidsagenda die pontificaal begint met het benoemen van de maatschappelijke sociaal economische factoren die bijdragen aan criminaliteit. Zij stelt dat criminaliteit inherent verbonden is aan kansongelijkheid en armoede.

In de agenda wordt gesproken over maatschappelijke onrust; dat wordt enigszins neergezet als een gegeven. Maar maatschappelijke onrust is volgens haar geen gegeven; eerdere sprekers noemden dit ook al. Het is een gevolg van grote systematische ongelijkheid die mensen elke dag weer ervaren. In dit verband noemt zij arbeid die zwaarder belast wordt dan vermogen, een scheve verdeling van de welvaart, het jarenlang uitkleden van de verzorgingsstaat, de ontmenselijking van voorzieningen, de toeslagen waarmee een toeslagenschandaal kan plaatsvinden, dat 560 zoveel mensen geen huis kunnen vinden, gediscrimineerd en ondergewaardeerd worden of kampen met stijgende energieprijzen en boodschappenprijzen. Dat leidt wat haar betreft terecht tot onvrede. En dat gemixt met zorgen over de pandemie en oorlogen maakt dat het volslagen logisch is dat er onrust en criminaliteit ontstaan. Zij sluit zich daarom graag aan bij de opmerking van D66 over de aanscherping van de doelstellingen rond maatschappelijke onrust. De oplossing van maatschappelijke onrust ligt wat GroenLinks betreft juist ook bij andere domeinen dan bij veiligheid. Het veiligheidsbeleid van de gemeente Utrecht is veel breder dan alleen veiligheid.

570 **Mevrouw Meerdering** (VVD) merkt op dat wederom een beeld geschetst wordt waar de onrust vandaan komt. Zij vindt dat die schets niet volledig is. Zij erkent dat ongelijkheid daarin een rol kan spelen. Zij vraagt of GroenLinks ook niet ziet dat mensen gewoon een andere mening hebben en dat er een tendens gaande is dat die meningen op scherp worden gesteld en dat ook die polarisatie een groot onderdeel is van het probleem.

Mevrouw Fattal (GroenLinks) bevestigt dat mensen verschillende meningen hebben. En bovendien hebben mensen een andere manier van omgaan met verschillen. Zij antwoordt bevestigend op de vraag of dat de sociale ongelijkheid verscherpt en dat dat maakt dat mensen naar geweld grijpen. Zij merkt op dat dat bewezen is.

Mevrouw Meerdering (VVD) bevestigt dat die sociale ongelijkheid er is en dat dat een oorzaak is. Zij hoort niet van mevrouw Fattal dat polarisatie en verschillende politieke opvattingen ook een voedingsbodem zijn voor onrust.

580 **Mevrouw Fattal** (GroenLinks) kan zich voorstellen dat wanneer mensen in armoede leven of ze geen woonplek kunnen vinden dat die dingen voor ze heel wezenlijk zijn waarover mensen van mening verschillen. Wanneer iedereen in villa's zouden wonen, zouden haars inziens de meningsverschillen kleiner zijn. Voor sommige mensen is bestaanszekerheid een wezenlijk onderwerp.

Mevrouw Meerding (VVD) constateert dat zij het niet eens zijn. Zij herhaalt haar opvatting. En zij voegt eraan toe dat ook wanneer iedereen heel rijk zou zijn er alsnog meningsverschillen zijn die heel hoog kunnen oplopen.

590 **De heer Dijkstra** (EenUtrecht) mist nog een andere belangrijke reden voor maatschappelijke onrust; dat mensen zich niet gehoord voelen. Hij vraagt of GroenLinks kan onderschrijven dat de mensen het gevoel hebben dat de overheid niet naast hen staat.

Mevrouw Fattal (GroenLinks) deelt dat zeker. Zij ziet dat een tweedeling: aan de ene kant zijn die maatschappelijke problemen te zien en is de overheid vooral op landelijk niveau niet in staat om die problemen op te lossen en anderzijds is te zien dat de overheid steeds harder wordt en steeds verder van de mensen af staat. Daarom is zij blij dat Utrecht stappen zet om dichterbij de bewoners te staan, anders dan andere gemeenten.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) vraagt of GroenLinks dat niet in de analyse mist.

600 **Mevrouw Fattal** (GroenLinks) antwoordt ontkennend. Wat haar betreft is dat voldoende geborgd. Zij moedigt EenUtrecht aan dat toe te voegen. Zij bevestigt dat het een belangrijk onderdeel is van de maatschappelijke onvrede.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) vraagt of hij daarin een oproep hoort aan de burgemeester de opstelling van de overheid naar de burgers een belangrijk punt te laten zijn.

Mevrouw Fattal (GroenLinks) plaatst de oproep van de heer Dijkstra door naar de burgemeester.

De heer Bos (Stadsbelang Utrecht) vindt dit te ver gaan. Alles en alle beleidsterreinen kunnen bij deze Veiligheidsagenda betrokken worden om een voedingsbodem te vinden voor maatschappelijke onrust. Hij vindt dat onzin.

610 **Mevrouw Fattal** (GroenLinks) vervolgt haar inbreng in haar termijn. Zij benadrukt dat het veiligheidsbeleid beter is dan alleen veiligheid. Wat haar betreft moet de overheid ook investeren in het tegengaan van armoede en schulden, housing first en kansengelijkheid om criminaliteit tegen te gaan. Zij prijst zich gelukkig met dat Utrecht dat doet. Ze prijst zich gelukkig met het vullen van veel van de gaten die het landelijk beleid achterlaat, bijvoorbeeld waar het gaat om menselijke voorzieningen en ruim armoedebelaid. Zij is trots op de Utrechtse aanpak.

620 Ze bedankt de burgemeester voor de gekozen insteek in de Veiligheidsagenda; te weinig instanties zijn bereid om breder te kijken naar wat nodig is om veiligheidsproblemen aan te pakken. GroenLinks kan zich goed vinden in de gestelde prioriteiten. Zij noemt in dat verband de digitale veiligheid. De focus ligt vooral op cyberfraude en andere financiële criminaliteit online. Grooming, shaming, sextorsion, online seksueel misbruik, chantage, pestgedrag, worden niet genoemd. Meerdere recente onderzoeken stellen dat jonge meisjes tussen 11 en 13 steeds vaker slachtoffer worden van online misbruik en in de doelgroep van 14-18 vindt heel veel sextorsion plaats: dat is een enorm groeiend probleem. Dat levert problemen op voor de rest van het leven van jonge vrouwen, maar ook voor heel veel jongens. Jongeren lopen gevaar. Wat haar betreft wordt de aandacht daarop toegespitst in plaats van de financiële criminaliteit.

De voorzitter vraagt uitleg van de begrippen voor de toehoorders en mevrouw Fattal geeft die uitleg.

Mevrouw Fattal (GroenLinks) vervolgt haar inbreng met in te gaan op het tegengaan van normalisatie van drugsgebruik. Expliciet is gesteld in de Veiligheidsagenda dat het college het gesprek wil aangaan op landelijk en lokaal niveau. Zij zou scherp willen krijgen hoe de lokale overheid de normalisatie wil tegengaan. Zij vindt het verspillen van capaciteit en middelen om een morele vinger op te heffen tegen het gebruik van partydrugs. Goed dat de voorlichting is voor jonge kinderen. Maar de inzet op het tegengaan van normalisering van XTC-gebruik, lijkt haar niet in het bredere plaatje van ondermijning echt een prioriteit. Repressie bij drugsgebruik werkt niet. Dat neemt niet weg dat er iets gedaan moet worden tegen de productie van veel drugs. Dat is schadelijk voor mens en milieu. Zij noemt als voorbeeld de cocaïne-productie. Daarop zou de focus moeten liggen wat haar betreft. GroenLinks blijft pleiten voor het normaliseren van de productie en verkoop van soft drugs, wiet en hash, het verbreden van wat softdrugs zijn en dat wat haar betreft XTC daarbij hoort. Zij adviseert de burgemeester te gaan praten met een initiatiefnemer op het gebied van het legaliseren van drugs, te beginnen in Utrecht.

De heer Koning (D66) vindt dit laatste een erg goed punt van mevrouw Fattal en wat hem betreft terecht ingebracht. Hij vraagt of zij ook ideeën heeft dit aan te scherpen via een amendement. Dan krijgt zij D66 graag aan haar zijde.

Mevrouw Fattal (GroenLinks) antwoordt dat het XTC-probleem in Utrecht lange tijd een goed voorbeeld heeft gegeven van hoe de gesprekken aan te gaan in de samenleving.

Mevrouw Meerding (VVD) hoort in dit verhaal weinig over de veiligheidsprioriteiten en de veiligheidsrisico's die de drugshandel en drugsgebruik met zich meebrengen in Utrecht. Zij vraagt of mevrouw Fattal dat niet belangrijk vindt. Onderschrijft zij wel wat in de nota Grenzen Stellen en Perspectief bieden staat?

Mevrouw Fattal (GroenLinks) antwoordt bevestigend dat zij die nota onderschrijft. Zij brengt onder de aandacht dat zij haar zorg heeft geuit over de invloed op mens en milieu van de productie, en vooral van cocaïne.

De heer Bos (Stadsbelang Utrecht) houdt zijn bijdrage kort; de Veiligheidsagenda krijgt zijn steun.

De reactie van het college op zijn vraag in overleg te treden met omliggende gemeenten om tot regionale samenwerking te komen op het gebied van straatintimidatie, bevredigde hem deels maar verontrust hem ook. Het college wil in overleg met omliggende dorpen; de vraag is hoe het zit met bovenlokale afstemming en de samenwerking met de gemeenten rond Utrecht.

Hij benadrukt zijn standpunt met betrekking tot de noodzakelijkheid om afstemming te hebben met de omliggende gemeenten als het gaat om straatintimidatie.

Het Utrechts Veiligheidshuis voert procesregie op de aanpak van doorgroeicriminelen. Zijn fractie kreeg geen helder antwoord op de vraag wat er gebeurt wanneer een crimineel verhuist naar een andere gemeente.

Hij vraagt hoe het zit met bovenlokaal Driehoeksoverleg met omliggende gemeenten, niet specifiek de VRU.

Mevrouw Raaijmakers (PvdA) bedankt de functionarissen die de stad veilig houden. Voor haar fractie is veiligheid een belangrijk onderwerp. Haar fractie maakt zich zorgen over georganiseerde misdaad, over criminelen die de jongeren kapen en een

ontwrichtende werking hebben in de wijken. Tot haar spijt is de veiligheid niet gelijk verdeeld over de stad. Ook hier moet ongelijk geïnvesteerd worden voor gelijke kansen. Zij vindt het goed om dat terug te zien, vooral bij het thema veiligere wijken.

Zij benadrukt dat veilige wijken ontzettend belangrijk zijn. De Veiligheidsagenda die nu voorligt, geeft de kans om de focus te bespreken voor de komende jaren.

Tot haar spijt is het niet gelukt heldere antwoorden te krijgen op de vraag waar de 3 – 4 miljoen euro per jaar naar toe gaat. Zij wil dat graag duidelijk krijgen vóór het raadsdebat. Zij vindt het lastig om inspanningen en doelen aan elkaar te koppelen. Dit sluit ook aan bij de vraag van de VVD naar welke prioriteiten dat geld vooral gaat. Ze vindt het mooi dat de koppeling wordt gemaakt in de buurten- en wijkenaanpak bij veiligere wijken. Zij vraagt in dit verband ook aandacht voor tekort aan capaciteit in de wijken.

Als het gaat om het tegengaan van maatschappelijke onrust kan zij zich aansluiten bij de inbreng van eerdere sprekers. Het tegengaan van maatschappelijke onrust kan geen doel op zich zijn. Onrust is logisch wanneer er geen woningen zijn, wanneer de aarde opwarmt, wanneer discriminatie plaatsvindt. Zij merkt op dat in de regionale veiligheidsstrategie dit genuanceerder is verwoord: het uiten van ongenoegen is essentieel voor een vitale democratie, zolang dat binnen de grenzen van de wet gebeurt. Dat is wat haar fractie betreft de kern.

Het thema Zorg en Veiligheid wordt niet meer expliciet genoemd, ook niet meer in de Regionale Veiligheidsstrategie; zij vraagt wat dat concreet betekent. Wat haar fractie betreft is dat nog steeds een belangrijk onderwerp en ook urgent. Zij vindt dat het thema veilig Online overal zou moeten terugkomen.

Zij merkt op dat over etnisch profileren niets is opgenomen en discriminatie en racisme. Zij vraagt de reflectie hierop van de burgemeester.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) leest niets verkeerd in de Veiligheidsagenda. Over het algemeen gaat het in de basis om een prima aanpak.

Hij mist preventie en het voorkomen van terugval of recidive. Gaat het stadsbestuur nu wel of niet meer inzetten op preventie? Dat wordt hem niet helemaal duidelijk in de agenda. Hij denkt dan aan het meer wijkgerichte werken met BOA's, meer bemoeizorg of niet, meer werken met teams om te voorkomen dat jongeren in de criminaliteitsfuik zwemmen. Het aspect zorg als prioriteit zou zijns inziens terug moeten komen wanneer gewerkt wordt met meer preventie. Hij vraagt of de burgemeester zijn opvatting deelt. Zo ja, kan dan preventie/zorg toegevoegd worden als vijfde prioriteit?

Het tweede punt is het effectief opsporen en waarschuwen. Met veiligheidcamera's is meer te laten zien dat de gemeente er alles aan doet om op te sporen en mensen te waarschuwen. Dat doet het stadsbestuur nu niet omdat de meerderheid in de raad vindt dat dat één extra camera plotseling niet meer kan zonder rekening te houden met privacyregels. Hij kan dat niet begrijpen. Wat hem betreft kan wat geldt voor 80 camera's ook gelden voor 120 individuele camera's. Zijn stelling is dat een onveiligere Utrecht ontstaat dan nodig met deze beperking. Hij vraagt of de burgemeester dat met hem deelt en of zij kan nagaan of dat inderdaad ook zo te zeggen is: dat die onvolkomen inzet veiligheid kost.

Hij vindt het prettig wanneer in de analyse aandacht is voor het niet gehoord worden door de overheid als voedingsbodem voor activiteiten die tegen de overheid gericht zijn. Hij vraagt daarvoor aandacht in de Veiligheidsagenda.

De heer Dijkstra (CDA) merkt op dat ook de raad onderdeel is van die overheid wanneer gesproken wordt over het afnemend vertrouwen in de overheid. Hij vreest selffulfilling prophecy. Hij spreekt dan over de manier waarop daarover gesproken wordt in de raad.

De heer Maas (VOLT) vraagt zich af wat de heer Dijkstra bedoelt en hoe hij daarover wél wil spreken in de raad.

De heer Dijkstra (CDA) zou graag als toon in het debat zien dat ook de raad onderdeel uitmaakt van die overheid en dat de raad aan de lat staat om dat vertrouwen terug te winnen en niet dat de raad ook die burgers zijn.

De heer Maas (VOLT) begrijpt het niet beter. Uiteraard maakt de raad ook onderdeel uit van de burgers van Utrecht. Hier wordt gesproken over het afnemend vertrouwen in de overheid omdat de raad zich daarover zorgen maakt. Hij vindt dat zeer terecht. Hij verneemt graag van het CDA de suggestie hoe daarover wél gesproken moet worden.

De heer Dijkstra (CDA) licht toe dat het meer gaat om de toon dan om de inhoud. Hij staat ervoor open daarvan een concreet voorstel te maken. Wat hem betreft is het vertrouwen in de overheid nog steeds de standaard. De raad staat aan de lat om daaraan alles te doen. Hij denkt het eens te zijn met de heer Maas.

De voorzitter vraagt of hij het goed samenvat wanneer dit meer een uiting is van zorg dan een concreet kritiekpunt op de rest.

De heer Bos (Stadsbelang Utrecht) vraagt hoe het CDA aankijkt tegen de positie van sommige partijen in de stad die olie op het vuur gooien, die polarisatie in de hand werken. Hij noemt als voorbeeld de woningnoodmanifestaties, waaraan de PvdA GroenLinks actief meedoen, terwijl zij zelf deel uitmaken van de overheid waartegen gedemonstreerd wordt. En bijgedragen hebben aan de reden voor kritiek vanuit de burgers. Moet de politiek die rol pakken of niet in de ogen van de heer Dijkstra?

De voorzitter geeft ruimte voor een korte reflectie. Hij vraagt de commissie zich te beperken tot de inhoud van dit raadsvoorstel.

De heer Dijkstra (CDA) vindt dat de raadsleden zich moeten bedenken aan welke kant ze staan; in die zin is hij het eens met de inbreng van de heer Bos.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) vindt dit een relevant onderwerp. Hij vraagt of de heer Dijkstra zich meer beschouwt als volksvertegenwoordiger dan als integraal onderdeel van de overheid.

De heer Dijkstra (CDA) antwoordt bevestigend.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) vraagt of het dan helpt wanneer de volksvertegenwoordiger zegt onderdeel uit te maken van de samenleving en dat hij de overheid kritisch volgt uit dien hoofde; hij vraagt of dat in de discussie helpt.

De heer Dijkstra (CDA) antwoordt dat dat in veel discussies helpt waar inwoners op gelijke voet kunnen spreken met de overheid. De raadsleden moeten wat hem betreft achter het gezag staan. De gezagsverhouding is ook wenselijk wat hem betreft.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) vraagt of het CDA met hem deelt dat het helpt wanneer volksvertegenwoordigers bijeen zijn die het lef hebben om te benoemen dat het inderdaad kan gaan om een zeker wantrouwen naar de overheid toe. En dat het niet helpt om dat onderwerp hier van tafel te houden omdat iedereen de overheid is.

De heer Dijkstra (CDA) is het daarmee eens. Hij kreeg de indruk dat het wat te gemakkelijk gaat, spreken over het wantrouwen in de overheid.

Hij vervolgt zijn inbreng in zijn termijn met het uitspreken van zijn waardering voor het Team Openbare Orde en Veiligheid, voor de politie, Lister Fit, Zorg en Veiligheid - in

de Raadsinformatiebijeenkomst heeft de raad gezien dat door deze mensen keihard wordt gewerkt aan het veilig houden van Utrecht. Ook het college verdient een pluim. Dat wendt zoveel mogelijk middelen aan met de burgemeester, die haar nek uitsteekt voor de inwoners.

780 Hij krijgt graag een update van het pilot met bodycams. En hij vraagt waarom hij daarover niets terugleest in deze Veiligheidsagenda.

De kern van deze agenda is preventie; hij onderschrijft in dat licht het belang van netwerken in de stad. Wat mensen beweegt, heeft vaak ook te maken met hoe stevig een basis thuis is; dat wordt overkoepelend “ongelijkheid” genoemd in de raad. Toch ziet hij niets terug over samenwerking met ouders. Hij ziet alleen een quote van de minister die zegt dat ook samengewerkt moet worden met ouders. De vraag is nu wat Utrecht daarmee gaat doen.

790 Het belangrijkste punt is dat de financiële paragraaf ontbreekt. De raad kan zonder een financiële paragraaf geen controle uitoefenen. Hij vraagt meer mogelijkheden voor kwantificatie.

Hij sluit zich aan bij de inbreng van de heer Bos over het belang van bovenlokale afstemming die niet terug te zien is. Ook dat viel zijn fractie op. Het kan niet zo zijn dat in Utrecht gedaan wordt alsof de problemen die Utrecht ervaart niet van buitenaf binnen kunnen komen. Op sommige plekken ervaart hij de problematiek als dweilen met de kraan open.

Hij vraagt wat het college denkt van het later inschakelen en het eerder uitschakelen van de straatverlichting. Het college heeft dat besloten: 10% minder licht op straat; hij legt de vraag voor wat dat gaat doen met de veiligheid. Hij is benieuwd hoe het college hierover denkt.

800

Mevrouw Snippe (Partij voor de Dieren) kan zich in grote lijnen vinden in de Veiligheidsagenda, ook langs de lijn van grenzen stellen en perspectief bieden. Haar fractie heeft nog een aantal aandachtspunten:

Zij schaaft zich achter de inbreng van de PvdA over het tegengaan van maatschappelijke onrust als geen doel op zich. Voor haar fractie is het belangrijk dat de raad in positie wordt gebracht wanneer de koers van de Veiligheidsagenda verandert. Zij sluit zich aan bij dat desbetreffende punt van D66. Zij vraagt of de burgemeester kan bevestigen dat de raad inderdaad in positie zal worden gebracht als de koers wordt bijgestuurd. Zij ziet ook graag een specificatie van het budget.

810 Deze Veiligheidsagenda bepaalt de koers voor de komende vier jaar. Polarisatie en maatschappelijke onvrede worden weliswaar benoemd, maar specifieke termen voor specifieke vraagstukken zijn belangrijk zoals discriminatie, racisme, racistisch geweld, homohaar, xenofobie, en voorbeelden die genoemd zijn door GroenLinks. Zij vraagt of de burgemeester bereid is het beestje bij de naam te noemen om tot een meer gerichte aanpak te komen. En zo nee, waarom niet?

De heer Dijkstra (CDA) is heel benieuwd hoe de Partij voor de Dieren oordeelt over een klimaatactivist die een gebouw sloopt en daarvoor wordt opgepakt; moet die dan eerder of later opgepakt worden dan een extreemrechtse die hetzelfde doet?

820 **Mevrouw Snippe** (Partij voor de Dieren) antwoordt dat degene die de openbare orde het meest verstoort het eerst moet worden opgepakt. Die inschatting is aan de politie en eventueel aan de Veiligheidsdriehoek.

Zij vervolgt haar betoog in haar termijn met in te gaan op de tekst in het veiligheidsprogramma over het zorgvuldig omgaan met informatie, dat er oog moet zijn voor privacy, ethiek, risico's van onbedoeld etnisch profileren. Zij vraagt of de burge-

meester toelichting kan geven hoe dat wordt gewaarborgd; dat blijkt niet uit deze Veiligheidsagenda.

Zij ontvangt graag de reflectie van de burgemeester op hoe de Veiligheidsagenda zich verhoudt tot de groei van de stad. Zij vraagt hoe het college zijn groeiambities in de Veiligheidsagenda rijmt met de zorgen die zijn opgesteld in de Veiligheidsagenda. Zij krijgt daarop graag de overwegingen van de burgemeester.

De heer Stevens (Student & Starter) merkt op dat in de Veiligheidsagenda veel belangrijke zaken genoemd zijn. Jeugdcriminaliteit is een zorgwekkend fenomeen en verdient aandacht en inzet. Daarom is het belangrijk in te zetten op preventie van crimineel gedrag van jeugdigen. Het is van groot belang vroegtijdig signalen van probleemgedrag bij jongeren op te vangen en daar naar te handelen.

Ook moet het stadsbestuur zich inzetten om jongeren perspectief te bieden en te voorkomen dat zij in de criminaliteit terecht komen. Daarom denkt hij dat het wenselijk is Zorg als één van de pijlers te maken van deze Agenda.

Ook ziet zijn fractie een rol weggelegd voor bemoeizorg.

Tegelijkertijd vraagt zijn fractie zich af hoe het college van plan is de moeilijk te bereiken groep jongeren in kaart te brengen die onder meer plofkraken plegen in Duitsland en bij wie is stilgestaan in de recente Raadsinformatiebijeenkomst. Ook digitale veiligheid is een groeiende zorg van zijn fractie; niet alleen voor individuen maar ook voor de samenleving als geheel.

Het is belangrijk in te zetten op preventie, bewustwording en bescherming van de inwoners. Zijn fractie is blij te lezen dat ingezet wordt op onder andere interactieve games en onderwijsprogramma's.

Hij sluit zich graag aan bij het punt van Bij1 over het opnemen van etnisch profileren in de Veiligheidsagenda en bij het punt van GroenLinks over het legaliseren van drugs.

Schorsing en heropening van de vergadering.

De beantwoording

Burgemeester Dijkma dankt de raad voor de brede ondersteuning van de Veiligheidsagenda. De suggesties die gedaan zijn om de Veiligheidsagenda te verbeteren, vindt zij voor een belangrijk deel uitstekend. Daarvoor is een raadsbehandeling bedoeld. Zij zal de complimenten doorgeven aan de mensen die dagelijks de veiligheid bewaken.

De burgemeester zal in meer algemene zin ingaan op een aantal hoofdpunten waarop meerdere fracties hebben gereageerd. Daarna zal zij ingaan op individuele inbreng.

De heer Koning noemde als eerste de bemoeizorg en de samenhang tussen aan de ene kant preventie en aan de andere kant grenzen stellen. Daartussen moet een balans zitten. Zij is het met velen uit de commissie eens dat voorkomen beter is dan genezen. Met het anticiperen op problemen is crimineel gedrag te voorkomen. Veiligheid is ten diepste een sociaal vraagstuk.

De burgemeester vindt het niet verstandig een aparte pijlers Zorg te maken. In elk van de gekozen pijlers zit de Zorg als bijna een hoofdmoot. De vraag is wat de persoonsgerichte aandacht in de praktijk betekent. Zij nodigt de commissie uit een werkbezoek te brengen aan de mensen in de stad die die persoonsgerichte aanpak begeleiden.

Mevrouw Raaijmakers (PvdA) bevestigt dat dat aan te raden is; zij heeft dat werkbezoek gebracht. Het gaat haar ook om de verdeling van schaarste. Te zien is dat prioriteiten gesteld worden om daarop focus te leggen. Nu ontbreekt de financiële paragraaf of onderbouwing waardoor de raad niet weet waar het geld heen gaat. Haar zorg zit op de prioritering en de middelen.

Burgemeester Dijkma zal daarop ingaan; daarin gaat het college voorzien.

880 Wanneer de raad een uitgebreid overzicht krijgt van hoe het financieel in elkaar zit, zal de raad zien dat in elk van de pijlers het punt van de preventie extreem belangrijk is.

Het college heeft voor deze agenda geen extra claim gelegd op nog meer middelen vanuit het college. Vanuit het Coalitieakkoord is een bedrag beschikbaar. Daarnaast is op verschillende dossiers extra geld uitonderhandeld bij de rijksoverheid. Dat betekent dat het college een behoorlijke financiële ondersteuning heeft voor elk van de pijlers. Deels is dat geld van de gemeente en voor een belangrijk deel geld van het Rijk. Het college legt de laatste hand aan de bestemming van de middelen. Zij stelt voor de raad een brief te sturen waarin het college één en ander specificeert zo dat de raad een duidelijk overzicht heeft van waar deze middelen heen gaan. Zij bevestigt richting de heer Dijkstra dat de raad beslist over hoe het budget in elkaar steekt. Dat neemt niet weg dat het Rijk voorwaarden stelt aan de beschikbaar gestelde middelen. Het college zal dat de raad in zijn brief uitleggen. Zij blikt een beetje vooruit. De raad ontvangt de brief voor de raadsbehandeling. De burgemeester is voornemens de tekst scherper te maken of te verbeteren. Daarnaast zal de raad de brief ontvangen over de financiën. De brief over de middelen zal via het college lopen. Die is op een haar na gevild. In die eerste week na het reces zal die naar de raad gaan. De burgemeester vraagt clementie voor de tijd die zij nodig zal hebben voor de aanpassingen in de tekst.

900 **De heer Bos** (Stadsbelang Utrecht) merkt op dat in zijn beleving heel veel dekking buiten de portefeuille Veiligheid valt: zorg, onderwijs, et cetera. Die dekking wordt ergens anders gehaald. Hij vraagt hoe dat zit.

Burgemeester Dijkma antwoordt dat de middelen niet buiten de portefeuille Veiligheid vallen. De portefeuille Veiligheid verzorgt dekking voor onderwerpen die ook elders belegt zijn. Een belangrijk deel van de dekking komt mede vanuit het Rijk. Zij geeft enkele voorbeelden. Voor Veilige wijken is 500.000 euro uit het Coalitieakkoord ontvangen. Voor maatschappelijke onrust is geld ontvangen vanuit de versterkingsgelden nationaal coördinator terrorismebestrijding en veiligheid; ook dat gaat om bijna 500.000 euro. De Coalitieakkoordmiddelen "Grenzen Stellen en Perspectief bieden" lopen op tot 3 miljoen euro. Daarnaast zijn er middelen vanuit het Rijk waarbij recentelijk nog een half miljoen extra structurele bijdrage kwam bovenop de 3 miljoen voor Preventie en Gezag.

910 De burgemeester licht toe dat zij hiermee wil aangeven dat deze middelen op haar "begroting" staan maar deels ook gaan naar het HALT-spreekuur, naar het onderwijscurriculum, naar weerbaarheidstraining. Dat zal terug te zien zijn in een schema.

920 De vraag is gesteld hoe het college zich zal verantwoorden. Het college neemt zich niet voor, hierbovenop nog een Uitvoeringsagenda te maken. Het idee van het college is om jaarlijkse een voortgangsrapportage op de Veiligheidsagenda naar de raad te sturen. Daarnaast loopt het ook voor een aantal programma's dat al specifiek is, bijvoorbeeld het programma Grenzen stellen en Perspectief bieden. Het college legt ook verantwoording af in de jaarstukken. De burgemeester bevestigt dat het

college probeert een combinatie te maken van kwantitatieve en kwalitatieve doelstellingen. Dat is belangrijk in het veiligheidsdomein. Niet alles is terug te voeren naar kwantitatieve data. Bij de persoonsgerichte aanpak is wel in te gaan op het percentage recidive. Steeds wordt gezocht naar wat de inzet van de middelen betekent voor het succes in de praktijk. De raad moet dat kunnen inzien.

De vraag is of aan de bondgenotenaanpak een kwantitatieve doelstelling te hangen is. In dat samenspel zal het college met de raad er moeten uitkomen. Wanneer de raad van mening is dat het college niet scherp genoeg is, is dat debat verder te voeren bij de voortgangsrapportage. Het college zal zich hiervoor inspannen.

Mevrouw Raaijmakers (PvdA) begrijpt deze oproep. In de voortgangsrapportage van Grenzen stellen en Perspectief bieden staat ook nog dat onderzocht wordt wat de indicatoren zijn. Wat haar betreft zal daarbij bij de start stilgestaan moeten worden en niet halverwege.

Burgemeester Dijkstra antwoordt dat te begrijpen. Het college is wel alvast begonnen met de PGA. (red: de persoonsgebonden aanpak). Die start was ook niet vanaf nul; in de vorige periode is wel een ander op dreef gekomen. Dat neemt niet weg dat het een zoektocht is om de verantwoording steviger te maken.

Mevrouw Raaijmakers (PvdA) merkt op dat het ook een zoektocht is voor de raad om bij de voortgangsrapportage te oordelen over of het bestuur op schema ligt en of nog bijsturing mogelijk is. Dat leest zij niet altijd terug in de verslagen. Zij maakt dan liever aan de voorkant goede afspraken dan gaandeweg de rit.

Burgemeester Dijkstra is het daarmee eens.

De heer Koning (D66) vraagt of de burgemeester kan toezeggen dat er inderdaad ook gekeken wordt naar cijfers van de afgelopen jaren voor zover die relevant zijn; dat die indicatoren die relevant zijn worden doorgetrokken en ook steeds weer zichtbaar worden gemaakt in de rapportages zodat de raad niet alleen vanaf komend jaar naar de komende vier jaar kan kijken, maar dat de raad dat ook steeds het hier en nu in perspectief kan zetten van de afgelopen vier of acht jaar op al bestaande indicatoren. **Burgemeester Dijkstra** lijkt dat verstandig.

Zij vervolgt haar beantwoording met in te gaan op de inbreng over maatschappelijke onrust. Zij bevestigt dat het tegengaan van maatschappelijke onrust op zichzelf geen beleidsdoelstelling is. Als er onrust is, moet die ook zijn weg in de samenleving weten te vinden. Het wordt een probleem wanneer mensen daarbij de wet overtreden. Zij denkt dat het goed is preciezer te zijn in de wijze waarop het college dit gaat formuleren. Ze kan zich daarbij iets voorstellen.

Richting mevrouw Noltens onderscheidt de burgemeester twee zaken: het fenomeen van de sociale onrust en hoe daarmee om te gaan als samenleving en als overheid en aan de andere kant het thema van de demonstraties. De wet is zonder politieke of zonder maatschappelijke voorkeur. De wet zegt dat iedereen gelijk is die wil demonstreren en dat altijd beoordeeld moet worden aan de hand van drie gronden: (1) wanordelijkheden, (2) de verkeersveiligheid en (3) volksgezondheid, of een demonstratie kan plaatsvinden of niet. Wat de opvattingen van de bestuurders zijn over de inhoud van de demonstratie, mag niet ter zake doen. Daarop is de wet heel scherp. De burgemeester heeft daarin geen voorkeur, ondanks dat zij als mens daarvan wel iets vindt. Dat mag nooit leidend zijn bij de beoordeling van de demonstratie. Zij wil graag die twee zaken uit elkaar houden.

In Utrecht zijn we Samen zal het onderwerp van de polarisatie belangrijk zijn met de vraag wat daarin te doen en wat daarin aan trends te zien zijn; dan is te zien dat er meer en meer mensen zijn die zich afzetten tegen de overheid. Zij schetst enkele

ontwikkelingen in trends. Het college kijkt daar naar. Maar dat is iets anders dan hoe het college naar het demonstratierecht kijkt.

Het college, wethouder Voortman, werkt aan een reactie op de ontwikkelingen in de samenleving. Die verdere uitwerking zou de burgemeester daarin willen beleggen. Dat betekent ook dat wanneer het gaat om onder meer etnisch profileren, dat in dat debat een plek te geven.

Mevrouw Nolten (Bij1) begrijpt de woorden van de burgemeester. Zij begrijpt ook dat de burgemeester zich niet expliciet kan uitspreken, zeker als bestuurder. Zij zou toch wel graag de koppeling willen zien met wat de burgemeester in eerste instantie zei over dat veiligheid een sociaal vraagstuk is en dat die maatschappelijke onrust voor sommige mensen vanuit de ongelijkheid komt. Dat is waarom zij dit heeft aangehaald.

Burgemeester Dijkema antwoordt dat het waar is. Zij voelt geen aanvechting om daar iets tegenover te zetten; dat is niet het enige. Het spectrum van waar de onrust vandaan komt, heeft ook verschillende voedingsbronnen; dit is er zeker een van. Dit ziet mevrouw Nolten terug in de analyse van de Veiligheidsagenda. Het bestuur zal daarover verder nog spreken. Zij stelt voor dat debat niet te voeren in de Veiligheidsagenda, maar dit debat verder te voeren bij Utrecht zijn we Samen in alle evenwicht die daarbij nodig is.

Mevrouw Nolten (Bij1) kan zich in het voorstel vinden. Haar punt gaat vooral over dat de polarisatie niet uit het luchtledige komt.

Burgemeester Dijkema zal hier naar kijken maar het kan zijn dat het haar niet zal lukken om naar volledige tevredenheid te handelen. Zij is het eens met heer Bos dat niet alle onderwerpen onder deze agenda geschaard moeten worden. Zij begrijpt de onderliggende analyse.

Zij vervolgt haar beantwoording met in te gaan op de individuele inbreng.

De heer Koning vroeg naar capaciteit, of er een probleem is om doelen te halen. Zij stelt dat de capaciteit altijd onder druk staat. Dat geldt voor zowel de BOA's als voor de agenten van de politie. Vanuit de regio Midden-Nederland is niet voor niets gezegd meer ruimte te willen. Zij noemt in dit verband motie Hermans waar vanuit extra fte's komt. Momenteel wordt bovenregionaal nagegaan om samen met 38 burgemeesters en de politie na te gaan of het verstandig is dit meer gebundeld in te zetten ten gunste van de regio.

Zij bevestigt dat ook met de politie is gesproken; het voorstel dat nu voorligt, komt ook voort uit de Driehoek. Ook de politie heeft dit plan omarmd.

In het beleidskader zit een stukje tekst over private camera's in de desbetreffende brief; de commissie heeft die brief ook geagendeerd om te bespreken. Haar voorstel is om daar verdergaand op terug te komen. Dat is niet per se een hoofdpunt voor deze Veiligheidsagenda. Dit zal in het gesprek over het kader aan de orde komen.

En daar zal blijken waar de grenzen zitten van wat het college aankan.

De burgemeester zet uiteen dat wanneer er andere doelstellingen in deze Veiligheidsagenda naar boven komen, het college die aan de raad zal voorleggen.

De heer Koning (D66) merkt op dat het nadrukkelijk onderdeel is van het Coalitieakkoord, ook wat in de raad is vastgesteld, waar het ook gaat over private camera's. In die zin zou hij het niet vreemd vinden wanneer dit ook meegenomen wordt in het veiligheidsbeleid. Hij vraagt de burgemeester op welke manier dit is op te lossen.

Burgemeester Dijkma antwoordt dat dit wordt opgelost door dit te betrekken bij wat het meest logisch is; in het beleidskader cameratoezicht. Daar kan het onderdeel van zijn. Dat ligt bij de raad voor. Dit is niet zozeer een driehoekskwestie.

De heer Koning (D66) is het daarover niet eens. Juist de politie heeft in de afgelopen tijd private camera's bevorderd, of gepromoot. Ook daarop is zijn fractie kritisch. Het beleidskader cameratoezicht gaat niet over de inzet van private camera's.

Burgemeester Dijkma zet uiteen dat in de brief die daarop zat, aan het einde een paragraaf staat over dit onderwerp. Daarin zegt het college wat daaraan nog te doen is en waar de grenzen zitten. De gemeente kan individuele burgers niet zomaar van alles verbieden. De gemeente kan wel proberen daarop invloed uit te oefenen. De burgemeester heeft geen ruimte om camera's bij deurbellen te verbieden. Haar voorstel is om dat verder te betrekken bij dat debat.

De voorzitter krijgt bevestigd dat de heer Koning zich daarin kan vinden.

De burgemeester vervolgt haar beantwoording met in te gaan op het thema verkeersveiligheid waarover mevrouw Meerding zich afvroeg of dat onderwerp nog in goede handen is bij de collega's Mobiliteit van de burgemeester. Zij antwoordt bevestigend. Het aantal verkeersslachtoffers is aanzienlijk teruggebracht. Ook blijft de gemeente haar werk doen tegen verkeershuffers. Zij zou dat niet willen opnemen in deze Veiligheidsagenda als een grote prioriteit, ook gelet op de schaarse capaciteit die het stadsbestuur heeft, ook gelet op de grote problemen waarmee de gemeente te maken heeft. Dit is beleidsmatig belegd bij mobiliteit en in de handhaving zit de gemeente erbovenop. Anders weet de heer Van Steeg haar altijd te vinden.

Met betrekking tot Veilige Wijken is de burgemeester het erover eens dat het college meer voorbeelden zou moeten noemen dan het Bollendak. Het college zal dat aanpassen in de tekst. Zij is het niet eens met de suggestie hierop een afzonderlijk actieplan te zetten. Heel veel van wat het college doet, resoneert in de wijk. Als het gaat om de PGA aanpak, gaat het om mensen die in de wijken wonen. Heel veel verschillende onderwerpen in de verschillende pijlers komen uiteindelijk terug in de wijken. Haar voorstel is de tekst te verbeteren en beter te laten zien waarin het allemaal zit. Het actieplan is eigenlijk het werk dat momenteel gedaan wordt en dat ook belegd zit in de andere nota's, bijvoorbeeld de focus op een aantal gebieden, zoals de Amsterdamsestraatweg, et cetera. Zij heeft mensen nodig in het veld en zij wil voorkomen dat heel veel papier geschreven wordt.

Mevrouw Meerding (VVD) begrijpt dat veilige wijken overlappend is en dat dat in meerdere thema's terugkomt. Maar tegelijkertijd constateert zij ook dat voor alle drie de andere prioriteiten wel een afzonderlijke nota wordt geschreven. Het gaat haar niet om de berg papier. Het gaat haar erom dat duidelijk wordt vastgelegd dat veilige wijken ook echt een prioriteit is waarop concrete acties komen en waar het stadsbestuur in beeld brengt wat de gemeente doet wanneer overlastmeldingen binnenkomen: wat is dan het stappenplan en welke mogelijke acties zijn er?

Burgemeester Dijkma antwoordt zich goed te kunnen voorstellen juist in de voortgangsrapportage daaraan veel aandacht te besteden. Het college doet veel met de mensen uit die wijken die de zogenaamde *walk- and talk-gesprekken* voeren; achter de voordeur komen bij bedrijven waarover zorgen bestaan, of juist de gesprekken gebruiken om te vernemen wat in de wijk speelt. Dat wordt gedaan op het punt Van bedreigingen op woningen. Daaraan werkt het college samen met andere gemeenten uit deze regio en daarop is ook een hele aanpak. Dat gaat nadrukkelijk over wijkveiligheid. In die zin gebeurt er ontzettend veel. Zij herhaalt haar voorstel met

betrekking tot de voortgangsrapportage. Daarin kan de vraag beantwoord worden of het college er genoeg aan doet en hoe dat er dan uit ziet.

Met betrekking tot de digitale veiligheid zet de burgemeester uiteen dat de stadsmakers vrijwilligers zijn. Het streven is de weerbaarheid bij burgers te vergroten.

1070 Mogelijk is daaraan in de tekst meer aandacht te besteden. Het college heeft geen mensen in huis die games maken. Het college laat de games maken voor de gemeente. Dat kan onderdeel zijn waarmee stadsmakers aan de slag gaan met jonge mensen om op dat terrein hun bewustwording te vergroten. Dat is absoluut een toenemend probleem. Dit is een thema in opkomst.

Richting de heer Maas zet de burgemeester uiteen dat het wat haar betreft heel goed is om ook met de wethouders in gesprek te gaan; in de PGA aanpak zit ook de samenwerking met de partners. Het college is ook aan de slag met het veiligheidshuis waar zorg en veiligheid hand in hand gaan. Wanneer daarin nog meer nodig is, zou dat langs die lijn van de zorgkant extra te doen zijn. De burgemeester vindt het goed om dit in het college neer te leggen.

1080 Richting mevrouw Nolten bevestigt de burgemeester dat het college scherp is op de mensenrechten. Zij bevestigt dat extra geïnvesteerd moet worden in het tegengaan van kansongelijkheid. Zij denkt dat het Coalitieakkoord bij uitstek dat in de titel heeft en dat laat zien in de financiële prioriteiten. Zij is het ook eens met mevrouw Nolten dat heel veel jonge mensen vaak niet beter uit een repressieve aanpak komen dan ze er ingingen. Daarom is er niet alleen preventie van crimineel gedrag in de persoonsgerichte aanpak maar daarin zitten dan ook de zogenaamde doorgroeiers; de gemeente wil ze als het ware terugronselen. Dat gaat gepaard met heel veel intensievere aanpak. Daarbij merkt de burgemeester op dat niet iedereen gered wil worden. Sommige jongeren willen onder de radar blijven.

1090 **Mevrouw Raaijmakers** (PvdA) doet de suggestie in aanvulling op de desbetreffende inbreng van mevrouw Nolten bij etnisch profileren in de Veiligheidsagenda te verwijzen naar Utrecht zijn we Samen. **Burgemeester Dijkma** antwoordt bevestigend.

Zij vervolgt met in te gaan op de inbreng van mevrouw Fattal met op te merken dat de coalitie de legalisering van drugsgebruik heeft neergelegd bij wethouder Eerenberg. **Mevrouw Fattal** (GroenLinks) rectificeert haar inbreng op de XTC.

Burgemeester Dijkma licht toe dat de tekst die is opgenomen in Veiligheidsagenda ingegeven is vanuit de portefeuille Veiligheid. De coalitie heeft de burgemeester nadrukkelijker in die rol geplaatst. Zij vindt het gebruik van drugs niet per definitie normaal. Zij is ook van mening dat uit drugsgebruik veel maatschappelijke problemen voortkomen die soms onderschat worden. Dat geldt wat haar betreft niet alleen voor coke- maar ook voor pillen-gebruik. Jonge hersenen kunnen daardoor aangetast raken. Zij vindt het wenselijk en goed dat debat te voeren. Zij beseft dat dat gevoelig ligt. De burgemeester noemt in dit verband het rioolwateronderzoek.

Mevrouw Fattal (GroenLinks) begrijpt dat het verhaal genuanceerder ligt. Ze wil graag weten hoe die gesprekken over normaliseren van drugsgebruik er uit zien.

Burgemeester Dijkma antwoordt daarop op dit moment het antwoord schuldig te moeten blijven. Het college werkt samen met instellingen die daarover veel meer kennis hebben. Het lijkt haar belangrijk de experts daarover aan het woord te laten.

1110 **De heer Koning** (D66) vraagt of de burgemeester kan bevestigen dat het het beleid van deze gemeente is om hier naar te kijken met nuance en niet al die middelen over één kam te scheren en dat daarvoor aandacht is in de gesprekken.

Burgemeester Dijkma antwoordt bevestigend.

Zij vervolgt met in te gaan op de inbreng van de heer Bos. Zij dankt hem voor de steun voor de Veiligheidsagenda. Hij stelde de vraag over de eventuele verhuizing naar een andere gemeenten van criminelen die in een aanpak zitten. Het college heeft dan bij een eventuele verhuizing overleg met de gemeente waar die persoon heen gaat wanneer dat bekend is. Het Zorg en Veiligheidshuis is er voor de provincie Utrecht. Zij is voorzitter van de overleggen. Met de betrokken bestuurders is bekend wat daarin plaatsvindt en daarover is goede afstemming. De heer Bos vroeg ook naar een boven lokaal driehoeksoverleg; binnen midden Nederland is het regionaal veiligheids college werkzaam met daarin alle 38 burgemeesters van de Regio Midden Nederland. Zij is als regioburgemeester daarvan voorzitter. Zij verwijst in dit verband naar agendapunt 8 op deze agenda.

De heer Bos (Stadsbelang Utrecht) zet uiteen dat het om twee zaken gaat. Eén ervan is, kijkend naar de regio indeling, dat Utrecht als stad op zichzelf staat en dat Maarssen, Houten en Nieuwegein in West Utrecht zitten als afzonderlijk cluster. Hij pleit ervoor aan te sluiten bij West Utrecht. In dat perspectief pleit hij voor een bovenlokaal overleg tussen Maarssen, Nieuwegein en Houten met Utrecht omdat Utrecht niet stopt bij de gemeentegrenzen.

Burgemeester Dijkma antwoordt dat de heer Bos gelijk heeft. Nieuwegein en Utrecht werken samen op Preventie en Gezag. Utrecht werkt samen met Vijfheerenlanden en een aantal andere gemeenten op het terrein van dreiging op woningen, omdat die fenomenen zich daar voordoen. De gemeenten zoeken elkaar op in de regio, afhankelijk van wat hen onderling bindt. Daarbovenop is er dan nog een regionaal veiligheidscollege. Op meerdere dossiers is dat punt te pakken. Criminelen houden zich niet aan grenzen. Bovendien is te zien dat de ecostructuur veel breder is dan alleen de regio. Zij geeft daarvan een schets.

De heer Bos heeft gelijk, maar Utrecht West is voor haar nog te klein.

De heer Bos (Stadsbelang Utrecht) komt dan terug op de Top X aanpak. Utrecht heeft 130 personen in beeld waarop het stadsbestuur ook beleid heeft gezet. Hij vraagt of de groep groter is dan de 130. Hij wil ook weten hoe het gaat wanneer een persoon verhuist naar een andere plaats. Hoe gaat het dan met de financiële stromen als een dergelijk persoon gaat verhuizen naar Nieuwegein of Maarssen. Daarop moet toch inzet gepleegd worden. Naar wat hij verneemt, doet de gemeente dat ook.

Burgemeester Dijkma licht toe dat dat voor een deel via Utrecht loopt en voor een deel via het Zorg en Veiligheidshuis en voor een deel ook via het Riec. Het Riec is bijvoorbeeld voor de regio bezig met de aanpak van ondermijning. Die organisatie krijgt daar afzonderlijk middelen voor. Niet al het geld dat bestemd is voor Utrecht gaat naar de regio. Wat wel samen gedaan wordt, bijvoorbeeld in het Zorg en Veiligheidshuis, is het eens worden over welke criteria er zijn om te beslissen welke jongeren met prioriteit in die aanpak moeten. Utrecht heeft er nu iets meer dan 100. Alleen al voor Utrecht Stad wil het college toe naar mogelijk wel 300. Dat moet ook in de regio gebeuren. De betrokken partijen leren wel van elkaars aanpak. En de partijen gebruiken momenteel dezelfde definities. Dat doen zij samen met de politie. De partijen willen van de politie weten over wie van deze groep de politie zich de meeste zorgen maakt. Die gesprekken worden op verschillende niveaus gevoerd, ambtelijk en ook bestuurlijk.

De heer Bos (Stadsbelang Utrecht) meent te vernemen dat het gaat om een bepaald groeimodel in de stad en ook in de regio. Hij heeft de behoefte meer informatie te krijgen over de aanpak van de betreffende groep en ook hoe dat regionaal wordt opgepakt. Hij leest dat niet uit de stukken.

Burgemeester Dijkstra zet uiteen dat dat voor een deel zit in agendapunt 8 van deze vergadering: de regionale veiligheidsstrategie. Die heeft niet voor niets dezelfde focus. In de regio zal niet iets anders gedaan worden dan in de stad Utrecht. Niet alle gemeenten in de regio krijgen geld vanuit het Rijk voor Preventie met Gezag. De gemeenten die in Midden Nederland wel geld krijgen zijn: Lelystad, Nieuwegein en Utrecht. Maarssen en Houten krijgen geen geld. Dat betekent niet dat daar niets gebeurt. De middelen die het RIEC krijgt om in andere gemeenten dingen te doen, worden daarvoor ingezet. Dit stuk concentreert zich op het budget in Utrecht en op de inzet in Utrecht. In de regio zijn er budgetten betrokken die via andere stromen lopen.

De voorzitter attendeert op het verloop van de tijd en vraagt de commissie daarmee rekening te houden.

Burgemeester Dijkstra vindt het niet verstandig de retorische vraag van de heer Dijkstra van EenUtrecht te beantwoorden; zij deed daar geen onderzoek naar.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) stelt zich voor dat de burgemeester het met hem eens is dat het maximale de veiligheid bevordert.

Burgemeester Dijkstra merkt op dat dit debat al een aantal keren gevoerd is. Zij stelde uiteindelijk vast dat er een uitkomst is in het Coalitieakkoord. Dan is dat een begrenzing van het aantal camera's. Er lag een advies om het vanuit de inhoud te beredeneren. Maar dat was niet de politieke uitkomst van het debat. De burgemeester heeft besloten haar energie niet meer daarin te gaan stoppen. Zij weet dat het geen zin heeft.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) begrijpt wat de burgemeester zegt. Hij begrijpt ook dat het debat niet snel zal leiden tot een ander standpunt. Hij vraagt of de burgemeester kan bevestigen dat door het maximum zo te stellen, dat maximum de veiligheid niet bevordert.

Burgemeester Dijkstra herhaalt haar inbreng over het onderzoek dat zij niet gedaan heeft. Zij vervolgt haar beantwoording met in te gaan op de inbreng van de fractie van het CDA. De bodycams voor de BOA's zijn onderdeel van de uitrusting. Ingaand op de inbreng van mevrouw Snippe van de Partij voor de Dieren op de groei van de stad zet de burgemeester uiteen dat zij zelf dat debat ingewikkeld vindt omdat het lijkt alsof het gemeentebestuur daarop een overheersende invloed kan hebben. Zij benadrukt dat dat niet zo is. De groei van de stad is al decennialang gaande en eigenlijk wereldwijd. De vraag is hoe kwalitatief die groei wordt en wat ervoor te doen is om de stad leefbaar, groen en sociaal en veilig te houden wetende dat meer en meer mensen in de stad gaan wonen. Dat laatste staat onder druk. Dan moet het stadsbestuur bereid zijn om daarvoor extra middelen uit te trekken. Die groei is niet gratis ook niet op het veiligheidsdomein.

Mevrouw Snippe (Partij voor de Dieren) verschilt van mening met de burgemeester. Omwille van de tijd gaat zij daar niet verder op in. Zij vraagt in hoeverre discriminatie en racisme specifiek worden benoemd.

Burgemeester Dijkstra refereert aan haar antwoord richting mevrouw Nolten.

Mevrouw Snippe (Partij voor de Dieren) stelt als gemiste vraag een toelichting op de waarborg van de privacy en de ethiek.

Burgemeester Dijkstra antwoordt dat het college dat goed doet. Het college heeft een eigen privacyfunctionaris die onafhankelijk advies geeft over alles, ook over het camerabeleid. Dat betekent dat het college dat permanent laat toetsen.

Zij vervolgt met in te gaan op de inbreng van Student & Starter over de plofkrakers. Recentelijk waren er weer drie aanhoudingen in Duitsland. Het college gaat daarop

inzetten bij de persoonsgerichte aanpak. Met hulp van zowel de coalitiemiddelen alsook de landelijke middelen zal het college die persoonsgerichte aanpak laten groeien. Zij benadrukt dat die groep groot is. Dit is een hardnekkig probleem waarover het college grote zorgen heeft.

Gemiste vragen

Mevrouw Zwinkels (CDA) merkt op dat een vraag was gesteld vanuit haar fractie over de rol van ouders en over straatverlichting.

1220 **Burgemeester Dijkma** licht toe dat het college veel doet met de ouders, zonder het te beschrijven. Zij wil daarop een tekstaanpassing doen. De PGA gaat altijd samen met ouders.

De voorzitter zet uiteen dat de burgemeester veel aanpassingen zal aanbrengen in de Veiligheidsagenda. Er komt een strekt ter vervanging. Dit komt op de agenda te staan in het raadsdebat in april. Dan kan de CDA-fractie zien of zij tevreden is met de aanpassingen en het onderdeel ouders en kan zij alsnog besluiten of een motie nodig is.

1230 **Burgemeester Dijkma** vindt het moeilijk om in te gaan op de straatverlichting. Zij kan niet ingaan op de straatverlichting; hoe zich dit verhoudt tot besparing en beveiliging.

Mevrouw Zwinkels (CDA) is benieuwd hoe over de verschillende portefeuilles heen de afweging zal worden gemaakt.

Burgemeester Dijkma benadrukt dat de hotspots van onveiligheid bekend zijn bij de gemeente. Daarop wordt ook gestuurd door het college: licht te hebben op die plekken waar licht noodzakelijk is.

Mevrouw Zwinkels (CDA) vraagt of in de strekt ter vervanging hierop nog een aanpassing komt.

Burgemeester Dijkma vraagt welke aanpassing mevrouw Zwinkels wil.

De voorzitter begrijpt dat mevrouw Zwinkels een afweging wil zien op schrift.

1240 **Mevrouw Zwinkels** (CDA) antwoordt bevestigend. Zij benadrukt dat er veel verschillende manieren zijn om energie te besparen, ook als het gaat om de verlichting. Nu wordt onder meer voorgesteld om later in te schakelen en eerder uit te schakelen. Dat is een keuze die aan veiligheid raakt.

Burgemeester Dijkma bevestigt de juistheid ervan. Dit krijgt een plek bij Utrecht zijn we Samen.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) stelt een verwijzing voor naar Utrecht zijn we Samen.

Burgemeester Dijkma merkt op dat dit niet de nieuwe bijbel is die geschreven wordt. Zij waakt ervoor allerlei verwijzingen te maken naar onderwerpen die zeker van belang zijn. Zij herhaalt haar toezegging.

1250 **Mevrouw Meerding** (VVD) brengt haar inbreng voor het voetlicht over Veilige Wijken. Zij noemde daarbij bestaande langdurige overlast op sommige plekken en dat dat niet in de agenda wordt benoemd. Zij had gevraagd wat het college nu anders gaat doen en wat extra is ten opzichte van het huidige beleid. Zij vraagt een kleine beschouwing.

1260 **Burgemeester Dijkma** antwoordt dat de commissie een extra financiële impuls voor Veilige Wijken zal zien in de financiële paragraaf. Dat betekent dat het college op de hot spots, meer dan het Bollendak, intensiever aan de slag is en zal gaan. In de voortgangsrapportage zullen de acties daaromtrent te zien zijn. Ook de PGA aanpak is daarvan onderdeel. Zij schetst het te verwachten effect.

Tweede termijn

De heer Bos (Stadsbelang Utrecht) krijgt graag ten aanzien van de discussie over veiligheidshuizen inzicht in de afstemming in de regio over met de groepen die het gemeentebestuur in beeld wil krijgen van criminelen die zo mogelijk verhuizen. De burgemeester zegt dat dat gebeurt maar dan op thema's. Hij zou daarin meer inzicht willen krijgen. Hij verzoekt het college een kleine notitie daarover te schrijven.

1270 **De heer Dijkstra** (EenUtrecht) vraagt het college in te gaan op buurtpreventie op wijkniveau. Hij noemt een initiatief in Tuindorp en vraagt expliciete aandacht voor de ondersteuning van dergelijke groepen in de agenda.

De heer Maas (VOLT) sprak over het Fit-Team van Lister; gevraagd is een uitbreiding van dat team met een versie 2, bedoeld om terugval uit de eerste aanpak verder te voorkomen. Hij vraagt de burgemeester daarop in te gaan.

1280 **Burgemeester Dijkma** brengt haar antwoord onder de aandacht met betrekking tot de gevraagde voorkoming van terugval. Zij is bereid om dit op te nemen met de wethouders die daarvoor verantwoordelijk zijn. Het lijkt haar goed om ook iets te zeggen over het punt van de heer Dijkstra; dan gaat het niet alleen digitaal, maar ook offline.

Richting de heer Bos oppert zij hem aan te bieden een bezoek te brengen aan het Zorg Veiligheidshuis. Dan krijgt de raad precies te horen hoe gewerkt wordt en hoe het gaat op cliëntniveau. Hoe te voorkomen dat mensen zoekraken in het systeem. **De heer Bos** (Stadsbelang Utrecht) vindt dat een goed voorstel maar licht toe dat het hem ook gaat om geldstromen. Ook heeft hij vragen over hoe het zit met de funding. Hij vraagt een notitie over de procesregie en de geldstromen.

Burgemeester Dijkma verwijst naar het volgende agendapunt.

1290 **De heer Bos** (Stadsbelang Utrecht) herhaalt zijn vraag bij het volgende agendapunt waarbij hij niet aanwezig kan zijn. Wanneer hij de stukken leest bij het volgende agendapunt blijft diezelfde vraag staan.

Burgemeester Dijkma zegt de gevraagde notitie toe.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) zal iets op schrift zetten over de wijkpreventiegroepen. Hij herhaalt zijn vraag naar serieuze aandacht hiervoor.

Burgemeester Dijkma antwoordt te doen wat mogelijk is. Zij bevestigt het belangrijk te vinden. De bondgenotenaanpak is bijna uitgevonden in Utrecht. Het college is daar trots op en daarin steekt het college veel energie, niet alleen als gemeente Utrecht maar ook gezamenlijk met de partners in de Driehoek.

1300 **De voorzitter** concludeert als volgt.

De voorzitter stelt voor 45 minuten te reserveren voor de bespreking in de raad. De commissie kan zich daarin vinden.

De Toezeggingen
de burgemeester zal

- voor de raadsbehandeling van het raadsvoorstel Veiligheidsagenda 2023 – 2026 de raad informeren over de financiële verantwoording van de Veiligheidsagenda.

- Een jaarlijkse voortgangsrapportage van de Veiligheidsagenda aan de raad sturen met daarin een combinatie van de kwalitatieve en kwantitatieve doelstellingen inclusief een evaluatie van eerdere jaren.
- De strekt ter vervanging toezenden voor de raad van 6 april.
- De notitie aan de raad sturen over de procesregie ten aanzien van het veiligheidshuis vóór de raadsvergadering van april.

Punt van orde

Mevrouw Meering (VVD) vraagt de voorzitter bij de fracties op te halen of er moties zijn.

De voorzitter merkt op dat de eventuele moties hypothetisch zijn vanwege de strekt ter vervanging.

Mevrouw Meering (VVD) vernam dat er geen apart actieplan komt voor veilige wijken. Zij overweegt daarop een motie te maken.

Mevrouw Zwinkels (CDA) zal een motie schrijven over de straatverlichting. Zij heeft er het vertrouwen in dat andere zaken in de strekt ter vervanging zullen komen. Zij zal overleg voeren over de verkeersveiligheid met mevrouw Meering.

De heer Koning (D66) is blij met veel van wat hij heeft gehoord. Hij wacht de invulling van de specificatie van de doelstelling af. Hij kan nu nog niet zeggen of zijn fractie een voorstel zal indienen.

De voorzitter verwacht dat dat voor veel andere partijen ook geldt. Hij vat de woorden van de heer Koning op als “namens de commissie”.

De voorzitter schorst de vergadering om 13.05 uur tot 14.00 uur.

8. Raadsbrief Regionale Veiligheidsstrategie

Burgemeester: Beleidsterrein: Openbare Orde en Veiligheid

In de Regionale Veiligheidsstrategie stellen de 38 gemeenten, het Openbaar Ministerie en de politie van Midden-Nederland op regionaal niveau prioriteiten om samen focus te kunnen aanbrengen op de regionale inzet van politie en partners in het veiligheidsdomein en om krachten te bundelen.

De Politiewet schrijft voor dat voorafgaand aan de vaststelling van de Regionale Veiligheidsstrategie de burgemeester de gemeenteraad hoort over het concept.

De voorzitter leidt de bespreking in. De bespreking zal in één termijn plaatsvinden.

De commissie

De heer Koning (D66) kan zich in grote lijnen vinden in deze raadsbrief. De aanpak van criminaliteit en het vergroten van veiligheid moeten een belangrijke rol spelen in de Utrechtse regio. In het landelijk verkiezingsprogramma van D66 staat “jongeren verdienen een tweede kans. Veiligheid en preventie zijn twee kanten van dezelfde medaille. D66 wil voorkomen dat kansarme jongeren de zware misdadigers van later worden. Dat vraagt om het bieden van perspectief en voldoende kansen om iets van het leven te maken.” Zijn fractie ziet in de Veiligheidsstrategie ook terugkomen dat er oog is voor preventie, maar net nog onvoldoende; in de Regionale veiligheidsstrategie wordt geen woord gerept over het voorkomen van recidive, over de terugkeer van daders in de samenleving of over resocialisatie. En dat terwijl het stadsbestuur met een focus daarop kan voorkomen dat kansarme jongeren die gevoelig zijn voor de aantrekkingskracht van de drugswereld de zware misdadigers worden van later. Dat hierop nog te weinig focus ligt in de Veiligheidsstrategie, verbaast hem. Zijn fractie dringt erop aan dat dat nog gewijzigd wordt. Wat zijn fractie betreft moet sterk worden ingezet op resocialisatie, ook al voordat iemand na een eventuele veroordeling achter de tralies verdwijnt. Zo zorgt het stadsbestuur voor

een meer succesvolle kans op een goede terugkeer in de maatschappij waarbij de kans op herhaling zoveel mogelijk ingeperkt wordt.

Hij noemt een pilot in Noord Nederland die hij interessant vond. Daarbij namen de gemeenten hun regierol om samen met mensen een plan te maken voor resocialisatie, nog voordat zij de gevangenis ingingen. Dat project "Voorzorg als Nazorg" was een groot succes. Dat verdient wat zijn fractie betreft navolging. Utrecht kan zijn voordeel hiermee doen in regionaal verband. Hij krijgt hierop graag de reactie van de burgemeester.

De heer Koning merkt op dat het stadsbestuur voorkomen moet dat de inzet van de regio de focus legt op het oppakken en straffen van kansarme jongeren die in de drugscriminaliteit belanden, ook om ondermijning te voorkomen van landelijke preventieprogramma's. Hij stelt voor daarom de focus te leggen op preventie en resocialisatie en het voorkomen van recidiven. Hij vraagt het college de Veiligheidsstrategie daarop aan te passen. Hij verneemt hierop graag de reactie van de burgemeester.

Hij gaat in op de aanpak van mensenhandel. Hij vindt die mensenhandel een verschrikking. Hij vraagt of de burgemeester kan zeggen dat zij het ermee eens is dat seksuele uitbuiting vooral effectief is tegen te gaan wanneer sekswerkers zelf ook het vertrouwen in de overheid krijgen zoals ze dat verdienen als ieder ander mens en dat dit ook in de regio de inzet is van de Driehoeken. Hij vraagt of de burgemeester ruimte ziet om dit te benadrukken in de zienswijze.

Mevrouw Zwinkels (CDA) neemt het debat over van haar collega de heer Van Steeg. Zij dankt het college. Zij vindt het goed dat de mensenhandel wordt benoemd. Zij is benieuwd te vernemen waarom in combinatie met ondermijning en drugscriminaliteit. Zij refereert aan de inbreng van de vorige spreker. Hoe ervoor te zorgen dat regionale aanpak ook echt van de grond komt, een aanpak die in Utrecht wordt versterkt.

Haar tweede punt is de vraag aan de burgemeester wat de relatie is tussen de online informatiepositie en welk gemeenschappelijk handelingskader daarbij hoort en of optreden tegen online ordeverstoring in de regio breed gedeeld wordt.

Verder ziet zij dat het onderdeel ondermijning goed aansluit bij de Utrechtse aanpak; hoe wordt dat regionaal waargemaakt? Is daarover overeenstemming gewenst en ondersteuning zoals die wordt genoemd in de aanpak?

In hoeverre sluiten de ambities aan bij de capaciteit die op het einde worden beschreven.

Mevrouw Raaijmakers (PvdA) merkt op dat haar inbreng in grote lijnen gelijk is aan die bij de Veiligheidsagenda. Haar fractie vindt het logisch om cyber en online er uit te lichten zoals in het stuk ook mooi verwoord.

Zij vindt de maatschappelijke onrust goed geformuleerd met de focus op openbare ordeverstoring of daar waar het gedrag de grenzen van de wet overschrijdt, maar wat haar betreft gaat het niet aan om op zichzelf maatschappelijke onrust tegen te gaan. Dat is wat haar betreft duidelijk geworden bij het vorige debat.

Zij legt de vraag voor over het ontbreken van zorg en veiligheid. Dat staat expliciet; dat het de vorige keer er wel in stond en deze keer niet meer. Zij maakt zich daarover zorgen omdat zij ook in de agenda leest dat door personele krapte het belangrijk is keuzes te maken om die slag en ontwikkelkracht te houden. Die wil zij juist op Zorg en Veiligheid houden. Graag daarop een reactie van de burgemeester.

De heer Van Bergen (ChristenUnie) is grotendeels tevreden met het voorliggende document. In zijn bijdrage zal hij focussen op de aanpak van mensenhandel. Die

1410

wordt geschaard onder de ondermijnende criminaliteit. Het is goed dat binnen de Veiligheidsregio speciale aandacht is voor dit thema. Eerder sprak het bestuur daarover ook al in de commissie. Dit is een onderwerp dat zijn fractie erg aan het hart gaat. Zijn fractie is blij dat het programma Samen tegen Mensenhandel versterkt wordt voortgezet. Zijn fractie mist op dit moment een helder inzicht in de omvang van dit probleem. Het is een relatief nieuw begrip waarop lastig greep te krijgen is. Hij vraagt welke mogelijkheden de burgemeester ziet op dit moment om beter zicht te krijgen op deze vorm van criminaliteit. Hij vraagt of het mogelijk is om het verschaffen van meer inzicht ook bij het thema mensenhandel expliciet op te nemen in de regionale veiligheidsstrategie. Hij krijgt hierop graag de

1420

De voorzitter verneemt dat geen van de aanwezige partijen nog inbreng wil leveren.

Korte schorsing en heropening van de vergadering

De beantwoording

Burgemeester Dijkma benadrukt dat dit onderwerp preventie en resocialisatie wel degelijk heel belangrijk is in hoe Utrecht vanuit de RegioMidden Nederland werkt. Het zit onder een programma dat Straatwaarde heet. Dat is juist gericht, zoals de

1430

PGA-aanpak op de jongeren, op het voorkomen van crimineel gedrag en op het voorkomen van recidive. Dat het niet met zoveel woorden benoemd staat, betekent niet dat het niet een hele grote pijler is het beleid is.

Het voorbeeld van Noord-Nederland laat bij haar niet direct een bel rinkelen. Zij vraagt toelichting van de heer Koning. Meer in algemene zin hebben verschillende fracties vragen gesteld over mensenhandel. De burgemeester is het ermee eens dat een belangrijk onderdeel van het tegengaan van mensenhandel in het emanciperen zit van sekswerkers zelf en ze minder afhankelijk te laten zijn van anderen en ze economisch zelfstandig te laten zijn. Dat betekent iets voor hoe mensen een positie te geven in de samenleving. Daar gaat de raad met het rapport van de commissie Sorgdrager ook stappen in

1440

zetten. De burgemeester denkt dat het belangrijk is dat rondom mensenhandel niet alles in dit plan genoemd is omdat dit plan hoog over is. Arbeidsmarktuitleiding is ook een belangrijk thema op het terrein van mensenhandel. Dat is ook niet heel uitgebreid verwoord. De raad ontvangt van de burgemeester een brief die voortborduurde op informatie die de raad eerder heeft gekregen, ook naar aanleiding van het onderzoek van Regioplan: welke stappen verder nog te zetten zijn met de beperkte middelen die de gemeente heeft. En hoe het college mogelijkheden ziet om vanuit andere thema's daarmee aan de slag te gaan. Het heeft raakvlakken met wat nu plaatsvindt in de ondermijnende criminaliteit. Dat geldt ook voor de arbeidsmarkt-uitbuiting.

1450

Mevrouw Zwinkels vroeg naar de online info positie en of breed gedeeld wordt hoe het college daar naar kijkt. Zij noemt in dit verband de heer Potters die voorzitter is van de VNG-commissie. Die houdt zich bezig met de digitale weerbare overheid. Die commissie heeft al aangegeven die lijn te ondersteunen. In de regio is te merken dat bij burgemeesters breed zorgen zijn over wat er in de online wereld plaatsvindt die een directe relatie hebben met wanordelijkheden in de fysieke wereld. Dit is niet uitgevonden in Utrecht alleen.

Als het gaat om de ambities en de capaciteit, bevestigt de burgemeester dat de regio hoge ambities heeft en weinig capaciteit. Daarmee heeft de regio te maken. Dat betekent dat de regio blij is met het gegeven dat er in de regio meer middelen zijn voor enkele programma's. Tegelijkertijd moet het slim georganiseerd blijven worden zodat partijen zoveel mogelijk samenwerken en doublures niet voorkomen.

De maatschappelijke onrust is in dit plan goed geformuleerd. Dat is een compliment aan de afdeling van de gemeente Utrecht. Die heeft inbreng geleverd in het voorliggende stuk. De burgemeester stelt zich voor dit onderdeel te copy-pasten voor de andere agenda.

Op het punt van Zorg en Veiligheid stelt de burgemeester dat het niet zo is dat dit geen prioriteit is. In de regio Midden-Nederland zijn drie zorg en veiligheidshuizen. Die zijn gefocust op de regio's Utrecht, Gooi en Eemland, en Flevoland. Te zien is dat een belangrijk deel van het werk daar zijn kern vindt. Daarvoor is samenwerking en medewerking nodig door alle partners. Dat beleid is in toenemende mate belangrijk, ook omdat recentelijk te zien was hoeveel problemen er waren door mensen met verward gedrag. Daarvoor is niet voor niets meer ruimte gekomen. Dit is belegd via een andere route.

Mevrouw Raaijmakers (PvdA) is in verwarring. De belangrijkste veiligheidsthema's worden in dit stuk benoemd met het argument dat er dan daarop meer personeel en schaarse middelen in te zetten zijn. Het blijft haar zorg dat wanneer dit daarin niet is benoemd dat het geld er niet heen gaat wanneer keuzes gemaakt worden. Zij krijgt daarop graag een reactie.

Burgemeester Dijkma ziet dat anders. Dit is voor een deel goed belegd in de Zorg- en Veiligheidshuizen. Die moeten nu echt aan de slag. Daarin zit de regio ook met zijn energie. Dat betekent niet dat dat hier dubbelop benoemd moet worden. Een deel van de partners verleend in volle vaart medewerking, al was het maar de eigen gemeentelijke organisatie; de PGA aanpak is onderdeel van het beleid. Dat komt ook terug in een Zorg- en Veiligheidshuis.

Mevrouw Raaijmakers (PvdA) merkt op dat ook in dit stuk staat dat juist de doorontwikkeling van de verbinding Zorg en Veiligheid bij de lokale colleges liggen. En lokaal is het ook uit de Veiligheidsagenda gehaald. Zij benadrukt wederom zich daarover zorgen te maken. Zij weet hoe het werkt wanneer onderwerpen niet meer terugkomen in stukken; dan kan het ook verdwijnen.

Burgemeester Dijkma weersprekt mevrouw Raaijmakers met op te merken dat zij de voorzitter is van het Zorg en Veiligheidshuis in Utrecht. Dat betekent dat zij zelf ook oplet dat dat goed belegd blijft en dat inderdaad daar ook de casussen goed afgehandeld kunnen worden. Dat is een verantwoordelijkheid die zij heeft. Het gaat over mensen die in potentie een groot risico vormen voor de samenleving. Daarmee gaat de burgemeester niet lichtvaardig om. Zij hoopt daarmee een deel van haar zorgen weg te kunnen nemen.

Mevrouw Raaijmakers (PvdA) vraagt hoe de raad daarin is mee te nemen of informatie daarover kan krijgen.

Burgemeester Dijkma vindt dat een terecht punt. Zij denkt dat het verstandig is om na te gaan of in de jaarstukken aandacht te besteden is in het bijzonder zodat de raad kan zien wat het bestuur van de regio daar gedaan heeft en waartegen dat bestuur aanloopt. Daar worden vorderingen gemaakt.

Met betrekking tot de mensenhandel en de vraag hoe de raad in Utrecht beter inzicht kan krijgen in wat er gaande is in de regio. De burgemeester zet uiteen dat dit gedaan wordt via de regionale recherche en de opsporing daarop. Daarnaast heeft

Utrecht meegedaan aan het onderzoek om na te gaan waar de leemtes zitten. Die leemtes zijn er. Daar wordt in de regio met prioriteit naar gekeken. Dit onderwerp houdt zich niet per se aan gemeentelijke grenzen. Binnenkort ontvangt de raad een brief van de burgemeester over de voortgang na het onderzoek van Regioplan.

1510 Daarbij heeft de regio niet heel veel extra middelen ontvangen. Dit wordt gedaan uit bestaande middelen en dat is ook mogelijk. Daar zijn raakvlakken met onder meer ondermijning. De raad ontvangt een voorstel.

Gemiste vragen

Mevrouw Zwinkels (CDA) is benieuwd te vernemen hoe regionaal de aansluiting op de lokale benadering van ondermijning wordt waargemaakt en zij wil weten of er overeenstemming is over de gewenste ondersteuning in de aanpak.

1520 **Burgemeester Dijkma** antwoordt bevestigend op de laatste vraag. Zij bevestigt dat de benadering in de regio in het verlengde ligt van wat Utrecht Stad doet, of dat te zeggen is dat Utrecht Stad in het verlengde handelt van de regio met een grote verdiepingsslag, ook omdat de stad momenteel veel slagkracht heeft. Dat betekent dat de PGA-aanpak niet alleen een Utrechtse uitvinding is. Zij noemt in dit verband het thema Straatwaarde waarin preventie zit, als een belangrijk onderdeel van het regionale programma.

De voorzitter vraagt de heer Koning een korte toelichting te geven

1530 **De heer Koning** (D66) deelt mee dat het gaat om een rapport met de titel Voorzorg als Nazorg. Het is eigenlijk de evaluatie van het Koers en Kansenproject 3 Noord met betrekking tot de sanctie uitvoering op regionale maat. Dat is een onderzoek van de rijksuniversiteit Groningen. Daarin zitten interessante conclusies en aanbevelingen. Hij vindt het heel mooi dat in regioverband hieraan gewerkt wordt, bijvoorbeeld in Straatwaarde. Hij ziet dit nog helemaal niet in deze regionale strategie terugkomen. Hij vraagt de burgemeester daarom hierover wel een aantal zinnen op te nemen in de zienswijze. **Burgemeester Dijkma** zal dat doen.

De voorzitter begrijpt dat een kleine aanpassing wordt aangebracht in het voorliggende stuk naar aanleiding van het debat.

1540 **Burgemeester Dijkma** zet uiteen dat zij het voorstel zal terugleggen bij de regio om op dit punt een aantal aanvullende zinnen te maken. Zij verwacht niet dat het daar op bezwaar stuit omdat het wel degelijk de intentie is.

De voorzitter verneemt van de fracties die een bijdrage hebben geleverd aan het debat dat dit niet zal terugkomen in de raad.

De toezegging van de burgemeester aan de PvdA komt terug in de jaarstukken en de andere punten worden meegenomen in de reactie richting de regio.

Hiermee rondt hij de bespreking van dit agendapunt af, schorst voor enkele minuten de vergadering en heropent die.

9. Raadsbrief analyse en Integrale aanpak plein onder het bollendak

1550 *Burgemeester, Beleidsterrein: Openbare Orde en Veiligheid*

Wethouder Voortman, Beleidsterrein: Maatschappelijke Ontwikkeling

Geagendeerd door: Bert van Steeg (CDA), Ilse Raaijmakers en Hester Assen (PvdA), Tess Meerdering (VVD), Venita Dada-Anthonij (D66), Julia Kleinrensink en Mahaar Fattal (GroenLinks), Ruud Maas (Volt), Esma Kendir (S&S), Stevie Nolten (Bij1) en de ChristenUnie.

De afgelopen maanden is er veel onrust in het stationsgebied, specifiek onder het Bollendak en op het Smakkelaarsveld. Het aantal dak- en thuislozen stijgt, overlast stijgt, bij sommige groepen die voor overlast zorgen is sprake van verslavingsproblematiek, (gewelds)incidenten namen toe en in reactie daarop zijn we in brieven van de burgemeester geïnformeerd over steviger maatregelen zoals boetes, gebiedsverboden,

1560 *verblijfsontzeggingen en een betere afstemming met het Rijk over gezamenlijk optreden tegen vreemdelingen uit landen die staan op de lijst van "veilige landen van herkomst". Helaas zien we ook dat dak- en thuislozen zich genoodzaakt zien in het stationsgebied buiten te overnachten onder erbarmelijke omstandigheden. Na een informatieve Raadsinformatiebijeenkomst en een goed werkbezoek willen de agenderende partijen willen in debat over de oorzaken van deze problemen, de oplossingen die zowel in preventieve als repressieve sfeer liggen en over de resultaten van de nu ingezette aanpak en het gestarte overleg met het Rijk. Daarbij willen zij voorstellen doen om het beleid bij te sturen. Gezien de situatie rond Utrecht CS en de informatiemomenten die er inmiddels zijn geweest, hechten genoemde fracties aan behandeling op korte termijn.*

De voorzitter leidt de bespreking in aan de hand van de annotatie bij de agenda (zie hierboven). De bespreking vindt plaats in één termijn.

1570 Hij schorst voor een wisseling van woordvoerders de vergadering voor enkele minuten en heropent de vergadering.

De commissie

De heer Van Steeg (CDA) vindt het goed dat het bestuur nu eindelijk kan praten over het Bollendak. De raad stond al eerder stil bij dit onderwerp. Ook vond hij de Raadsinformatiebijeenkomst zeer nuttig en het werkbezoek gaf de raad veel informatie.

1580 Voor zijn fractie staat voorop dat de situatie onder het Bollendak veilig dient te zijn. Op deze plek komen veel mensen samen. Daar hebben mensen ook hun eerste ontmoeting met de stad Utrecht. Dat betekent dat mensen er vanuit moeten gaan dat daar het daar een prettige omgeving is dat het daar veilig is. Tot zijn spijt is het daar de laatste tijd niet veilig. Er is nog geen zicht op een structurele oplossing. Sinds september zijn er veel maatregelen genomen. De heer Van Steeg heeft de indruk dat die goed werken. De oplossing voor de lange termijn is nog een zoektocht.

Hij heeft respect voor de mensen van de zorg en de veiligheidskant die daar dagelijks werken. Dat is een cruciale voorwaarde om tot succes te komen. De mensen begrijpen onderling van elkaar wat ze doen, wat er speelt. De verbinding met de landelijke maatregelen is van belang. Hij noemt de arbeids migranten en de overlast

1590 gevende asielzoekers. Hij benadrukt dat de landelijke aanpak nodig is.

Mevrouw Raaijmakers (PvdA) is blij dat het CDA ook Zorg en Veiligheid noemt. Zij hoort een verwijzing naar de landelijke aanpak; die ervaart zij als repressief. Vindt het CDA wellicht dat ook daar meer aandacht voor zorg zou moeten zijn?

De heer Van Steeg (CDA) denkt dat de zorgkant vooral op lokaal niveau zit. Dan noemt hij de medewerkers van Barka en van Lister. Ook De Stek speelt daarin een belangrijke rol. Die repressieve landelijke aanpak is zijns inziens ook nodig. Daarbij moeten de mensen die geen kans maken in de asielketen zo snel mogelijk duidelijkheid krijgen over wat hun toekomst is in Nederland. Die kant hoort zijns inziens daarbij.

1600 **Mevrouw Raaijmakers** (PvdA) oppert dat ook vanuit landelijk meer aandacht, coördinatie en middelen voor zorg moeten zijn, wanneer bekend wordt dat zorg en veiligheid samengaan.

De heer Van Steeg (CDA) noemt de middelen voor de arbeidsmigranten. Hij voegt toe dat de 45 miljoen euro beschikbaar is voor de bestrijding van de overlastgevende asielzoekers. Hij denkt dat het vooral belangrijk is aan te laten sluiten bij wat Utrecht doet en die keten zo kort mogelijk te laten zijn. Wanneer daar inderdaad een onderdeel zorg nodig is, is hij daarop niet tegen. Hij vindt het belangrijkste mensen zo snel mogelijk duidelijkheid te geven over wat hun toekomst is.

Mevrouw Raaijmakers (PvdA) vraagt of het CDA van mening is dat van die 45 miljoen een deel naar zorg zal kunnen gaan.

De heer Van Steeg (CDA) antwoordt daarover niet te gaan. Dat is landelijk geld. Hij is blij dat Utrecht een deel daarvan kan gebruiken. Hij herhaalt zijn wens snel duidelijkheid te geven aan de overlastgevers. Misschien moet een deel van die 45 miljoen beschikbaar zijn voor zorg; het belangrijkste is voor hem dat de asielketen op orde komt.

Mevrouw Oui Fakir (Bij1) vraagt of zij goed begrijpt dat het CDA het belangrijk vindt dat zorg wordt geboden voor alle groepen die zich onder het Bollendak bevinden.

De heer Van Steeg (CDA) antwoordt met: waar dat nodig is. Hij vindt het belangrijkste dat de lokale en de landelijke aanpak op elkaar aansluiten. Dat gaat wat hem betreft ook niet zonder duidelijkheid geven aan mensen die geen kans maken in de asielketen.

Mevrouw Oui Fakir (Bij1) vraagt of het CDA alleen zorg wil bieden met als voorwaarde dat er dan op terugkeer wordt geanticipeerd. Er zijn groeperingen in Utrecht die vinden dat zorg cruciaal is. Zij vraagt hoe het CDA dat ziet.

De heer Van Steeg (CDA) vindt dat zorg en repressieve aanpak elkaar niet uitsluiten. Hij vindt dan dat zorg vooral bestemd is voor mensen die een kans maken in de asielketen. Zorg moet zijns inziens niet zonder de landelijke aanpak, zeker niet als het gaat om overlastgevende asielzoekers.

Hij vervolgt zijn betoog met in te gaan op de Raadsinformatiebijeenkomst met de landelijk coördinator met een stevig verhaal. Daarin werd gesproken over een pilot dat gestart werd in Ter Apel en dat ook tot succes leidde. Hij vindt het lang duren voordat de raad daarvan een evaluatie ontvangt en dat Utrecht dat kan implementeren. Hij vraagt de burgemeester naar de stand van zaken hierin.

Mevrouw Dada-Anthonij (D66) vraagt hoe de heer Van Steeg de kwalificaties waardeert die in de Raadsinformatiebijeenkomst werden gebezigd. Zij noemt enkele voorbeelden ervan.

De heer Van Steeg (CDA) vindt het begrijpelijk stevige repressieve maatregelen te gebruiken wanneer mensen vaker overlast plegen, maar nooit buiten de wet. Hij gaat er ook vanuit dat dat niet gebeurt en dat dat ook niet de opdracht is van de landelijke overheid en dat de burgemeester dat niet zal toestaan. Hij benadrukt dat het lokale bestuur niet zonder een dergelijke aanpak kan. Hij noemt de uitkomst van de analyse van het bureau Beke: 70% van de overlast is afkomstig van mensen die weinig kans maken in deze asielketen. Hij mag dan hopen dat er snel een oplossing gevonden wordt en dat andere partijen in de raad dat ook zullen zeggen.

Mevrouw Oui Fakir (Bij1) merkt op dat groepen onder het Bollendak met elkaar worden vergeleken. De leefwereld van deze groepen is niet hetzelfde, dus ook kansen, de opvang en hun rechten. Zij vraagt of het CDA bereid is ook daar naar te kijken en dat mee te nemen in de overwegingen over de aanpak. Zij noemt zorg cruciaal in dat verband en ziet dat nu als een gebrek.

De heer Van Steeg (CDA) probeert juist de verschillende groepen niet met elkaar te vergelijken. Verschillende groepen vragen om verschillende aanpak. Er is een landelijke aanpak als het gaat om arbeidsmigranten. Als het gaat om overlastgevende asielzoekers is er een afzonderlijke landelijke aanpak. Als het gaat om drugsverslaafden is er vooral een lokale aanpak. Dat moet wat hem betreft bij elkaar komen. Juist alle mensen die daarop actief zijn en die die groepen kennen, moeten elk van elkaar weten wat ze doen. In die zin hebben ze met elkaar te maken. Hij benadrukt het belang dat hij ziet in de landelijke aanpak.

Mevrouw Oui Fakir (Bij1) noemt de geschokte aanwezige raadsleden van de plannen en de uitspraken die de heer Loef deed in de Raadsinformatiebijeenkomst .
1660 Zij ziet dat het CDA diezelfde mening niet deelt; zij vond dat de menselijkheid ontbrak. Zij vraagt hoe het CDA dat ziet.

De heer Van Steeg (CDA) deelt mee dat de toon hem niet beviel. De lakmoesproef was het antwoord op de vraag of dit binnen de wet past. Winkeliers hebben dagelijks last van deze groeperingen onder het Bollandak. De aanpak moet wat hem betreft binnen de wet.

Mevrouw Fattal (GroenLinks) kan niet anders constateren dat het CDA vindt dat zorg een belangrijk onderdeel is van de aanpak op veiligheid. Dan maakt het wat haar betreft niet meer uit of iemand de juiste papieren heeft. Zij vraagt of het mogelijk veel effectiever is wanneer ook degenen die er geen recht op hebben, zorg geboden
1670 wordt. Zij ziet in dat anders het probleem blijft bestaan.

De heer Van Steeg (CDA) meent dat te hebben gezegd. Hij kan dat niet los zien van de landelijke aanpak. Als er mensen zijn onder het Bollandak die onder de landelijke aanpak vallen en ook zorg nodig hebben, moet zijns inziens die zorg er zijn. Ook hij gelooft dat een menselijke benadering tot betere resultaten leidt. Hij vindt dat het stadsbestuur niet net moet doen alsof die repressieve landelijke aanpak niet nodig is. Hij benadrukt de noodzaak daarvan.

Het CDA is blij met de analyse en de aanbevelingen van bureau Beke. De aanbevelingen bieden wat zijn fractie betreft belangrijke bouwstenen voor een succesvolle aanpak op langere termijn. In het rapport staat ook dat de Top-X-aanpak moet worden versterkt. Hij heeft uit verschillende kanten gehoord dat er capaciteits- en mogelijk ook financiële problemen zijn. Hij vraagt de burgemeester of daar mogelijkheden zijn om dat te doen met de landelijke coördinator om de Top-X-aanpak verder uit te breiden.
1680

Het college heeft tijdelijk de mogelijkheid om rond het Centraal station verblijfsontzeggingen uit te vaardigen. Te zien is dat de overlast zich uitbreidt naar andere locaties. Hij vraagt of de mogelijkheid bestaat om het gebied voor verblijfsontzeggingen uit te breiden. Bijvoorbeeld ook naar onder andere Lombok en de Timorkade.

Mevrouw Raaijmakers (PvdA) vraagt of het CDA dan géén waterbed effect vreest. Waar eindigen de verblijfsontzeggingen?

De heer Van Steeg (CDA) merkt op dat er al sprake is van een waterbed effect. Dit helpt aan de andere kant ook om mensen duidelijk te maken dat ze in Utrecht niet moeten zijn. Beide is waar maar hij vindt dat dat niet de reden moet zijn om het niet te doen.
1690

Hij vervolgt zijn inbreng met in te gaan op het belang van samenwerking met de zorg. Juist professionals moeten van elkaar weten welke groepen er rondlopen en kennis moeten hebben van de groepen die er zijn en dat met elkaar moeten delen. Daarom was de heer Van Steeg blij met het werkbezoek en de manier waarop daar informatie werd gedeeld. Hij heeft ook minder goede ervaringen zoals met de bed-bad-broodregelingen waarbij instanties langs elkaar heen werkten en dat er andere agenda's waren. Hij verneemt graag van de burgemeester hoe dat bij elkaar te houden en dat de professionaliteit van die medewerkers centraal blijft staan.
1700

Ten slotte gaat hij in op de oplopende aantallen zakkenrollen en winkeldiefstallen; dat is een enorm probleem vooral voor de ondernemers in dat gebied. Is in dat opzicht nog iets extra's te doen, door middel van beveiliging, met bijvoorbeeld een collectieve regeling met het delen van informatie om ook hen het gevoel te geven dat de aanpak er ook is voor hen en dat zij op een veilige manier hun werk kunnen doen.

1710 **Mevrouw Raaijmakers** (PvdA) vindt het goed dat vandaag het gesprek gevoerd wordt met de burgemeester en de wethouder MO. De PvdA heeft dit bewust gea-
gendeerd op Zorg én Veiligheid. Dat was ook de insteek van de Raadsinformatie-
bijeenkomst en de insteek van het werkbezoek. Dat moet wat haar fractie betreft de
centrale basis zijn. Zij vindt dat ze dat nog te weinig terughooft. In de afgelopen
maanden lag de nadruk te zeer op repressie. Utrecht is trots op de Utrechtse aanpak
en de PvdA wil dat graag zo houden.

Wat haar fractie betreft is de humane ondergrens met slapen op het Smakkelaars-
veld gepasseerd. Wanneer het stadsbestuur dit soort excessen wil oplossen, kan
het bestuur mensen niet blijven opjagen. Dan is zorg en aandacht nodig en vooral
voor individuen. Zij vindt dat vooral gekeken moet worden naar personen en niet
naar groepen. De zorgverleners hebben dat ook gezegd in de

1720 Raadsinformatiebijeenkomst.

Tijdens de Raadsinformatiebijeenkomst bleek dat bureau-Beke niet gesproken heeft
met de personen om wie het gaat. Zij vraagt hoe dit alsnog in beeld te krijgen. Ze
krijgt hierop graag de reactie van de burgemeester.

Tijdens het werkbezoek zag zij dat een lange adem nodig is voor een persoons
gerichte aanpak. (PGA). Zij vraagt of voor de EU-migranten een pilot of een PGA-
aanpak in het verschiet ligt met het voorliggende plan. Datzelfde geldt wat haar
betreft voor ook de ongedocumenteerden.

1730 Zij ziet in Lombok en hoort daarover ook praten op het schoolplein dat een waterbed-
effect optreedt waaruit zij afleidt dat repressie niet de juiste maatregel is. Een ge-
biedsontzegging is voor haar geen juiste oplossing. Zij legt de vraag voor of het
wellicht logischer is om stadsbreed te kijken; de problematiek speelt op meerdere
plekken: zij noemt het Hieronymusplantsoen, Lucas bolwerk, Mineurslaan.

Zij vindt haar ervaring in de Raadsinformatiebijeenkomst verschrikkelijk met de
nationaal coördinator overlast. Een dergelijk pilot zou zij niet willen hebben in
Utrecht; de PvdA neemt daarvan met klem afstand. Zij hoopt dat het college dat
deelt. Zij vraagt of het college wil lobbyen voor meer zorg op landelijk niveau. Wat
haar betreft moet er een landelijk coördinator Zorg komen en niet alleen de
coördinator overlast.

1740 **De heer Van Steeg** (CDA) vraagt hoe de repressieve aanpak er moet uitzien
volgens de PvdA.

Mevrouw Raaijmakers (PvdA) vindt dat de verkeerde aanname. Het kan niet alleen
een repressieve aanpak zijn. Het moet wat haar betreft een aanpak zijn van
Veiligheid en Zorg. Zij ziet alleen in die combi een structurele oplossing.

De heer Van Steeg (CDA) is het daarmee eens. Hij vraagt wederom hoe de
repressie die erbij hoort, er uitziet.

1750 **Mevrouw Raaijmakers** (PvdA) herhaalt haar inbreng over de repressie die in de af-
gelopen maanden de nadruk kreeg. Om grenzen te accepteren is perspectief nodig.
Daarom heeft zij in haar inbreng de nadruk gelegd op perspectief. Zij verneemt ook
positieve ervaringen van de professionals die aandacht krijgen ook om hun werk
goed te kunnen doen. Het gemeentebestuur heeft de repressie al ingezet; zij zou die
repressie niet méér willen.

De heer Van Steeg (CDA) antwoordt dat dat niet helemaal waar is; als het gaat om
de overlastgevende asielzoekers heeft de gemeente Utrecht nog geen repressieve
aanpak. Hij herhaalt zijn standpunt met betrekking tot de aanpak die nodig is om tot

een structurele oplossing te komen. Hij vraagt of mevrouw Raaijmakers het daarmee eens is.

Mevrouw Raaijmakers (PvdA) zet uiteen dat dan het stadsbestuur op de landelijke discussie komt. Dan staan PvdA en het CDA daar anders in. Zij spreekt juist vanuit het lokale. Zij zou hier in het lokale een lichtend voorbeeld willen zijn voor het land.

1760 **Mevrouw Meerding** (VVD) vindt de vraag van de heer Van Steeg relevant. Zij merkte dat daarop geen antwoord kwam. De PvdA zegt iets te willen doen aan repressie. De PvdA zegt dat wat tot op heden gedaan is okay is, maar wil niet méér. Zij vraagt of dat betekent dat de aanpak van de overlastgevende asielzoekers niet mogelijk is volgens de PvdA. Ook de VVD ziet repressie als een sluitstuk.

Mevrouw Raaijmakers (PvdA) zet uiteen dat wanneer het stadsbestuur echt aan een oplossing wil werken, bijvoorbeeld terugkeer, zij benadrukt dat terugkeer niet mogelijk is vanaf de straat. Dan zal eerst geïnvesteerd moeten worden in zorg en stabiliteit en in wat iemand beweegt. Daarna is het pas mogelijk iemand tot terugkeer te bewegen. Dat lukt niet bij wijze van spreken met de knuppel vanaf de straat. Zij

1770 benadrukt dat een oplossing alleen mogelijk is in een combinatie.

Mevrouw Meerding (VVD) hoort mevrouw Raaijmaker alleen spreken over zorg wanneer zij zegt dat het alleen mogelijk is in een combinatie. Wat is dan die combinatie?

Mevrouw Raaijmakers (PvdA) stelt dat het haar duidelijk is dat de VVD en de PvdA van mening verschillen op dit punt. Het gaat om zorg en veiligheid samen. Grenzen stellen en perspectief bieden.

Tot slot spreekt zij haar dank uit aan alle professionals. Zij schetst de ervaringen die zij heeft opgedaan dicht bij de praktijk van het werk.

1780 **Mevrouw Meerding** (VVD) noemt overlast, intimidatie, diefstal en soms zelfs steekpartijen die in de afgelopen zomer eerder regel waren dan uitzondering onder het Bollendak bij Utrecht Centraal. In september vroeg de VVD samen met het CDA aandacht voor de situatie op deze locatie. In diezelfde week zijn door de burgemeester acties aangekondigd, naast de tijdelijke extra inzet van politie, toezicht en handhaving het inzetten van gebiedsverboden en het werken met een persoonsgerichte aanpak en een aangewezen verblijfsontzeggingsgebied. Mevrouw Meerding merkt op dat die maatregelen succes hadden. Het werd rustiger onder het Bollendak.

1790 Tegelijkertijd is te zien dat het probleem niet volledig is opgelost. Dat blijkt ook uit de analyse van bureau-Beke. Een deel van de overlast bleef en verplaatste zich naar bijvoorbeeld de Timorkade in Lombok. Ook spelen er andere achterliggende problemen die niet zomaar zijn opgelost. Bijvoorbeeld waar het gaat om overlastgevende asielzoekers en overlast van dak- en thuislozen.

Mevrouw Oui Fakir (Bij1) vraagt hoe zij “succesvol” moet opvatten nu er sprake is van een waterbedeffect. Wat haar betreft is het probleem niet opgelost maar verplaatst.

Mevrouw Meerding (VVD) licht toe dat het waterbed effect niet volledig is. Een deel van de overlast is wel degelijk weg uit Utrecht en een deel van de overlast is verplaatst. Onder het Bollendak zelf is het nu rustiger. Zij ziet dat als een positief effect.

1800 **Mevrouw Oui Fakir** (Bij1) vraagt of de VVD dit ziet als een aanpak die steeds weer opnieuw over de stad moet worden uitgerold naar elke plek waarheen de mensen zich verplaatsen. Dat laat zien dat het geen structurele oplossing is.

Mevrouw Meerding (VVD) was het bruggetje aan het maken naar structurele oplossingen. Zij benadrukt te vrezen niet te ontkomen aan af en toe gerichte acties

wanneer er weer een hotspot opduikt. Wat haar betreft komen de agenten daar om het signaal af te geven. Utrecht handhaaft wat haar betreft op overlastsituaties. Zij vervolgt haar inbreng in haar termijn met in te gaan op de overlast die wordt ervaren van asielzoekers en dak- en thuislozen. Daarnaast is te zien dat dak en thuislozen zich genoodzaakt zien in het Stationsgebied om buiten de te overnachten onder slechte omstandigheden. In de analyse worden daarvoor lange

1810

termijnoplossingen genoemd. Zij noemt die ter bespreking:

(1) de overlast gevende asielzoekers. Daarbij gaat het vooral om asielzoekers uit veilige landen die overlast veroorzaken, maar die lastig zijn aan te pakken omdat ze moeilijk zijn te identificeren en geen vaste verblijfplaats hebben. Dat is niet alleen in Utrecht een probleem maar ook landelijk. Het raakt ook zeker aan landelijk beleid.

Wat de VVD betreft is actie hierop en samenwerking met het landelijk bestuur vereist. Bureau Beke heeft in de analyse verbeterkansen in beeld gebracht voor de samenwerking tussen landelijk en lokaal en voor de aanpak van overlast en criminaliteit van asielzoekers. De gewenste oplossingen die door frontliners zoals de politie worden genoemd zijn selectie aan de poort in Ter Apel en Budel, gericht

1820

hangen aan de Top X, strenger handhaven, afspraken asielprocedure en Europese samenwerking. Daarnaast geeft de landelijke coördinator ook een aanpak mee, waarbij wordt gerefereerd aan aanhouding als momentum en de procesoptimalisatie. Ook de VVD was niet blij met de woordkeus van de landelijk coördinator in de Raadsinformatiebijeenkomst. De acties zoals die opgenomen zijn in de raadsbrief en zoals in de analyse kan de VVD onderschrijven.

Mevrouw Oui Fakir (Bij1) merkt op dat de oplossingen die Beke geeft allemaal repressief zijn. Hoe ziet de VVD de zorgkant; wat wil de VVD daarin implementeren?

Mevrouw Meerding (VVD) refereert aan de antwoorden van de heer Van Steeg. Zij ziet de zorgkant als lokaal geregeld. In de raadsbrief wordt daaraan ook aandacht

1830

besteed: een Utrechtse aanpak waarbij zorg en repressie hand in hand gaan. Zij kan zich daarin vinden.

Mevrouw Oui Fakir (Bij1) merkt op dat de zorg en begeleiding voor de verschillende groepen die als overlastgevers worden bestempeld van mensen die zich onder het Bollendak begeven, voor ongedocumenteerden heel weinig is en dat dat eigenlijk ook kan worden gezien als een van de oorzaken van de criminaliteit; ze worden overal weggestuurd en ze maken nergens aanspraak of kans op. Zij vraagt of de VVD vindt dat ook die groep de juiste zorg en begeleiding moet krijgen zonder daarbij te denken aan rechthebbenden en niet-recht hebbenden.

Mevrouw Meerding (VVD) maakt een onderscheid tussen rechthebbenden en niet rechthebbenden. De groep ongedocumenteerden is daarin een speciale groep. Zij begrijpt het probleem dat daarmee speelt. Dat probleem heeft Bij1 ook vaak aangekaart. Tegelijkertijd speelt voor de VVD het uitgangspunt dat deze mensen niet voor niets onder de groep ongedocumenteerden vallen. Het gaat om mensen die geen verblijfsstatus in Nederland hebben, die in principe niet het recht hebben om hier te zijn. De VVD wil de deur wel op een kier zetten om na te gaan of Utrecht deze mensen eventueel kortdurend kan opvangen zo dat ze niet op straat hoeven te slapen, maar dan wel echt met uitzicht op terugkeer naar het eigen land. De VVD zou geen langdurige opvang voor deze groep willen aanbieden omdat ze niet rechthebbend zijn en de kosten hoog zullen zijn voor de gemeente.

1840

Mevrouw Oui Fakir (Bij1) concludeert daaruit dat mensen alleen gezien worden als financiële kans terwijl deze mensen hier naar toe zijn gekomen om te werken. Ze krijgen daarvoor geen kans. Zij mist de menselijke kijk.

1850

Mevrouw Mearding (VVD) maakt een groot onderscheid tussen ongedocumenteerden en mensen met wel een verblijfsstatus. Utrecht kan iedereen opvangen die geen recht hebben om hier een Nederland te zijn, die wel een asielprocedure hebben doorlopen maar waarin is bepaald dat volgens de Nederlandse wetten zij het recht niet hebben om in Nederland te verblijven. De VVD vindt dat een stap te ver gaan. De regels en de procedures zijn er niet voor niets. Om die reden vindt zij dat de gemeente Utrecht deze mensen moet aansporen terug te keren.

1860 **Mevrouw Fattal** (GroenLinks) hoort de VVD meerdere keren zeggen dat gekeken moet worden naar het landelijke om het probleem op te lossen. Zij merkt op dat het vaak moeilijk lukt. Ook daar zijn capaciteitsproblemen. Zij legt de vraag voor aan de VVD of de fractie met haar van mening is dat gewoon zorg geboden moet worden ook aan de mensen die geen recht hebben in Utrecht; dit om het probleem op te lossen.

Mevrouw Mearding (VVD) herhaalt haar standpunt. Voor eventueel asiel en opvang zijn hele goede regels en processen in Nederland. Die regels zijn er niet voor niets. Die regels zouden niets waard zijn wanneer gezegd zou worden ze wel op te vangen. Zij concludeert daaruit dat ze terug moeten naar hun eigen land.

1870 **Mevrouw Fattal** (GroenLinks) begrijpt dat Utrecht blijft wachten op het landelijke ook wanneer het landelijke niets doet en dat Utrecht maar accepteert dat hier overlast plaatsvindt, ook door mensen die geen recht hebben op een verblijfsvergunning.

Mevrouw Mearding (VVD) brengt in dat de overlast op meerdere manieren is tegen te gaan. Haar fractie wil daar zeker ook iets aan doen. Daarnaast heeft zij aan de zorgkant de deur op een kier gezet in haar antwoord aan Bij1. Zij refereert daaraan.

Mevrouw Dada-Anthonij (D66) vraagt of de VVD het eens is met haar fractie dat voorkomen beter is dan genezen en dat daardoor ook kosten te besparen zijn doordat de problemen dan niet optreden.

1880 **Mevrouw Mearding** (VVD) vindt dat dat gedeeltelijk geldt, vooral als het gaat om kortdurende opvang. Dit argument gaat niet op wanneer mensen langdurig worden opgevangen.

Mevrouw Dada-Anthonij (D66) spreekt niet zozeer over de opvang; zij spreekt over alle groepen wanneer zij stelt dat de inzet op preventie kosten kan voorkomen.

Mevrouw Mearding (VVD) is het daarover eens met mevrouw Dada-Anthonij. Ook de VVD wil op die combinatie inzetten.

De voorzitter doet gezien het tijdsverloop een beroep op de commissie na te gaan of de interrupties echt nodig zijn, het kort te houden en te proberen aan te sluiten.

1890 **Mevrouw Mearding** (VVD) vervolgt haar inbreng met de constatering dat het teveel tijd kost om alle oplossingen uitgebreid te gaan bespreken. De oplossingen die zij heeft genoemd, klinken in de oren van de VVD goed. Het is haar niet helemaal duidelijk wat de burgemeester en het college hierop voorstellen in de raadsbrief. Wanneer zij de raadsbrief goed leest, worden de aanbevelingen van de landelijke coördinator overgenomen, zij het dan met een Utrechtse aanpak. Zij vraagt wat dan gebeurt met de aanbevelingen vanuit de frontliners. Zij vraagt de reactie van het college daarop.

Zij gaat vervolgens in op de dak- en thuislozen. Het is belangrijk bij deze groep in te zetten op een combinatie van zorg en veiligheid. Aan hen wordt zorg en opvang aangeboden. Ook worden gebruikersruimten ter beschikking gesteld. Dat is nu al het geval en zij vindt het belangrijk dat het zo blijft en eventueel waar nodig verbeterd.

1900 Daarnaast moet ook ingezet worden op veiligheid en de VVD vindt het verbod op openlijk harddruggebruik interessant. In de analyse wordt nog niet ingegaan op de

voor- en nadelen daarvan en ook niet op de handhaafbaarheid. Haar fractie is heel benieuwd wat uit dat onderzoek komt. Bij dezen vraagt zij de burgemeester dit meer toe te lichten.

Wat de VVD betreft is het ontzettend belangrijk dat de overlast onder het Bollendak wordt aangepakt, zowel de echte achterliggende problemen als de problemen in het dagelijks leven; het moet wat haar betreft een combinatie zijn van zorg en repressie. De VVD hoopt dat het Bollendak een voorbeeld is voor Utrecht breder gezien.

1910 **Mevrouw Dada-Anthonij** (D66) hield een zorgelijke en zeer nare nasmaak over aan de Raadsinformatiebijeenkomst met de landelijk coördinator. Zij was gelukkig met het werkbezoek waaruit bleek dat in Utrecht wel degelijk anders en op een meer menselijke manier gekeken wordt naar de aanpak van de problemen onder het Bollendak. Wat haar fractie betreft is een menselijke benadering geen wens, maar een harde eis. Zoals gezegd door de burgemeester blijft de Utrechtse aanpak het uitgangspunt voor de nieuwe aanpak. In haar ogen is voorkomen beter dan genezen. Dat betekent dat preventie van problemen het uitgangspunt moet zijn en repressie echt alleen toegepast wanneer noodzakelijk.

1920 **De heer Van Steeg** (CDA) vraagt wat mevrouw Dada-Anthonij vindt van dat repressie een deel van de aanpak is.

Mevrouw Dada-Anthonij (D66) bevestigt dat er de problemen zijn onder het Bollendak. Ook is helder dat die problemen opgelost moeten worden. Zij proefde in de aanpak van de landelijke coördinator een zeer onmenselijke benadering. Zij kan daarin op geen enkele wijze meegaan.

De heer Van Steeg (CDA) vraagt of D66 die aanpak niet nodig heeft en het zelf oplost. Of zegt D66 dat ook die fractie die aanpak nodig heeft omdat het landelijk beleid is?

Mevrouw Dada-Anthonij (D66) is van mening dat Utrecht een aanpak moet vinden waarbij er aansluiting is. Zij wil geen onmenselijke benadering zien in Utrecht.

1930 **De heer Van Steeg** (CDA) vraagt of hij goed begrijpt dat mevrouw Dada-Anthonij zegt dat die landelijke aanpak nodig is.

Mevrouw Dada-Anthonij (D66) brengt in dat onderlinge afstemming nodig is. Zij staat er niet achter om de landelijke aanpak over te nemen zoals die is.

Zij vervolgt haar betoog in haar termijn met de vraag aan het college om een toezegging dat in het Utrechtse beleid geen ruimte is voor een benadering van een beleid zoals voorgesteld door de landelijk coördinator overlast asielzoekers, zoals door hem ingebracht tijdens de Raadsinformatiebijeenkomst.

1940 Zij vraagt of het college het eens is met D66 dat preventie het uitgangspunt blijft en dat er een integrale aanpak nodig is vanuit onder andere maatschappelijke opvang, asiel, integratie, en werk en inkomen gezien de complexiteit van de oorzaken van de problemen en de diversiteit van de groep die de problemen heeft veroorzaakt onder het Bollendak.

Mevrouw Meerding (VVD) begrijpt dat D66 niet een aanpak wil zoals de landelijk coördinator die voorstelt. Ze kan zich daarbij iets voorstellen gezien diens bewoordingen in de Raadsinformatiebijeenkomst. Zij vraagt hoe D66 aankijkt tegen de analyse die door bureau Beke is gemaakt. Ook daaruit komen aanbevelingen voort. Zij vraagt of D66 die wel kan overnemen.

Mevrouw Dada-Anthonij (D66) merkt op dat in de analyse van dat bureau niet de gesprekken met mensen zelf naar voren zijn gekomen. Er zou nog meer informatie

- 1950 moeten volgen in de brief. Zij zou die informatie graag eerst willen afwachten. Zij houdt zich vast aan het Utrechtse model. Zij herhaalt haar standpunt.
Mevrouw Meerding (VVD) ziet de mogelijkheid om de analyse te scheiden van de toon tijdens de Raadsinformatiebijeenkomst. Zij vraagt of zij goed begrijpt dat D66 nog niet openstaat om de aanbevelingen uit de analyse over te nemen. Maar dat bij verdere concretere informatie in een brief daartoe wel mogelijkheden zijn.
Mevrouw Dada-Anthonij (D66) las vooral een benadering op groepen in de analyse van bureau-Beke. Zij zou graag willen kijken naar de individuen en maatwerkaanpak op hen. Een deel ontbreekt en daarom kan zij niet zeggen waarop is aan te sluiten.
- 1960 Zij vervolgt haar betoog met de burgemeester te vragen of zij de integraliteit mee kan nemen in het beleid met daarin een splitsing tussen kortetermijnoplossing en duurzame lange termijnoplossingen.
 Een van de oorzaken van de problemen is de aanzuigende werking uit andere steden en zelfs uit Europese landen. Kan het college met de raad delen of hij anders dan versobering en verharding van beleid mogelijkheden ziet om de aanzuigende werking terug te dringen.
 Zij sluit zich graag aan bij de inbreng van de PvdA op het waterbed effect.
 De Utrechtse aanpak en het landelijk beleid liggen behoorlijk uiteen. Zij vraagt naar de mogelijkheden die het college ziet om de verbinding tussen de twee te leggen
- 1970 zonder dat de menselijke maat uit het oog verloren raakt.
Mevrouw Raaijmakers (PvdA) vindt het een lastig gegeven dat D66 ook landelijk aan de knoppen draait en dit nu lokaal inbrengt. Zij vraagt of D66 bereid is om een landelijke lobby in te zetten.
Mevrouw Dada-Anthonij (D66) verwacht dat de PvdA goed weet dat D66 regelmatig met het landelijke contact heeft.
Mevrouw Raaijmakers (PvdA) vraagt of D66 dit expliciet landelijk inbrengt.
Mevrouw Dada-Anthonij (D66) is luid en duidelijk geweest over wat zij vindt van de aanpak zoals die gepresenteerd is in de Raadsinformatiebijeenkomst door de landelijke coördinator. Zijn benadering is haar zienswijze niet.
- 1980 Zij vervolgt haar inbreng met te stellen dat uit het rapport van bureau Beke is gebleken dat het niet om een homogene groep gaat, maar om verschillende groepen zoals daklozen, al dan niet verslaafden, jeugd, Europese arbeiders, en vluchtelingen van buiten Europa. Dit vraagt ook niet om een oplossing maar om een pakket aan oplossingen afgestemd op de oorzaken achter de problemen die de diverse groepen veroorzaken. Dit juist omdat D66 het belangrijk vindt aan te stippen dat de groepen bestaan uit individuen. Zij krijgt graag een toezegging dat de raad in de beloofde brief meer inzicht hierin krijgt om zo tot beleid te komen met gerichte, effectieve en duurzame oplossingen.
- 1990 **Mevrouw Fattal** (GroenLinks) merkt op dat de overlastgevende doelgroepen worden samengevat als lokale jongeren, lokale dak- en thuislozen, arbeidsmigranten die nergens terecht kunnen en ook mensen met een lage kans op asiel of zelfs mensen zonder papieren. Hulpverleners gaven zelf aan dat ze zicht hadden op de lokale doelgroepen maar niet op de andere en dat ze zich daarover veel zorgen maakten. Het is breder dan alleen deze groep.
 De aanpak van Utrecht is gericht op hulpverlening en op individuen. Utrecht doet wat het kan, maar overal is capaciteitstekort: in de zorg, in de begeleiding in de opvangplekken, bij de politie en handhaving, niet alleen bij de gemeente maar ook bij het

- 2000 Rijk. Utrecht werkt veel samen met het Rijk, ofwel vanwege het doorzetten van een asielprocedure ofwel over te gaan op gedwongen terugkeer. Het gaat niet allemaal soepel. Alle systemen zijn overbelast. Jarenlang is het landelijk afgeschaald in de asielprocedures en in de opvang. Daardoor is het vaak niet mogelijk om verder te gaan met een asielprocedure. En gedwongen terugkeer kan lang duren, of helemaal niet plaatsvinden. Zij vindt het uitsplitsen in doelgroepen bij overlastgevers logisch vanuit het beleidsperspectief. Utrecht moet dit probleem nu eenmaal oplossen. Het is dan handig om na te gaan in hoeverre er overlap is tussen de doelgroepen. Uiteindelijk gaat het om allemaal mensen.
- 2010 **Mevrouw Oui Fakir** (Bij1) vraagt of GroenLinks het eens is met het gegeven dat terugkeer van afgewezen asielzoekers de oplossing is en dat daarop moet worden gehandhaafd.
- Mevrouw Fattal** (GroenLinks) antwoordt ontkennend. Zij vervolgt haar inbreng. Zij benadrukt dat het niet helpt agenten af te sturen op mensen met complexe problemen en hen met harde hand aan te pakken. Zij vindt dat meegedacht moet worden met wat mensen nodig hebben om stabiliteit en perspectief te vinden. Dat doet Utrecht, en alleen voor de mensen die daarop recht hebben, die rechtmatig in Nederland verblijven. Zij betreurt dat. Zij leest dat het college onderzoekt wat te doen is om ook mensen die niet rechtmatig in Nederland verblijven hulp te bieden. Het idee is dat deze mensen er gewoon zijn en dat ondertussen de onderliggende problematiek niet wordt aangepakt. Het college spreekt over het werken aan eervolle terugkeer. Dit moet worden onderzocht, want het is broodnodig.
- 2020 Zij benadrukt dat iedereen recht heeft op hulpverlening. Zij vraagt de burgemeester wat zij overweegt om hulp te bieden aan deze groep. Zij vraagt de burgemeester wat de kosten van de hulpverlening zouden zijn. Worden ook de gesprekken met hen gevoerd voor zover dat mogelijk is? Bureau Beke heeft die gesprekken niet gevoerd. Het gaat dan om het perspectief en om de hulp die mensen nodig hebben. Wat denkt de burgemeester daar zelf over als het gaat om het stoppen van de overlast en dan zonder deze groepen meer te bieden dan andere groepen. Dat zou ook niet helemaal eerlijk zijn. Het liefst ziet GroenLinks dat alle mensen in Utrecht zonder papieren een helpende hand krijgen.
- 2030 Verder kampt de gemeente met complexe meervoudige problematiek van verslaafden. Ze prijst zich gelukkig met dat ook hier de inzet van Utrecht gericht is op hulpverlening. Daarnaast leest zij ook dat er een verbod wordt onderzocht op openlijk drugsgebruik zoals in andere steden. Zij vraagt de burgemeester aan welke soort drugsverbod gedacht wordt. GroenLinks is daarvan geen voorstander. Maar ze is wel benieuwd naar wat overwogen wordt.
- 2040 Bij de aanpak van overlastgevende arbeidsmigranten wordt in principe ingezet op het terugbegeleiden naar werk, naar het land van herkomst. Ook bij deze groep speelt ontzettend veel: baanonzekerheid, woonplekken, uitsluiting. Ook daarvoor moet wat haar betreft oog zijn in de Utrechtse aanpak. Zij vraagt of de gemeente ook gesprekken voert met werkgevers over dat arbeidsmigranten op straat worden gegooid wanneer zij hun werk verliezen. Is het college bereid de gesprekken te voeren met werkgevers omdat werkgevers verantwoordelijkheid hebben daarin. Zij sluit zich aan bij de PvdA waar het gaat om de PGA.
- Zij is trots op de Utrechtse inzet op begeleiding en hulp bij overlastgevers. Zij pleit ervoor hen hulp te bieden.
- De heer Van Steeg** (CDA) merkt op dat mevrouw Fattal nadrukkelijk de zorgkant benadrukt voor de arbeidsmigranten en voor de asielzoekers zonder perspectief. Hij

merkt op dat daarmee het probleem op de lange termijn niet wordt opgelost. Hij herhaalt en benadrukt dat Utrecht de samenwerking met landelijk nodig heeft. Hij hoort haar daarover niet.

Mevrouw Fattal (GroenLinks) hoort het CDA en de VVD zoeken bij andere partijen naar steun voor landelijk beleid. De vraag is of Utrecht het Rijk nodig heeft om de problemen op te lossen. Zij beantwoordt die vraag bevestigend. Zij is het alleen niet eens met het landelijk beleid. Haar partij zit niet in het landelijk bestuur. Wanneer zij wel in het landelijk bestuur had gezeten, had zij de oplossing op een andere manier gezocht. Zij noemt enkele beslissingen die genomen zijn op het landelijk niveau, maatregelen waarmee zij het ernstig oneens is.

De heer Van Steeg (CDA) merkt op dat dan de vraag overblijft hoe het dan wel moet. Utrecht heeft landelijk nodig, benadrukt en herhaalt hij.

Mevrouw Fattal (GroenLinks) antwoordt dat Utrecht het Rijk nodig heeft, niet dit landelijk beleid. In Nederland is haars inziens beter beleid nodig voor alle vreemdelingen.

De heer Van Steeg (CDA) gaat ervan uit dat zijn partij en GroenLinks van mening verschillen over wat beter beleid is. Dit zijn moeilijke processen. Dit doet pijn en kan mensen hard raken. Hij vindt het fair wanneer partijen die zeggen dat het zo niet moet, ze dan zeggen hoe het dan wel moet.

Mevrouw Fattal (GroenLinks) herhaalt te zeggen dat Utrecht het Rijk nodig heeft. Zij geeft het CDA gelijk dat het heel pijnlijk is, zeker voor mensen die uitgeprocedeerd zijn, die geen perspectief hebben, die uit veilige landen komen. Zij benadrukt dat heel veel landen die als veilig worden bestempeld niet veilig zijn voor de desbetreffende personen.

Mevrouw Meerding (VVD) vraagt zich dan toch af wat mevrouw Fattal dan wel van het Rijk wil. Is dat alleen geld, dat ze vervolgens alleen op een hele andere manier wil uitgeven dan het Rijk voorschrijft. Of wil ze wel degelijk iets van samenwerking met het Rijk?

Mevrouw Fattal (GroenLinks) heeft niet gezegd niet samen te willen werken met het Rijk. Zij refereert aan het begin van haar inbreng over dat die samenwerking nodig is. Wat haar betreft moet vooral doorgegaan worden zo snel als mogelijk met het verder gaan met de asielprocedures. Punt is dat dat heel vaak lastig is. Uiteindelijk zijn er ook grenzen aan wat het Rijk Utrecht kan bieden. Daarom pleit zij ervoor dat Utrecht zelf doet wat nodig is.

De heer Maas (VOLT) sluit zich aan bij inbreng van GroenLinks. Richting de heer Van Steeg zegt hij niet te geloven dat een vliegtuig naar Rwanda een oplossing biedt voor de problemen in Utrecht.

De heer Van Steeg (CDA) bevestigt te willen nagaan waar vluchtelingen zijn op te vangen in de regio. Hij denkt dat dat een goede oplossing is. Richting de heer Maas merkt hij op dat hij ervan overtuigd is dat Utrecht de samenwerking met landelijk nodig heeft. Hij vindt dat Utrecht daarop moet inzetten. Hij gaat ervan uit dat ook de heer Maas hoopt dat de burgemeester daarop inzet.

De heer Maas (VOLT) antwoordt met "vanzelfsprekend". Ook daar verschillen het CDA en VOLT van aanpak. Ook in dat opzicht sluit hij zich graag aan bij GroenLinks.

De heer Van Steeg (CDA) vraagt verduidelijking van wat de samenwerking tussen zorg en de landelijke aanpak in de asielketen precies betekent. Hij vindt dat het recht het belangrijkste uitgangspunt is. Wanneer de aanpak daarbinnen blijft, zijn partijen al een heel eind gevorderd. Hij vraagt naar de reactie daarop van de heer Maas.

De heer Maas (VOLT) merkt op dat zijn partij een Europese is. Het zal de heer Van Steeg niet verbazen dat hij van mening is dat dit geen landelijk probleem is. Een landelijke aanpak zal hier niet gaan helpen, is zijn overtuiging. Dan is een discussie te voeren over Frontex. Hij zou die graag in deze zaal vermijden.

De heer Van Steeg (CDA) begrijpt dat de heer Maas dat niet wil. Hij vindt de reactie van de heer Maas op zijn standpunt wel erg gemakkelijk.

De heer Maas (VOLT) was niet van plan de heer Van Steeg persoonlijk aan te spreken op zijn standpunt. Hij biedt zijn excuses aan.

De heer Stevens (Student & Starter) merkt op dat veel gezegd is. Hij zal zijn inbreng kort houden.

Hij sluit zich graag aan bij zowel de inbreng van D66 als bij die van GroenLinks.

Tegelijkertijd vielen hem er aantal zaken op bij het lezen van het rapport van Bureau Beke, vooral als het gaat om de inleiding en de aanleiding voor het onderzoek. Daar wordt bijvoorbeeld genoemd dat het onduidelijk is en niet te achterhalen wie de groep overlastplegers is. Vorig jaar zijn wel delicten gepleegd. De media schetst ondertussen het beeld dat het om een groep veilige landers gaat. Tegelijkertijd wordt in het huidige onderzoek aangegeven dat het onderzoek zich extra focust op deze groep veilige landers en het in kaart brengen daarvan. Hierdoor ontstond bij hem het gevoel dat richting wordt gegeven voorafgaand aan het onderzoek met een sturing op wat de mogelijke uitkomst kan gaan zijn. Hij zou daarop graag een toelichting willen.

Ook de aannames dat iemand zich niet kan of wil identificeren en veilige lander moet zijn, draagt voor hem bij aan deze beeldvorming. Onderzoek hoort niet gebaseerd te zijn op onderbuikgevoelens.

Hij mist in de brief ook de koppeling tussen de landelijke en de Utrechtse aanpak; welke punten maken nu echt een Utrechtse aanpak in vergelijking met de landelijke?

Tot slot roept hij op niet te vergeten dat hier gesproken wordt over mensen en niet over statistieken. Hij vraagt ervoor te waken de groepen niet over één kam te scheren. Hij sluit zich graag aan bij het punt van de PvdA over de PGA.

Mevrouw Oui Fakir (Bij1) merkt op dat de mensheid momenteel leeft in een wereld met zelf gecreëerde grenzen. In Europa worden die grenzen met man en macht gewelddadig beschermd en bewaakt tegen de binnenkomst van zogenaamde buitenstaanders. Er worden enkel mensen toegelaten die van financiële waarde zijn of wanneer het mogelijk is empathie op te brengen voor hun vluchtachtergrond.

Teruggaand naar de jaren 60, merkt zij op dat destijds arbeidsmigranten uit Marokko en Turkije, waaronder haar vader en opa, naar Nederland mochten komen omdat Nederland hen nodig had. Tegenwoordig worden asielzoekers uit Marokko en Algerije gedehumaniseerd en weggezet als veilige landers. Deze term bestaat in juridisch opzicht niet en is bovendien ook onjuist omdat Algerije geen veilig land is.

In de raadsbrieven en in het onderzoek van Bureau Beke worden verschillende groepen die zich onder het Bollendak begeven met elkaar vergeleken. Die vergelijking is niet te maken. Hun leefwerelden zijn enorm verschillend. Waar dak- en thuislozen, lokale jeugd en EU-migranten rechten, kansen en perspectief wordt geboden, is er voor de ongedocumenteerden geen enkel perspectief. Ze kwamen naar Nederland in de hoop te gaan werken en een leven op te bouwen. Na het doorstaan van een levensgevaarlijke traumatische overtocht waarbij zij alles op het spel hebben gezet omdat de wanhoop hen daartoe dreef, komen ze aan in een land waar niemand ze

wil helpen of wil hebben. Ze lijden onder het idee dat ze nergens mogen zijn en nergens kans op maken, terwijl er veel kwetsbaarheden spelen, zoals verslavings- en psychische problemen, zijn deze mensen overgeleverd aan de straat. Door het gebrek aan opvang en voorzieningen, zijn ze genoodzaakt om veiligheid, steun en hulp binnen de groep te zoeken. Deze analyse is nodig om te begrijpen waarom sommigen van hen in de criminaliteit belanden. Een aanpak die puur repressief is, zoals die onder het Bollendak, vindt mevrouw Oui Fakir daarom geen oplossing, maar het verschuiven van het probleem. Dat is ook gebleken.

Zij vindt het belangrijk zorg te bieden en zich als bestuur in te zetten om hun mensonterende omstandigheden te verbeteren. Zij prijst zich gelukkig met plekken als stichting STIL, het Boetehuis en Villa Vrede. Daar kunnen ze terecht voor een warme maaltijd en medische hulp. Toch lopen deze organisaties ook aan tegen beperkingen, want de vrijwilligers zijn geen hulpverleners en ze zijn daarom niet in staat om de bezoekers met psychische- en verslavingsproblemen op te vangen en te begeleiden. Daardoor worden de ongedocumenteerden ook geweerd bij de dagopvang. Utrecht zegt vaak verder te gaan dan wettelijk verwacht wordt van de gemeente. Dat is willekeurig. Waar is de Utrechtse aanpak voor deze groep? Welke zorg en begeleiding kan Utrecht ze bieden waarop ze zelfstandig een beroep kunnen doen, ook als het gaat om de niet-acute zorg. En dan wat haar betreft niet met de voorwaarde dat wanneer ze in beeld komen er op terugkeer wordt geanticipeerd. Dit vraagt zij de wethouder.

Vanuit het Rijk is extra geld beschikbaar gesteld om specifieke EU-migranten beter op te vangen in Utrecht. Door experts is ook aangegeven dat de groep asielzoekers nergens aanspraak op kunnen maken en dat ze gebaat zouden zijn bij de gelijkwaardige opvang. Zij vraagt of de wethouder zich daarvoor wil inzetten en lobbyen. Tot slot merkt zij op dat de heer Loef in de Raadsinformatiebijeenkomst vertelde over de problematische en schokkende plannen die vanuit het rijk zijn opgesteld, zoals: "De overlast gevende asielzoekers zo het leven zuur maken dat ze vrijwillig vertrekken". Toch leest zij in het onderzoek van bureau Beke dat delen van de plannen van de landelijke coördinator overlast asielzoekers door de gemeente Utrecht wordt overgenomen. Zij vraagt de burgemeester welke onderdelen daaruit worden geïmplementeerd.

De heer Van Bergen (ChristenUnie) vindt dat de stad niet gebaat is bij een enkel repressieve aanpak onder het Bollendak. De politie verplaatst dan deze mensen. Zij noemt dat zelf een ineffectieve bezigheid. Voor zijn fractie is het van belang verder te kijken dan de overlast om zich af te vragen wat er onder zit en na te gaan of het probleem bij de bron is aan te pakken zodat de handhaving stopt met enkel het probleem te verplaatsen. Wat zijn fractie betreft is het belangrijk de mensen te blijven zien achter de statistieken.

Hij sluit zich aan bij het betoog van de PvdA vooral als het gaat om zijn oproep om ook naar het Rijk te lobbyen voor een grotere nadruk op zorg. Hij steunt die oproep en is benieuwd naar de mening van het college

Mevrouw Raaijmakers (PvdA) dankt de ChristenUnie voor de steun. Zij stelt de vraag aan D66 ook aan de ChristenUnie; of vanuit de ChristenUnie gelobbyd wordt om dit op landelijk niveau te veranderen.

De heer Van Bergen (ChristenUnie) antwoordt bevestigend. De ChristenUnie blijft grote nadruk leggen op zorg.

De voorzitter schorst voor enkele minuten de vergadering en heropent die.

De beantwoording

2200 **Burgemeester Dijk**sm**a** begrijpt dat dit debat zich ontspint tot in een nationaal asieldebat. Zij benadrukt daarvan te willen wegblijven. Utrecht loopt als mensen-
rechtenstad voorop in het helpen en opvangen van mensen die in de verdrukking
2210 zitten. Zij heeft een klein beetje inzage vanuit haar rol als voorzitter van de
veiligheidsregio en als lid van het veiligheidsberaad in wat er nog op de gemeente
Utrecht gaat afkomen in de komende maanden. Zij verwacht dat van heinde en
verre, ook uit Oekraïne en uit andere landen, nog veel meer mensen komen dan nu
al worden verwacht. Wanneer het stadsbestuur daarvoor draagvlak wil hebben in de
stad voor weer nieuwe vormen van opvang, voor het langer laten voortbestaan van
opvang, heeft dat bestuur ook nodig om de problemen onder ogen te zien en niet
weg te kijken. Zij benadrukt dat die problemen bestaan bij een hele kleine groep. Zij
bevestigt dat dat altijd op de Utrechtse manier moet. Zij vond het mooie aan de
Raadsinformatiebijeenkomst dat het de overheersende opvatting was niet te mogen
2220 spreken over mensen als gelukzoekers. De menselijke waardigheid is altijd belang-
rijk. Daarover was in deze raad overeenstemming. Zij pleit ervoor dat partijen nagaan
waar zij elkaar kunnen vinden in plaats van de verschillen op te zoeken. Mogelijk kan
het college de raad daarbij helpen.
Zij vraagt de raad haar een mandaat te geven om te onderhandelen met ook het Rijk.
Zij is het eens met heer Van Steeg dat Utrecht het Rijk nodig heeft om een sluitstuk
te hebben aan het einde van de keten. Dat is niet per se het beleid. Zij zegt dat
richting mevrouw Fattal.

2220 De burgemeester ziet ook heel goed wat nodig is aan zorg. Dat gaat altijd hand in
hand en kan nooit alleen repressie zijn. Dat betekent dat de hulpverlening meer te
weten moet komen wie de personen zijn onder het Bollendak. De veronderstelling
dat het een vaste groep is, hulp wil maar niet krijgt, is niet helemaal juist. Het gaat
voor een deel ook om een groep rondreizende mensen die in verschillende steden
meer doet dan alleen overlast plegen. Utrecht vindt criminaliteit altijd een probleem,
om wie het ook gaat.

Het komt er wat de burgemeester betreft op neer dat aan de ene kant het gemeente-
bestuur meer inzicht moet krijgen om wie het gaat. Zij voegt eraan toe: voor zover
mensen dat willen. Niet iedereen wil dit. Niet iedereen wil gezien worden en heeft zijn
redenen om niet gezien te willen worden. De burgemeester bevestigt richting Bij1 dat
er ook een groep zit met hun getraumatiseerde achtergrond van heinde en verre
2230 gekomen met een enorme zorgvraag. De burgemeester zet uiteen dat die nuance
betracht moet worden, door niet alleen de groep te benoemen - de burgemeester is
het daarover eens. Ook te durven kijken naar het individu. Ze denkt dat dat verstan-
dig is. Niet alleen maatregelen te nemen vanuit repressie maar ook vanuit zorg. Het
gemeentebestuur neemt niet alleen maatregelen vanuit repressie. Dat was ook
zichtbaar in het werkbezoek. Dat betekent dat de burgemeester het verstandig vindt
om in het gesprek met ook de staatssecretaris te benadrukken dat Utrecht het
landelijke beleid hand in hand wil laten gaan met zorg. Mevrouw Dada-Anthonij en
mevrouw Fattal en mevrouw Raaijmakers en bijna alle anderen hebben dat ook
benadrukt.

2240 De burgemeester zet uiteen dat er eigenlijk geen beleid is. Er is ook ruimte ook
landelijk om op een verstandige manier om te gaan met dit issue. Zij noemt de
kerngroep de overlastplegers die ook crimineel gedrag vertonen.

Mevrouw Oui Fakir (Bij1) blijft nog even bij de omschrijving van de groep binnen de groep die door Europa rondreist en allerlei criminele dingen doet. Zij vraagt of de burgemeester ook ziet dat er andere sociale problemen aan ten grondslag liggen, of dat dit een stel boeven is die met die intentie naar Europa komt, zoals gezegd door een agent in de Raadsinformatiebijeenkomst.

Burgemeester Dijkma bevestigt dat die mensen er ook zijn. Zij vraagt de raad daarin niet naïef te zijn. Dat betekent niet dat elke vreemdeling een boef is wanneer hij problematisch gedrag vertoont. Zij probeert die nuance te zoeken. Er zitten ook getraumatiseerde mensen tussen die verward gedrag vertonen waardoor ze vreselijke dingen doen, bijvoorbeeld mensen aanranden. Dat was recentelijk aan de orde.

Mevrouw Oui Fakir (Bij1) merkt op dat crimineel gedrag en mensen die overlast plegen met elkaar te maken hebben. Zij is daarin niet naïef. Zij praat het ook niet goed. Zij kan niet meegaan in het idee dat mensen per definitie slecht zijn en dat die intenties hen drijven om bijvoorbeeld vanuit Noord-Afrika naar Europa te komen om in Europa de boel op stelten te zetten.

Burgemeester Dijkma merkt op niet te zeggen dat mensen per definitie slecht zijn. Mensen die slecht gedrag vertonen hebben niet altijd een zorgprobleem. Daarin zit een belangrijke nuance. Het zou de raad helpen wanneer de raad dat erkent. Daarmee kan het stadsbestuur precieser zijn in het vinden van de oplossing. Zij is het met iedereen eens die zegt *zorg en veiligheid hand in hand in balans*. De burgemeester zal de raad nooit een voorstel doen waarin die balans ontbreekt. Het college voert dat gesprek ook landelijk. Aan de andere kant heeft zij te maken met een sluitstuk dat grenzen gesteld moeten worden bij crimineel gedrag, zoals de gemeente dat doet voor iedereen. Het is niet uit te leggen wanneer het stadsbestuur dat zou nalaten bij deze groep. Zij benadrukt dat de praktijk ontzettend weerbarstig is.

De heer Van Steeg (CDA) merkt op dat de burgemeester een duiding geeft aan de samenwerking met landelijk die zij voorstaat. Aan de andere kant merkt hij op dat het bestuur hiermee al een tijdje bezig is. Hij vraagt waar het stadsbestuur nu staat en op welk moment er sprake kan zijn van samenwerking met landelijk die daadwerkelijk het perspectief voor de lange termijn biedt.

Burgemeester Dijkma kan dat niet goed voorspellen. Dat heeft te maken met (1) vertrouwen en (2) het zoeken van een meerderheid in de raad.

De heer Van Steeg (CDA) valt het op dat de burgemeester zegt dat de Raadsinformatiebijeenkomst geen goed heeft gedaan. Hij vraagt of de toon van de Raadsinformatiebijeenkomst de vertraging veroorzaakt. Dat kan wat hem betreft niet waar zijn. Hij herhaalt dat Utrecht de landelijke aanpak heel hard nodig heeft.

Burgemeester Dijkma antwoordt dat die Raadsinformatiebijeenkomst niet het enige is. Zij onderhandelt ook vanuit haar positie in het Veiligheidsberaad met het kabinet over wat er nog afkomt op de gemeente Utrecht. Het bestuur heeft ongelooflijk veel werk te doen op het hele brede dossier voortdurend in een overtoepende crisismodus. Het college kan ook niet al zijn tijd alleen hieraan besteden. Zij ziet het verschuiven van het probleem niet als iets dat helpt en zij voelt op dit dossier een enorme urgentie. Het is mogelijk om op sommige plekken een gebiedsontzegging uit te vaardigen. Een deel van het probleem zal worden verschoven, niet het gehele probleem.

Het college wil het gesprek aangegaan met de raad over de inbreng van mevrouw Meerding en over wat vanuit zorginstellingen bij het college terechtkomt: het openbaar gebruik van harddrugs als een probleem dat ook door bewoners wordt ervaren.

Het college heeft aandacht voor de groep harddruggebruikers om ze naar de desbetreffende voorzieningen te krijgen. Dat is mogelijk niet populair bij de raad maar wel nodig.

De heer Van Steeg (CDA) merkt op dat de burgemeester urgentie voelt. Gezien de brede ontwikkelingen wordt die urgentie alleen maar groter, denkt hij. Hij vraagt of de burgemeester iets kan zeggen over het moment waarop het haar gaat lukken om de samenwerking met landelijk gestalte te geven. Hoe ziet dan de combinatie tussen repressie en zorg er uit wat haar betreft. Wat is haar uitgangspunt daarbij?

2300 **Burgemeester Dijkma** antwoordt dat haar uitgangspunt is: meer kijken naar personen, en meer te weten te komen zodat beter onderscheid te maken is. De PGA aanpak is ook hier heel belangrijk. Dat moet wat haar betreft onderdeel worden van het verhaal. Wethouder Voortman zal ingaan op het op orde brengen van het zorgaanbod. Het kan zijn dat Utrecht daar extra financiering voor nodig heeft of iets moet doen dat niet altijd binnen de lijntjes past. Wanneer het gaat om de criminele activiteiten zal er een betere relatie moeten komen met de organisatie die daarbij kan helpen. Dat is op dit moment nog niet goed genoeg geregeld. Daarom heeft het college al langer gevraagd, maar dat betekent niet dat de staatssecretaris capaciteit heeft om Utrecht daarin tegemoet te komen. Dat sluitstuk is nodig. Die aanpak is 2310 gelaagd. Dit heeft even tijd nodig om het goed in elkaar te steken al is het niet haar intentie om ver na de zomer hierover bij de raad terug te komen. Zij wil tot een voorstel komen waarover de raad kan zeggen dat wanneer het dan zo moet het dan maar zo moet. Hiermee rondt zij haar beantwoording af.

Mevrouw Raaijmakers (PvdA) vraagt of zij goed heeft begrepen dat het de burgemeester een voorstel zal doen over wat de Utrechtse inzet zal zijn in de onderhandelingen met het Rijk.

2320 **Burgemeester Dijkma** licht toe dat het college dat gesprek nu voert. Zij wil een voorstel doen als het gaat om de aanpak van deze problematiek onder het Bollendak. De raad kan dan zeggen of de raad daarmee akkoord kan gaan. Zij gebruikt dit debat om daarvoor input op te halen.

Mevrouw Raaijmakers (PvdA) is gecharmeerd van de opmerkingen die de burgemeester zojuist maakte. Zij vraagt de toezegging dat het pilot in Ter Apel in Utrecht niet gevolgd zal worden.

Burgemeester Dijkma attendeert op haar gebruik van "het Utrechtse model" in de Raadsinformatiebijeenkomst. Daarmee wil zij markeren dat Utrecht het op zijn manier doet. Die ruimte moet er komen en daarover moet zij in gesprek.

Wethouder Voortman beantwoordt fractiegevraagd.

2330 De fractie van D66 ging in op de aanzuigende werking en wat daaraan te doen is anders dan versoberen. De wethouder zet uiteen dat het heel moeilijk is om die aanzuigende werking naar Utrecht te voorkomen. De groep om wie het gaat, krijgt in Nederland geen perspectief, wisselt snel van samenstelling en reist door Europa. Voor die groep is geen structurele hulp ook niet in andere steden. Dat betekent dat veel mensen naar Utrecht gaan. In principe is Marokko een veilig land. Dan is er geen reden om de mensen niet terug te sturen. Zij heeft geen andere remedie paraat dan versoberen.

2340 Op de vraag van mevrouw Fattal naar de consequenties van het breder maken van de zorg ook voor ongedocumenteerden, antwoordt de wethouder dat het enige dat de gemeente kan doen het ondersteunen is op terugkeer. Het perspectief in Nederland is er niet. Bovendien heeft de gemeente de medewerkers en de middelen

hiervoor. Wanneer Utrecht als enige wel in brede zin ondersteuning gaat geven, krijgt Utrecht een enorme aanzuigende werking in Europa.

Mevrouw Fattal (GroenLinks) merkt op dat in de brief staat dat het college een soort hulp onderzoekt om te bieden. Die hulp betekent dus hulp op terugkeer. Hoe is dat anders dan de inzet die de gemeente sowieso al pleegt?

Wethouder Voortman refereert aan de desbetreffende inbreng van de burgemeester, licht toe dat daarvan afwijken een enorme zoektocht is, en dat zij daarop op dit moment geen duidelijk antwoord heeft.

2350 **Mevrouw Fattal** vroeg ook naar overlastgevende arbeidsmigranten en of het college het gesprek voert met werkgevers. Zij noemt in dit verband Barka en het social inclusion team waar met alle EU arbeidsmigranten individueel wordt gesproken.

Mevrouw Oui Fakir (Bij1) vraagt waar de Utrechtse werkwijze is voor deze groep wanneer er alleen begeleiding is voor terugkeer. Zij ziet daarin niet de Utrechtse werkwijze.

Wethouder Voortman zet uiteen dat de Utrechtse werkwijze preventie, zorg en *streng waar nodig* behelst. Wanneer mensen begeleid worden naar terugkeer, is dat ook een vorm van zorg.

2360 **De heer Bos** (Stadsbelang Utrecht) pleit voor het insluiten van mensen in een uitzetcentrum en hen daar zorg te bieden die nodig is. Dan gaan ze ook niet meer zwerven en heeft de rest van Europa geen last van hen. Hij vraagt hoe het college daarin staat. Hij hoort daarover niets in de Utrechtse aanpak.

Wethouder Voortman verwijst naar de inbreng van de burgemeester. In de Raadsinformatiebijeenkomst is gezegd dat dat niet het Utrechtse verhaal is. Zij laat het daarbij.

De heer Bos (Stadsbelang Utrecht) herhaalt zijn standpunt.

De voorzitter roept ertoe op naar aanleiding van een punt van orde van mevrouw Fattal dit debat niet nog een keer onderling te gaan voeren.

Wethouder Voortman vervolgt haar beantwoording met uiteen te zetten dat gehandhaafd wordt op crimineel gedrag. Dan worden mensen ook opgepakt.

2370 **De heer Bos** (Stadsbelang Utrecht) bepleit huisvesting van zowel mensen met crimineel gedrag als mensen zonder verblijfsstatus.

Wethouder Voortman vervolgt haar beantwoording met in te gaan op de gestelde vragen. GroenLinks vroeg naar de arbeidsmigranten. Zij zet uiteen dat het sociaal inclusieteam van Barka het gesprek voert met individuele arbeidsmigranten. Dan wordt er ook contact gelegd met bonafide uitzendbureaus en met werkgevers. Dat werkt goed. In 2022 zijn er 83 mensen aan het werk geholpen, en is gesproken met 361 mensen. Dat is de persoonlijke aandacht.

2380 Voor het plan van aanpak dakloze EU burgers is rijksfinanciering expliciet bedoeld. Dat biedt op de lange termijn geen structurele oplossing. Daarom wil het college ook kijken wat mogelijk is in preventief opzicht. Momenteel wordt gewerkt aan een integrale aanpak. Dat wordt ook gedaan met andere portefeuilles: economische zaken en wonen.

Richting Bij1 bevestigt de wethouder dat het de taak is om alle groepen op te vangen. Zij vindt een differentiatie heel belangrijk. Wanneer het gaat om kwetsbare ongedocumenteerden, vangt het college die op in de LVV. Als het gaat om EU migranten heeft Utrecht winteropvang en ook korte opvang en terugkeer of werk op korte termijn.

Mevrouw Oui Fakir (Bij1) vraagt of de wethouder nu alleen Marokkanen bedoelt wanneer zij spreekt over veilige landers.

- 2390 **Wethouder Voortman** preciseert dat het gaat om zogenaamde veilige landers. Zij bevestigt dat het vaak gaat om mensen uit Marokko.
- Zij vervolgt met in te gaan op de vraag welke zorg te bieden is zonder te anticiperen op terugkeer. Dan gaat het over opvang en sociale hulp. Dat zou dan zonder einde zijn. Het gaat vaak om mensen die niet terug willen. Bekend is dat ze geen verblijfsvergunning krijgen. De vraag is dan hoe sociaal het is om de opvang wel te bieden wanneer in de tussentijd niet gewerkt wordt aan perspectief.
- De wethouder geeft aan dat er geen zicht is op de financiële middelen voor de hulp aan de andere groepen mensen dan die zij heeft genoemd.
- 2400 **Mevrouw Raaijmakers** (PvdA) vraagt of dat betekent dat er geen PGA geboden wordt voor EU-arbeidsmigranten.
- Wethouder Voortman** refereert aan haar eerder gegeven antwoord over de gesprekken die gevoerd worden met 83 mensen die aan het werk geholpen zijn.
- Mevrouw Raaijmakers** (PvdA) merkt op dat dat niet specifiek PGA is. Zij vraagt of de gemeente Utrecht de PGA gaat toepassen op EU arbeidsmigranten.
- Wethouder Voortman** licht toe dat daarvoor rijksbudget nodig is. En dat budget heeft de gemeente op dit moment niet. Waar mogelijk kijkt het college naar wat het kan doen voor mensen persoonlijk.
- 2410 **Mevrouw Raaijmakers** (PvdA) merkt op dat dat niet juist is; de gemeente Utrecht heeft geld van het Rijk. Het plan is er nog niet. Zij begrijpt uit de beantwoording dat dit er niet in zit. **Wethouder Voortman** zal ambtelijke ondersteuning hierop vragen.
- Mevrouw Raaijmakers vroeg of er voor EU arbeidsmigranten en ongedocumenteerden een PGA aanpak komt. Op dit moment is er geen expliciete PGA aanpak opgenomen zoals bij OOV. Wel wordt op maat zorg, begeleiding en begeleiding naar werk of naar het land van herkomst geboden. In die zin is er een persoonsgebonden individuele aanpak. Ruimte voor een pilot is afhankelijk van de hoogte van de Rijksfinanciering. Die wordt definitief in de Mei-circulaire. Het college zal nagaan of dit binnen het totaal past.
- Voor EU migranten staat vrijwillige terugkeer of werk via Barka centraal.
- 2420 **Mevrouw Raaijmakers** (PvdA) merkt op dat dit een beetje helderheid schept. Zij vraagt of dit voor het college prioriteit is. Zij doet de suggestie voor deze groep één pilot PGA te starten. Dat geeft ook inhoud voor de lobby met het Rijk als het gaat om de vraag of dit kan werken.
- Wethouder Voortman** antwoordt bevestigend, dat dan de effecten te tonen zijn. Het college wil dat zeker uitzoeken. Wanneer Utrecht daarvoor de ruimte krijgt via de financiering, wil het college dat gaan doen. Dat voorbehoud maakt zij.
- Vragen zijn gesteld naar wat het college nu doet voor asielzoekers als het gaat om inzet op terugkeer. Het college werkt samen met verschillende organisaties. Zij noemt in dat verband ION, en Met opgeheven Hoofd van Vluchtelingenwerk en organisaties in de stad met wie het college terugkeer realiseert.
- 2430 Het college is gestart met vrijwillige terugkeer van mensen afkomstig uit Marokko. Het college heeft meer geld van het Rijk nodig als het gaat om intensivering daarvan met zorg.
- De wethouder bevestigt richting mevrouw Raaijmakers het belang ervan de verschillende groepen te leren kennen. De groep mensen die weinig kans heeft in asiel, is nauwelijks in kaart te brengen. Dat zijn wisselende groepen. Deze groep wil vaak ook niet communiceren met zorgverleners. Dat geeft extra zorg voor lokale dak- en thuislozen. De combinatie van hard en zacht is hard nodig.

Bij1 zegt dat zorg voor ongedocumenteerden er nauwelijks is; de wethouder zet uiteen dat het dan gaat om mensen die vanuit de rijksopvang op straat zijn gezet.

2440 Dan gaan ze soms het criminele pad op. Bij gebrek aan opvang is het belangrijk het gesprek aan te gaan. Onderdak kunnen ze krijgen in de koudweerregeling. Ook daar wordt overlast van die doelgroep ervaren. De wethouder vindt dat alleen opvang geboden moet worden wanneer iemand meewerkt aan een oplossing, zoals bijvoorbeeld terugkeer met kortdurende opvang. De wethouder wil uitzichtloze situaties voorkomen.

Mevrouw Oui Fakir (Bij1) merkt op dat hen één optie wordt geboden, in dit geval terugkeer.

Wethouder Voortman antwoordt dat het dan gaat om mensen die de hele procedure hebben doorlopen. Van hen is duidelijk dat ze hier niet kunnen blijven.

2450 Dan is de enige oplossing terugkeer en dan wil het college dat op een goede manier doen. Wanneer deze mensen daaraan niet willen meewerken, biedt het college deze mensen opvang zonder perspectief. De wethouder vindt dat ook niet sociaal. De wethouder deelt de opvatting van de ChristenUnie met betrekking tot een grotere lobby daar het Rijk om het probleem aan te pakken met extra geld voor het stimuleren van vrijwillige terugkeer en extra zorg. Die lobby voert het college uit samen met veiligheid. Hiermee rondt de wethouder haar beantwoording af.

Gemiste vragen

2460 **De heer Van Steeg** (CDA) had de burgemeester gevraagd naar de aanbevelingen van bureau Beke, en hij had gevraagd naar de uitbreiding van de verblijfsontzeggingen - of dat een mogelijkheid is, en hij had iets gevraagd over de ondernemers onder het Bollendak en of voor hen nog extra maatregelen te nemen zijn.

Burgemeester Dijkma antwoordt dat de aanbeveling op zichzelf goed zijn. Daarvan heeft de burgemeester gezegd, dat in relatie te moeten brengen tot het hele zorgvraagstuk. Dit stuk gaat over hoe naar de repressieve kant te kijken. Uit het debat komt in deze commissie dat de commissie zorg en veiligheid aan elkaar wil verbinden, niet alleen lokaal maar ook landelijk.

2470 Zij antwoordt bevestigend op de vraag naar uitbreiding van verblijfsgebied ontzeggingen. Bij haar weten zijn er al één of twee uitgegeven buiten het Bollendak. Dat is ook gedaan op het Lucas Bolwerk. Daarvoor is een goede dossieropbouw nodig, zeker als de verblijfsduur toezegging op individueel niveau gegeven wordt. De burgemeester benadrukt dat dit niet per definitie een oplossing is. Soms wordt een probleem daarmee verschoven.

2480 De vraag met betrekking tot ondernemers onder het Bollendak beantwoordt de wethouder met aan te geven dat er volcontinu overleg is met Hoog Catharijne over hoe partijen elkaar kunnen versterken, wat er nodig is om meer preventief te voorkomen dat winkels leeggeroofd worden. De ondernemers zetten ook mensen in. De gemeente helpt met de stewards en met anderen. Het college voert het gesprek nu ook in Lombok. De burgemeester heeft geen budget voor extra beveiligers. Een verrijkte lokale aanpak zou kunnen bestaan uit extra handjes ten behoeve van de handhaving.

De voorzitter legt de vraag voor hoe hiermee verder te gaan.

De burgemeester zal

- de commissie informeren over de stand van zaken in de onderhandeling met het Rijk door middel van een raadsbrief in Q2 (juni). De commissie ontvangt dan ook een brief wanneer het niet lukt.

2490 **De voorzitter** vraagt of los van deze toezegging nog behoefte is aan een raadsbehandeling.

De heer Van Steeg (CDA) twijfelt. Hij vindt dat de afspraken lang duren. Dat zit hem dwars. Hij ziet op dit moment af van een raadsbehandeling.

De voorzitter stelt vast dat hij aldus kan concluderen. Hij sluit hiermee de beraadslaging over dit onderwerp.

Mededeling naar aanleiding van een vraag van de Partij van de Arbeid

2500 **Wethouder Voortman** deelt mee dat de raad in Q2 nader geïnformeerd zal worden over de 14 euro als minimumloon.

De voorzitter schorst de vergadering voor 3 minuten tot 16:25 uur.

10. Raadsbrief Uitspraak Rechtbank inzake online gebiedsverbod

Burgemeester, Beleidssterrein: Openbare Orde en Veiligheid

Geagendeerd door: Maarten Koning (D66), Mahmut Sungur (DENK), Ruud Maas (Volt), Stevie Nolten (BIJ1), Tess Meerding (VVD), Mahaar Fattal (GroenLinks), Derk van Bergen (CU), Cees Bos (SBU), Bert van Steeg (CDA) en Student & Starter.

2510 *Op vrijdag 3 februari werd bekend dat de gemeente Utrecht de zaak verloor die door een minderjarige jongen uit Zeist was aangespannen. De jongen werd in het gelijk gesteld dat er geen 'online gebiedsverbod' aan hem had mogen worden opgelegd. De agenderende partijen zijn van mening dat online opruiing weliswaar een probleem is wat moet worden opgelost, en dat de oplossing gevonden moet worden in aanpassing dan wel uitvoering van het strafrecht. Ze zijn er echter kritisch op dat de burgemeester, ondanks waarschuwingen voor juridische risico's door een tal van experts, een bestuurlijke maatregel opgelegd heeft waarvan de rechter nu heeft aangetoond dat dit in strijd is met de wet.*

De partijen willen met elkaar in debat en met de burgemeester in gesprek over:

- Hoe de partijen terugkijken op de poging om een 'online gebiedsverbod' op te leggen;
- De (on)wenselijkheid van een eventueel hoger beroep;
- Hoe we in Utrecht omgaan met de scheiding tussen strafrecht en bestuurlijke maatregelen;
- Hoe de lobby van Utrecht richting de wetgevende macht, om online opruiing tegen te gaan, vorm te geven.

2520 *Graag betrekken we de eerder aan de raad gestuurde brieven over dit onderwerp bij het debat.*

GroenLinks wil verder graag met de burgemeester en andere partijen in debat over waar een online gebiedsverbod wel of niet voor gebruikt.

CDA, VVD en ChristenUnie zien dat online opruiing een steeds groter probleem is en directe invloed heeft of kan hebben op de openbare orde in de stad. Zij heeft begrip voor het feit dat de burgemeester naar mogelijkheden zoekt om de veiligheid in de stad te waarborgen. Daarnaast is het belangrijk dat er jurisprudentie ontstaat, zodat er een duidelijker handelingskader kan ontstaan en wetgeving mogelijk kan worden aangepast. Over deze onderwerpen en de gevolgen van de rechterlijke uitspraak willen deze fracties in debat.

10.1 Raadsbrief beslissing op bezwaar online Gebiedsverbod

2530 **De voorzitter** leidt de bespreking in aan de hand van de annotatie bij de agenda (zie hierboven). De bespreking vindt plaats in één termijn.

De commissie

De heer Koning (D66) is niet blij met de gang van zaken. Een minderjarige jongen is in zijn zaak tegen de gemeente op alle punten in het gelijk gesteld door de rechter; hij was van mening dat de burgemeester hem geen last onder dwangsom had mogen opleggen. Online opruiing is een probleem dat effectief moet worden aangepakt, maar dan wel op wettelijk solide basis. Hij schetst de tijdlijn van de gebeurtenissen en kijkt vervolgens vooruit.

- 2540 Een grote meerderheid steunde de burgemeester in de stemming over de motie die D66 had ingediend om de last onder dwangsom in te trekken. Hij begrijpt dat de burgemeester zich democratisch gelegitimeerd voelde in haar aanpak.
- Mevrouw Raaijmakers** (PvdA) merkt op dat de raad de aanpak heeft gelegitimeerd in plaats van dat de burgemeester “zich democratisch gelegitimeerd voelde”.
- De heer Koning** (D66) bevestigt dat de burgemeester zich gelegitimeerd wist in haar handelen. De rechter heeft daarover anders geoordeeld.
- Mevrouw Raaijmakers** (PvdA) handhaaft haar uitspraak dat de burgemeester gelegitimeerd was. De heer Koning heeft online harde woorden gebruikt over het handelen van de burgemeester: “in alle opzichten fout handelen”. Zij vraagt de heer
- 2550 **Koning** daarop te reflecteren.
- De heer Koning** (D66) handhaaft zijn uiting op social media. Hij bevestigt dat het stevige woorden waren. Hij merkt op dat in eerste instantie de burgemeester die last onder dwangsom heeft opgelegd. Mevrouw Raaijmakers heeft gelijk dat de burgemeester gelegitimeerd werd door de raad.
- Mevrouw Raaijmakers** (PvdA) vraagt toelichting op “in alle opzichten... fout handelen” als een motie niet wordt aangenomen.
- De heer Koning** (D66) merkt op dat de burgemeester in het ongelijk gesteld werd op alle punten die de jongen heeft aangedragen en daarmee werd de gemeente in het ongelijk gesteld.
- 2560 Hij vervolgt zijn betoog in zijn termijn. Sinds het moment van de last onder dwangsom waren er nog een aantal ontwikkelingen. Na het indienen van een bezwaarschrift trok de burgemeester de last onder dwangsom in. In de brief die daarover naar de raad toe ging werd alleen gesproken over de doelmatigheid van de maatregel. De maatregel was effectief geweest omdat jongeren niet nogmaals hadden opgeroepen tot rellen. De heer Koning vindt het niet verbazingwekkend dat die jongen stil bleef.
- De vraag of de last onder dwangsom rechtmatig was, werd ontweken in de brief. Duidelijkheid kwam door de zaak bij de rechter. De rechtbank vond de zaak zodanig klip en klaar dat uitspraak gedaan werd door een enkelvoudige kamer. Die oordeelde
- 2570 dat de APV niet gehanteerd mag worden om online opruiing tegen te gaan. Zelfs, oordeelde de rechter, mocht het niet als de APV wel van toepassing geweest was op de online wereld. De burgemeester mag geen inbreuk maken op dat belangrijke grondrecht, artikel 7, de vrijheid van meningsuiting en het censuurverbod. De rechter schrijft daarover: “dat zou leiden tot een ontoelaatbare beperking van de vrijheid van meningsuiting.” Hij herhaalt de uitspraak van de rechter.
- De essentie is dat hij van mening is dat de gemeente niet in hoger beroep moet gaan en dat het gemeentebestuur dergelijke besluiten niet moet nemen. Met de APV kan de gemeente geen inbreuk maken op een grondrecht. Dat kan alleen met een wet in formele zin. Daarom kan het niet anders dan dat er eerst een landelijke wet moet
- 2580 komen.
- De heer Van Steeg** (CDA) brengt in dat de rechter stelt dat de APV geschreven is op de fysieke wereld; dan mag het niet gaan over online. Enkele dagen na deze uitspraak schreef burgemeester Halsema in Amsterdam een brief naar haar raad met de mededeling het toch weer te gaan proberen op basis van een ander artikel in de Gemeentewet. Zij wil op basis van gemeentelijk beleid tot een gebiedsverbod komen. Ook andere burgemeesters hebben dat gezegd. Hij vraagt hoe de heer Koning dat beoordeelt.

De heer Koning (D66) ziet ook dat burgemeesters in het hele land met jurisprudentie proberen een doorbraak te maken. Bekende bestuursrechtgeleerde, Willem Bantema, zei in het artikel waar de heer Van Steeg naar verwees, dat het ook in de Gemeentewet ontbreekt aan een grondslag om online uitingen te beperken. Ook hij stelde de vraag of het dan überhaupt wenselijk is dat de burgemeester zich hierin mengt. Zijn fractie is van oordeel van niet.

De heer Van Steeg (CDA) vindt dat duidelijk. Hij oppert de Gemeentewet aan te passen zodat ook de online wereld daaronder valt. Hij merkt op dat de raad niet vraagt van de burgemeester op haar handen te blijven zitten wanneer sprake is van online opruiing.

De heer Koning (D66) begrijpt de intentie van het CDA. Ook daarvan zeggen bestuursrechtkundigen dat het niet mogelijk is. Dat is een vraagstuk waarover de Tweede Kamer zich moet buigen.

De heer Van Steeg (CDA) vindt dat niet helemaal waar. De rechter zegt dat de APV niet geschreven is voor de online wereld. Hij kan dat volgen. De rechter zegt ook dat het niet aan de burgemeester is om te treden in de vrijheid van meningsuiting. Hij stelt dat niet iedere uiting onder de vrijheid van meningsuiting valt. Hij concludeert dat zowel op gemeentelijk als op landelijk niveau iets gedaan moet worden. Hij denkt dat er daadwerkelijk mogelijkheden zijn voor de burgemeester om op te treden. Hij zou willen nagaan waar dat mogelijk is.

De heer Koning (D66) constateert dat het op dit moment niet wettelijk mogelijk is. Hij denkt dat het stadsbestuur daarover helder moet zijn en niet verder dit pad in moet gaan.

Mevrouw Meerding (VVD) merkt op dat heer Koning in zijn betoog een paar keer de mening van D66 in dit dossier benadrukte. Het voorgaande college heeft veel vaker rechtszaken gevoerd over onderwerpen die dat college belangrijk vond. Daar zitten ook rechtszaken tussen die glansrijk verloren zijn maar waarbij de gemeente een punt wilde maken en een uitspraak van de rechter wilde hebben. Zij vraagt of de heer Koning inziet dat dit in dit dossier ook het geval kan zijn.

De heer Koning (D66) vindt dat in dit dossier een minderjarige jongen tot een juridisch experiment is gemaakt. Dat vindt D66 kwalijk. Vaker wordt geprocedeerd in zaken die op gespannen voet staan met een ander type wet dan de grondrechten.

Dat vindt hij een ander verschil in dit geval.

Mevrouw Meerding (VVD) kan er inkomen dat er kritiek is op dat de gemeente dit doet tegenover een minderjarige jongen. Zij hoopt dat de heer Koning met haar van mening is dat de gemeente soms een uitspraak van de rechter nodig heeft, zeker wanneer zaken nog niet in de wet bepaald zijn of wanneer de situatie in de samenleving verandert omdat steeds meer zaken naar online gaan.

De heer Koning (D66) antwoordt bevestigend. De heer Ellian, een partijgenoot van mevrouw Meerding in de Tweede Kamer, zei onlangs in een debat “de overheid stelt strenge eisen aan burgers. Als de overheid zelf een zaak verliest, mag de reactie niet zijn dat die overheid dan wel een dwangsom betaalt.” Het gaat wat hem betreft om een attitude van de overheid. Hij vraagt of mevrouw Meerding het met haar partijgenoot eens is.

De voorzitter stelt voor dat de heer Koning zijn betoog voortzet.

De heer Koning (D66) vindt het daarom niet anders kunnen dan dat er eerst een landelijke wet komt. Dan is het de vraag of de bevoegdheid bij de burgemeester komt te liggen of bij een andere entiteit en hij gaat daar graag nader op in.

D66 ziet het belang in van het tegengaan van online opruiing. In de rechtsstaat van de 21e eeuw zijn nieuwe tools nodig. Hij pleit ervoor die tools op het landelijk niveau neer te leggen en niet op het niveau van de lagere overheid. Gebleken is dat het ongrondwettelijk is, en hij vindt dat het onwenselijk is en onpraktisch dit aan burgemeesters over te laten. Onwenselijk omdat de burgemeester hiermee zowel wetgevende als rechtsprekende macht wordt. Daartegen waarschuwt de Raad van State. De trias politica hoort het gemeentebestuur veel waard te zijn. Met de ontwikkeling die de burgemeester in gang heeft gezet, raakt dat uit het oog.

Mevrouw Fattal (GroenLinks) vraagt op welke manier de burgemeester met deze maatregel zowel rechtsprekende macht als wetgevende macht ineen wordt.

De heer Koning (D66) merkt op dat wanneer dit wel rechtmatig zou zijn, vooraf een maatregel is op te leggen aan iemand; daarmee komt de burgemeester in een rechtsprekende positie, terwijl zij deel uitmaakt van het college die ook een wetgevende positie heeft. Dat spanningsveld wil zijn fractie voorkomen.

Mevrouw Fattal (GroenLinks) vraagt hoe dit wezenlijk anders is dan wanneer de burgemeester een gebiedsverbod oplegt in de fysieke wereld.

De heer Koning (D66) bevestigt dat daar dat spanningsveld ook al zit. Ook daarom is zijn fractie in de Kamer daarop altijd kritisch geweest met een aantal partijen dat diezelfde mening aanhangt. Dat is ook een van de redenen waarom de Raad van State steeds kritisch is wanneer het gaat over meer bevoegdheden creëren voor de burgemeester. Wat hem betreft moet het gemeentebestuur die kant niet op. Hij hoopt dat GroenLinks zich bij die opvatting aansluit.

Hij gaat in op waarom het onpraktisch is om het aan de burgemeesters te laten en zet uiteen dat dit geen recht doet aan de complexiteit van de problematiek van online opruiing en omdat het geen recht doet aan het grensoverschrijdende karakter van het internet.

Hij legt de vraag voor welke mogelijkheden de burgemeester dan wel heeft. Wat hem betreft moet de burgemeester eerst goed schakelen en samenwerken in de Driehoek. Het strafrecht werkt. Zoals het ook heeft ingegrepen en heeft gewerkt in deze zaak. Zo is het altijd geweest. De Officier van Justitie en de rechter-commissaris zullen samen sneller moeten schakelen om te komen tot een maatregel wanneer iemand door middel van een strafbare uiting de orde in de fysieke openbare ruimte dreigt te verstoren. Daar moet de Driehoek harder aan werken zo dat zo'n procedure versneld kan worden doorgevoerd.

Met de APV is geen censuur toe te passen. Dat kan wel met een landelijke wet. Om diezelfde reden gaat een experiment in Amsterdam ook falen waarbij het stadsbestuur zich beroept op de Gemeentewet zoals burgemeester Halsema in Amsterdam lijkt te willen gebruiken om online gebiedsverboden te gaan onderbouwen.

Voor de landelijke politiek ligt een grote opdracht een wet te maken. Daarvoor is een hoger beroep niet nodig.

De heer Koning heeft in dit debat twee vragen.

Hij roept de burgemeester op af te zien van een hoger beroepsgang. Hij vraagt of de burgemeester bereid is hier te verklaren dat zij verwacht ook in hoger beroep geen gelijk te krijgen. Hij krijgt graag haar reactie. Deze zaak heeft teveel schade toegebracht aan het vertrouwen in zorgvuldig rechtmatig handelen door de gemeente.

Daarnaast raakte dit de integriteit van een minderjarige jongen dusdanig hard dat zijn fractie dat onverantwoord vindt. De oordelende rechter gaf de burgemeester op alle fronten ongelijk. Daarbij komt nog dat veel geld is gegaan naar deze heilloze route;

dat geldt wat de gemeente beter kunnen benutten om de capaciteit te versterken om demonstraties te faciliteren en om mensen in problemen te helpen.

De heer Koning stelt dat er een wettelijke oplossing moet komen. Hij vindt het uitlokken van jurisprudentie in dit geval een kansloze weg langs de route van de APV of langs de Gemeentewet.

2690 De heer Koning rondt zijn betoog af met de hoop uit te spreken dat dit debat het stadsbestuur in de juiste richting brengt van hoe om te gaan met opruiing. De rechter was hierover glashelder. Voor de online wereld is zijns inziens de rijksoverheid nodig om wetten te maken. Sinds de rellen rond Project X in Haren (red: Groningen) 10 jaar geleden, zijn zijns inziens de minister en de Kamer aan het navelstaren.

Mevrouw Meerding (VVD) hoort de heer Koning zeggen dat er wel een aanpak moet komen van online opruiing en dat dat ook snel moet en dat De Driehoek moet inzetten op een versnelde procedure, dat er landelijke wetgeving moet komen; zij begrijpt niet waarom de heer Koning het middel om dit te doen via de burgemeester zo slecht vindt wanneer hij eigenlijk hetzelfde wil. Volgens haar is dat lokaal te regelen.

2700 **De heer Koning** (D66) werpt tegen dat deze jongen opriep tot rellen in de Kanaalstraat in Utrecht. Stel dat hij had opgeroepen tot rellen in meerdere plaatsen in Nederland; had deze jongen dan vier online Gebiedsverboden moeten krijgen. Welke organisatie moet daarop toezien en daarop handhaven? Stel dat er een oproep was gedaan om te gaan rellen in alle gemeenten; had degene die daartoe opriep dan ook dat aantal Gebiedsverboden moeten krijgen? Dat is onpraktisch en onwerkbaar. Hij herhaalt zijn standpunt.

Hij vervolgt zijn betoog met op te merken dat de gemeente bij de minister en de Kamer moet zijn voor een oplossing. Die oproep doet hij richting de burgemeester.

2710 Tot nu toe durft de landelijke overheid het niet aan om wetgeving te maken of een autoriteit op te richten waarmee via het strafrecht online opruiing kan worden tegengegaan. Daarvan is ook de gemeente Utrecht de dupe. Het is mogelijk om als gemeente een lobby te voeren naar het Rijk voor een wettelijke bepaling waarmee de rijksoverheid zelf kan ingrijpen op online opruiing. Dat is wetgeving die ingrijpt op de vrijheid van meningsuiting. Dat vereist een goed debat in de Kamer. Die ingreep kan geoorloofd zijn. Het lokaal niveau moet daarover niet willen gaan. Hij vraagt de burgemeester de lobby alleen op te richten op het volgende: het aandringen op landelijke wetgeving waarmee de strafrechtelijke inzet op het tegengaan van online opruiing effectief wordt. Hij krijgt graag een reactie.

2720

Interrupties

De heer Van Steeg (CDA) vindt dat de heer Koning grote woorden gebruikt richting de burgemeester. Hij is uiteindelijk voor dezelfde censuur maar dan moet die landelijk worden geregeld. Hij vraagt dan wat het principiële verschil is tussen wat de burgemeester nu doet in de fysieke wereld en de censurbepaling die dan landelijk wordt gemaakt.

De heer Koning (D66) licht toe dat het dan gaat om waar de bevoegdheid wordt belegd. Wat hem betreft is de Kamer aan zet en hij raadt de burgemeester af in hoger beroep te gaan.

2730 **De heer Van Steeg** (CDA) vraagt andermaal naar het principiële punt. De raad vraagt de burgemeester de veiligheid in de stad te borgen.

De heer Koning (D66) heeft aangegeven dat het onpraktisch is dit aan burgemeesters te laten. Hij herhaalt zijn argumenten. Dit moet ook niet worden gedaan omdat hiermee de trias politica verder geschaad wordt.

De heer Van Steeg (CDA) merkt op dat dit geen principieel punt is; hij schaaft dit onder het organisatorische. Hij gaat ervan uit dat de heer Koning het ermee eens is dat de burgemeester de bevoegdheden moet hebben om de orde te bewaren in de eigen stad.

2740 **De heer Koning** (D66) antwoordt “ja voor de fysieke omgeving en nee voor de online omgeving. Dat is een principieel punt”.

Mevrouw Kendir (Student & Starter) viel het op dat de heer Koning in zijn bijdrage het woord censuur heeft laten vallen. Wat haar betreft riep de jongen op tot handelingen die de veiligheid van de inwoners in gevaar zou hebben kunnen brengen. Waarom framet D66 dit als een censuur-casus?

De heer Koning (D66) antwoordt met dat dit wettelijk zo is hij refereert daarbij aan de uitspraak van de rechter.

2750 **De heer Van Heuven** (Partij voor de Dieren) vraagt hoe lang D66 bereid is te wachten op landelijke wetgeving.

De heer Koning (D66) vraagt hoeveel inzet de heer Van Heuven naar zijn kamerfractie heeft om te proberen hierover een doorbraak te krijgen in de Tweede Kamer. Op lokaal niveau is hiermee niets mogelijk zo lang er geen landelijke wetgeving is.

De heer Van Heuven (Partij voor de Dieren) herhaalt zijn vraag. Hij vraagt of het wellicht prettig is dat het stadsbestuur probeert om op lokaal niveau iets te regelen.

2760 **De heer Koning** (D66) heeft gezegd het bijzonder jammer en onfortuinlijk te vinden dat er überhaupt gepoogd is om via deze weg jurisprudentie uit te lokken. Dat heeft gefaald. Wat hem betreft moet het gemeentebestuur alles op alles zetten om de Kamer en de minister in beweging te krijgen; over hoe lang dat duurt gaat de gemeente niet.

De heer Van Heuven (Partij voor de Dieren) concludeert dat de heer Koning wel bereid is om te wachten, terwijl ondertussen online opruiing plaatsvindt. Hij vraagt of dat de conclusie is

De heer Koning (D66) refereert aan zijn betoog brengt onder de aandacht dat hij gezegd heeft dat deze jongen strafrechtelijk vervolgd is, dat hij een social media-verbod heeft gekregen en dat hij bestraft is. Dat is bij elk van de casussen die mogelijk nog zullen optreden, een mogelijkheid.

2770 **De heer Sungur** (DENK) vraagt of de heer Koning het met hem eens is dat de overheid een voorbeeldrol heeft wanneer het gaat over het zich houden aan wet- en regelgeving en die wet- en regelgeving dan ook moet respecteren.

De heer Koning (D66) merkt op dat in het verleden is gebleken dat het niet werkt wanneer de overheid evident ongrondwettelijk handelt.

De voorzitter schorst de vergadering om 16.57 uur tot 20.00 uur.

Avondvergadering, vervolg van de bespreking van agendapunt 10

2780 **De heer Sungur** (DENK) bestrijdt dat de gemeente de bevoegdheid heeft om een Online gebiedsverbod in te stellen door middel van het gebruik van de APV. Hij wil graag weten hoe de burgemeester ertoe kwam dat zij de bevoegdheid had. Hij vraagt waarom zij die bevoegdheid niet heeft toegepast bij de Koranverscheuring.

Hij vraagt hoe de burgemeester terug kijkt op de uitspraak van de rechter en de kritiek die zij destijds heeft gekregen van verschillende partijen en van ook juristen. Wat zijn fractie betreft legt de gemeente zich direct neer bij de uitspraak van de rechter en kijkt de gemeente binnen bestaande wet- en regelgeving naar de mogelijkheden om rellen te voorkomen. Het strafrecht staat voorop wat zijn fractie betreft. Daarmee is wat hem betreft ook de landelijke politiek aan zet.

De heer Van Steeg (CDA) verneemt desgevraagd van **de heer Sungur** (DENK) dat diens oproep destijds het strafrecht betrof. Hij vond dat bij de Koranverscheuring het strafrecht was overtreden. Ook in dit geval pleit hij uit te gaan van strafrecht. Het

2790

betreft haat tegen groepen.
De heer Van Steeg (CDA) merkt op dat dat aan het OM (red: Openbaar Ministerie) is om dat te beoordelen. **De heer Sungur** (DENK) antwoordt bevestigend. Hiermee rondt hij zijn bijdrage af.

De heer Maas (VOLT) vindt het niet goed wanneer de gemeente gebruik maakt van bevoegdheden die niet wettelijk verankerd zijn. Hij mist het historisch perspectief in deze zaak, zoals D66 die heeft. Hij zal daarom op dat verleden niet ingaan.

Hij vindt dat niet getornd kan worden aan de vrijheid van meningsuiting. Hij begrijpt dat de wetgeving achterloopt op de digitale werkelijkheid. Jurisprudentie is dan een middel dat een bijdrage kan leveren in de zoektocht naar wat wel en niet kan. Hij is er voorstander van te zoeken naar manieren om online opruiing te bestrijden. Hij steunt de burgemeester in dat streven en wanneer zij in hoger beroep wil gaan. Het op digitale wijze rellen en bedreigen moet wat hem betreft echt stoppen. In de afgelopen tijd zag het stadsbestuur daarvan teveel voorbeelden. Hij vraagt de burgemeester naar haar plannen daaromtrent om de raad daarvan op de hoogte te houden.

2800

De heer Koning (D66) vraagt of VOLT het met hem eens is dat wanneer er wetgeving komt die op landelijk niveau zou moeten liggen om online opruiing strafrechtelijk aan te pakken, dat dat niet moet leiden tot uitbreiding van de bevoegdheden van de burgemeesters. **De heer Maas** (VOLT) is het daarover eens.

2810

De heer Van Steeg (CDA) vraagt hoe het hoger beroep in verhouding staat tot landelijke wetgeving. Dan zegt VOLT dus eigenlijk dat de burgemeester meer mogelijkheden moet krijgen om te kunnen optreden tegen online ordeverstoringen.

De heer Maas (VOLT) denkt dat een hoger beroep een belangrijk middel kan zijn om de jurisprudentie te verkrijgen en te onderzoeken wat kan werken. Dan zal bepaald moeten worden hoe dat precies gaat. Of dat zal leiden tot de bevoegdheid voor de burgemeester of de bevoegdheid elders, weet hij nog niet.

De heer Van Steeg (CDA) begrijpt dat de heer Maas niet uitsluit dat de bevoegdheid op lokaal niveau kan liggen. Hij is er voorstander van die bevoegdheid wel op lokaal niveau te regelen.

2820

De heer Maas (VOLT) vindt dit ingewikkeld om online uitingen lokaal te duiden. Hij verwacht dat dat een lastige exercitie wordt. Aan de andere kant is het aan de burgemeester om de veiligheid in de stad te garanderen. Hij verwacht dat daar een oplossing voor gevonden moet worden.

Mevrouw Nolten (Bij1) houdt haar bijdrage kort omwille van de tijd.

Zij heeft begrepen dat de burgemeester een instrument heeft ingezet dat ze wettelijk niet heeft. Zij ziet dat als een glijdende schaal van controle en daarmee een inperking van vrijheden. De rechter heeft duidelijk geoordeeld dat dit niet mag en dat

2830 het een inperking is van de vrijheid van meningsuiting. Bij1 hoopt dat de burgemeester zich neerlegt bij de uitspraak van de rechter en dat zij niet in hoger beroep zal gaan. Daarmee zou ze de indruk wekken als is het wenselijk in de toekomst dit middel opnieuw in te zetten. Zij vraagt andere partijen nadrukkelijk om de rechtgevende macht te respecteren en in deze zaal niet het debat aan te zwengelen of de raad dit instrument alsnog zou moeten beleggen bij de burgemeester. De raad moet blijven staan voor de grondrechten van de burgers.

2840 **Mevrouw Meerding** (VVD) brengt in dat de ontwikkelingen het stadsbestuur voor nieuwe uitdagingen plaatst als het gaat om openbare orde en veiligheid. De casus die hier voorligt, is een voorbeeld daarvan. De VVD Utrecht doet sinds de zomeren van 2022 al voorstellen om online opruiing tegen te gaan. De persoon aan wie het gebiedsverbod is opgelegd is in bezwaar gegaan bij de bestuursrechter. De rechtbank heeft geoordeeld dat het besluit tot het onlinegebiedsverbod niet rechtmatig was omdat met het verbod de vrijheid van meningsuiting is ingeperkt. De APV biedt daarvoor geen mogelijkheid. Bovendien is de rechter van mening dat de APV bepaling alleen gaat over het gedrag in de openbare ruimte en niet ziet op online handelen. De VVD vindt die uitspraak teleurstellend, die wat haar betreft niet zonder meer te volgen is.

2850 Allereerst ziet zij het nut en de noodzaak in om te kunnen ingrijpen tegen online opruiing. De Online en offline wereld raken steeds meer met elkaar verweven. De gevolgen zijn groot en die zijn ook in de stad te zien.

De heer Koning (D66) vraagt wat mevrouw Meerding bedoelt met dat deze uitspraak een niet te volgen uitspraak is.

Mevrouw Meerding (VVD) zal daarop nog komen in haar betoog; er zijn onderdelen in de uitspraak die zij niet zonder meer logisch vindt.

2860 Zij vervolgt haar betoog. Ook andere burgemeesters vragen het middel van het gebiedsverbod. De VVD vindt daarom de uitspraak “onrechtmatig” in dit specifieke geval teleurstellend. Daarnaast vindt haar fractie dat online handelen in een openbare groep niet als gedrag in de openbare ruimte, en niet zonder meer logisch. Voor de VVD is in hoger beroep gaan een serieuze optie. Wat haar betreft wel na het inwinnen van juridisch advies om de winkansen van een dergelijke zaak inzichtelijk te maken.

Zij vindt dat de bevoegdheid bij de burgemeester moet liggen. Zij heeft er begrip voor dat de burgemeester het middel heeft opgelegd om na te gaan hoe beter om te gaan met die veranderende wereld.

De heer Sungur (DENK) vraagt hoe de VVD het voor zich ziet wanneer de online opruiing is gericht op verschillende gemeenten, door mensen buiten het land, buiten deze gemeente; hoe ziet het er dan uit de praktijk volgens de VVD?

2870 **Mevrouw Meerding** (VVD) houdt het voor mogelijk dat de rechter daarover meer verduidelijking kan geven. Wanneer het gaat om verschillende gemeenten zouden in al die gemeenten een online gebiedsverbod opgelegd moeten worden wanneer de burgemeester dat wil en actie daartoe onderneemt.

De heer Sungur (DENK) vindt het gemakkelijk om te zeggen dat de rechter daarover duidelijkheid moet geven. Hij herhaalt zijn vraag aan de VVD: hoe het er uit gaat zien in de praktijk.

Mevrouw Meerding (VVD) merkt op niet te hebben gezegd “waar ook ter wereld”. Het moet wel binnen het Nederlands rechtsgebied liggen. Zij constateert dat zij en de heer Sungur hierover verschil van inzicht hebben. Zij vindt het ook heel onhandig

- 2880 wanneer op lokaal niveau hiertegen niet op te treden is; als het lokale niveau geen middelen heeft om hieraan iets te doen. Utrecht heeft dat momenteel niet. Een strafrechtelijke procedure duurt erg lang. Zij wil een snel en effectief middel.
- De heer Sungur** (DENK) wil ook een snel en effectief middel. Om die reden pleit hij voor de landelijke politiek. Hij hoopt dat de VVD als landelijke partij daartoe verantwoordelijkheid neemt, ook gelet op het gegeven dat de VVD de minister van Justitie levert. De vraag heeft bovendien te maken met jurisdictie: tot waar gaan de bevoegdheden van de gemeenten? Ook over dat onderwerp heeft de rechter zich nadrukkelijk uitgesproken. De burgemeester gaat ook niet over de landsgrenzen. Om die reden is de landelijke politiek aan zet volgens hem.
- 2890 **Mevrouw Meerding** (VVD) antwoordt bevestigend op de vraag van de heer Sungur dat hij zeker iets mag verwachten van de Tweede Kamerfractie van de VVD. Zij noemt in dit verband het Tweede-Kamerlid mevrouw Rajkowski, die in het najaar van 2022 landelijk beleid heeft gevraagd.
- Wanneer de heer Sungur zegt dat de burgemeester er niet over gaat, antwoordt mevrouw Meerding dat de wetgeving in ontwikkeling is. Zeker als het gaat om technologische ontwikkelingen, is te zien dat de wetgeving niet altijd is uitgerust op alle mogelijkheden van die technologie en op alles wat zich afspeelt. Dat is de invalshoek van de VVD. Uiteraard hecht haar fractie aan de rechtsstaat en aan de bestaande regels. Jurisprudentie is er ook niet voor niets. Te zien is dat naar de rechter stappen goed middel kan zijn zo dat de rechter een uitspraak kan doen in de
- 2900 huidige omstandigheden en in de huidige stand van de technologie. Aldus interpreteert de VVD de gang naar de rechter.
- De heer Koning** (D66) krijgt de indruk dat mevrouw Meerding op twee gedachten hinkt: enerzijds dat de wetgeving er nog niet is waarmee dit adequaat is aan te pakken, en anderzijds heeft ze nog vertrouwen in het hoger beroep.
- Nu de wetgeving er nog niet is, vraagt hij waarom de VVD er dan voor kiest te pleiten voor uitbreiding van de bevoegdheden van de burgemeester en waarom niet voor de organisatie van een landelijke autoriteit.
- Mevrouw Meerding** (VVD) verwacht met meer bevoegdheden van de burgemeester een versnelling. Zij verneemt graag wanneer daarover andere informatie bestaat. Na
- 2910 wat zij weet gaan processen stroperig via de strafrechter. Daarvoor zijn lange procedures. Wanneer de bevoegdheden voor de burgemeester goed geregeld zijn, is de burgemeester sneller.
- De heer Koning** (D66) noemt de autoriteit Tegengaan Online Terroristische Uitingen en Kinderpornografisch Materiaal in oprichting. Die organisatie wordt momenteel gestart door de rijksoverheid om door middel van het strafrecht snel online organisaties of individuen die iets posten te dwingen strafbaar materiaal te verwijderen. D66 denkt dat een uitbreiding van bevoegdheden van dergelijke organisaties zou kunnen helpen, of door het neerzetten van een andere autoriteit die specifiek online opruiming tegengaat. Hij vraagt mevrouw Meerding of zij daarin heil ziet.
- 2920 **Mevrouw Meerding** (VVD) bevestigt daarin heil te zien. Zij is er niet op tegen wanneer snel is op te treden via strafrecht.
- De heer Koning** (D66) verwacht niet dat het snel gaat. Hij verwacht dat het een paar jaar kan duren voordat die autoriteit is ingesteld. Maar nieuwe wetgeving die de burgemeesters in staat stelt om zelf online opruiming tegen te gaan duurt ook enkele jaren. Hij vraagt of mevrouw Meerding dat met hem eens is.
- Mevrouw Meerding** (VVD) merkt op dat een hoger beroep niet lang hoeft te duren. Burgemeester Halsema is ook doende met een gebiedsverbod; wellicht komt uit die

hoek ook meer helderheid. Zij weet niet of deze weg verkennen langer duurt dan de weg die de heer Koning schetst.

2930 **De heer Dijkstra** (EenUtrecht) vraagt of de VVD met hem deelt dat terughoudendheid geboden is met zaken te regelen via de burgemeester, behalve dan wanneer snelle reactie gewenst is. En als dat niet per se nodig is, dat de bevoegdheid dan aan de rechter overgelaten moet worden. Hij vraagt hoe de VVD dat ziet.

Mevrouw Meerdling (VVD) hoort de heer Dijkstra dan zeggen dat wanneer de gemeente iets snel wil regelen dat via de burgemeester moet gaan en anders bij de strafrechter. Dan zijn de VVD en EenUtrecht het daarover eens. Daarom zou zij dit bij de burgemeester willen laten. Hiermee rondt zij haar betoog af.

2940 **De heer Bos** (Stadsbelang Utrecht) merkt op dat veel woorden gewisseld worden over het voorliggende probleem. Duidelijk is dat hier een probleem voorligt waarvoor de gemeente de instrumenten niet heeft. In de tussentijd zal handelingskader nodig zijn voor hoe hiermee om te gaan. Hij denkt dat de gemeente tegen de grenzen aanloopt van wat mogelijk is en dat een tussenweg gezocht moet worden. Dat beschouwt hij als de boodschap van vanavond. Hij waakt ervoor nu als raadsleden onderling vliegen af te vangen. Hij vraagt of mevrouw Meerdling en zijn andere collega's in de commissie die al hebben gesproken het met hem eens zijn.

Mevrouw Meerdling (VVD) antwoordt bevestigend voor zover de vraag haar betreft.

2950 **Mevrouw Fattal** (GroenLinks) kijkt breder dan naar alleen opruiing als het gaat om de aanpak van wangedrag online; zij kijkt ook naar pesten, discrimineren, sextorsion, online shaming. Zij beschouwt dat als één van de belangen. Dat is op dit moment nog niet goed genoeg mogelijk. De wetgeving loopt achter. In de rechtswetenschap leeft ook de discussie of de gebruikelijke wetgeving in de fysieke wereld ook in de digitale sfeer is toe te passen. De experts zijn daarover niet uit.

Aan de andere kant betekent een leemte in het recht dat niet zomaar allerlei zaken opgerekt moeten worden, zeker niet wanneer de overheidsinstantie de actor is. Er zijn in de samenleving terechte vragen over de bevoegdheid van de burgemeester of deze maatregel wel gepast en doeltreffend is.

Zij begrijpt in principe waarom de burgemeester in hoger beroep wil gaan.

2960 GroenLinks zegt daarmee niet het eens te zijn met het middel op de manier waarop het gebruikt is. Mevrouw Fattal is wel benieuwd hoe de rechter er naar kijkt. De raad is geen juridisch expert.

De heer Sungur (DENK) merkt op dat de rechter zich al heel duidelijk heeft uitgesproken. De raad weet al hoe de rechter hier naar kijkt. Meerdere juristen hebben in de loop van de tijd aangegeven dat de burgemeester hiertoe niet bevoegd is. Hij vraagt of mevrouw Fattal bekend is met de adviezen van de juristen.

2970 **Mevrouw Fattal** (GroenLinks) licht toe dat het haar intentie niet is om het handelen van de burgemeester te verdedigen. Nederland heeft een gelaagd rechtssysteem; het is mogelijk om bij een hogere rechter in hoger beroep te gaan. Te stellen dat de rechter zich heeft uitgesproken is niet waar; er is hoger beroep mogelijk. Zij bevestigt dat veel juristen zich hierover zorgen maken. Ook zij maakt zich hierover zorgen. Zij merkt op dat er ook heel veel juristen zijn die hierin wel een kans zien voor een goed middel om bepaalde zaken aan te pakken. Zij begrijpt de zorgen van DENK. Zij is het er niet over eens dat te zeggen is dat iedereen het hierover eens is.

De heer Sungur (DENK) corrigeert de inbreng van mevrouw Fattal. Hij heeft niet gezegd dat iedereen het erover eens is. Hij heeft gezegd dat de meerderheid van de juristen het erover eens zijn. Hij heeft ook niet gezegd dat de hoogste rechter zich

hierover heeft uitgesproken. Hij heeft gezegd er ligt al een rechterlijke uitspraak. Dus heeft de raad voldoende informatie over hoe een rechter hier naar kijkt.

2980 **De heer Koning** (D66) merkt op dat feitelijk het besluit van de burgemeester gelegitimeerd is door de raad en ook door hoe GroenLinks zich heeft uitgesproken in de stemming. Hij vraagt hoe mevrouw Fattal daarop terugkijkt.

Mevrouw Fattal (GroenLinks) bevestigt dit. Zij denkt dat het antwoord komt in het vervolg van haar betoog. Meerdere gemeenten kijken naar de gemeente Utrecht in dit dossier. Ook omdat er geen duidelijke wetgeving is, noch gaat komen, kan een hoger beroep een goed idee zijn. De minister van justitie en veiligheid heeft expliciet gezegd dat zij nu naar de gemeenten kijkt. Zij deelt niet de hoop dat er landelijke wetgeving komt. Zij verwacht dat dat lang gaat duren en misschien gebeurt dat ook niet. Zij vindt dat ondoordacht en nalatig. Dit is wel de situatie.

2990 Zij ziet kansen in een hoger beroep. Het gaat haar om het beschermen van meisjes, mensen van kleur en LHBTIQ+-personen online, bijvoorbeeld waar het gaat om online shaming, sextorsion, en discriminatie.

De heer Sungur (DENK) merkt op dat het hier niet gaat om het doel. Iedereen is het erover eens dat dit een probleem is. Iedereen wil dat probleem aanpakken. Het verschil van mening gaat over de weg daar naartoe. Voor de voorbeelden die mevrouw Fattal noemde, dient het strafrecht. Mensen die zich op dat vlak misdragen zijn langs die weg aan te pakken. Daartoe zijn voldoende instrumenten. Hij vraagt of mevrouw Fattal dat met zijn fractie eens is.

3000 **Mevrouw Fattal** (GroenLinks) is het daarmee niet eens. Zij deelt die analyse niet. Alles wat zij zojuist opnoemde is strafbaar. Zij bevestigt dat het strafrecht daartoe dient. Voor het merendeel van de situaties voldoet het strafrecht. Er zijn situaties waarin haast is geboden en waarin de burgemeester de openbare orde moet beschermen. Dat gebeurt in het echt ook. In het echt is de burgemeester ook gevraagd bij straatintimidatie om in te grijpen. Dan gaat het om een heterdaad en dat moet snel. Daarna vindt vervolging plaats in het strafrecht en daarin heeft zij alle vertrouwen. Zij gunt de vrouwen die online geshamed worden, wier naaktbeelden worden verspreid, vroegtijdig ingrijpen in plaats van maanden later voor de strafrechter.

3010 **De heer Bos** (Stadsbelang Utrecht) vraagt mevrouw Fattal of zij met hem eens is dat de burgemeester iets geprobeerd heeft en tegen de grenzen aan is gelopen; hij vindt dat GroenLinks de ogen niet kan sluiten voor de realiteit. Gekeken moet worden naar een handelingsperspectief voor de korte, middellange en lange termijn. Hij vraagt of mevrouw Fattal dat met hem eens is.

Mevrouw Fattal (GroenLinks) is de vraag niet duidelijk of waarmee zij het eens moet zijn. Volgens haar vraagt de heer Bos of zij het ermee eens is dat er landelijke wetgeving moet komen om meer middelen te creëren om het te kunnen aanpakken. Wanneer dat de vraag is, is zij dat van mening.

De heer Bos (Stadsbelang Utrecht) merkt op dat het wettelijk kader heel lang gaat duren. Hij vraagt zich af of mevrouw Fattal dat onderkent en met hem van mening is dat de gemeente nu perspectief nodig heeft op korte termijn en dat de gemeente niet kan wachten totdat de wetgever dit aan de gemeente geeft.

3020 **Mevrouw Fattal** (GroenLinks) vindt het zorgwekkend dat momenteel vrouwen Online geshamed worden en dat er sextorsion plaatsvindt en opruiing. Zij denkt niet dat dit het enige middel is om dat op te lossen. De raad spreekt nu over één van de dingen om dit tegen te gaan. Ze neemt het probleem erg serieus.

De heer Koning (D66) merkt op dat het bestuur al 10 jaar de opkomst van het internet ziet, en dat het bestuur 10 jaar lang met dit probleem zit. Uiteindelijk kon het

strafrecht steeds toegepast worden op dergelijke casussen. Hij wil die nuance wel aanbrengen. Hij gelooft daarin. Hij vraagt mevrouw Fattal of zij nu meer heil ziet in het instellen van zoveel online sheriffs als er gemeenten zijn of door een landelijke autoriteit te organiseren die de strafrechter kan aanpakken.

3030 **Mevrouw Fattal** (GroenLinks) heeft ook vraagtekens over de uitvoerbaarheid. Zij reageert op een eerdere uitspraak van de heer Koning. Zij is het oneens met de uitspraak dat het niet gierend uit de hand is gelopen. Zij vindt dat het ontzettend uit de hand gelopen is. Het feit dat er een autoriteit opgericht moet worden om kinderporno uit te zoeken, zegt wat haar betreft al genoeg over hoe erg het uit de hand is gelopen. Bovendien zijn talloze vrouwen beschadigd voor de rest van hun leven vanwege het delen van beelden van hen en de manier waarop hun Gemeenschap heeft gereageerd. Zij neemt dat niet voor lief.

De heer Koning (D66) gaat vooral in op de online opruiing. Daar is al 10 jaar dit probleem te zien. Hij constateert dat de Kamer tot nog toe dit probleem heeft gezien en er niets mee heeft gedaan. Dat punt wil hij overbrengen.

3040 **De heer Van Steeg** (CDA) vindt de gedachte van mevrouw Fattal interessant. Het lijkt erop dat zij voorstelt dat de burgemeester een soort van bevoegdheid moet krijgen ten bate van de rechtsbescherming van inwoners van Utrecht die slachtoffer zijn van online shaming of andere uitingen. Hij vraagt of hij mevrouw Fattal goed begrijpt.

Mevrouw Fattal (GroenLinks) zegt vooral dat de burgemeester van Amsterdam nu ook probeert om dit middel in te zetten. Ook zij weet niet of dat het middel is. Het zou een mogelijkheid kunnen zijn.

3050 **De heer Van Steeg** (CDA) vindt dat een interessante gedachte en mogelijk kan de raad daarover nader van gedachten wisselen op enig moment. Hij vraagt hoe mevrouw Fattal het oordeel van de rechter hierin beoordeelt. Hij vindt dat een punt van zorg: iedere uiting valt wat de rechter betreft onder de vrijheid van meningsuiting. Hij vindt dat ver gaan. Hoe beoordeelt mevrouw Fattal dat.

Mevrouw Fattal (GroenLinks) heeft er moeite mee hoe de politiek op de stoel van de rechter gaat zitten. Het is niet aan haar om te beoordelen wat de rechter zegt; dat is aan de hogere rechter. Haars inziens is het irrelevant wat zij ervan vindt.

De heer Van Steeg (CDA) vindt dat het in dit geval niet irrelevant is. Wanneer mevrouw Fattal voorstelt dat de burgemeester een bredere bevoegdheid moet krijgen dan alleen een middel tegen opruiing, betekent dat, dat niet iedere uiting onder de vrijheid van meningsuiting valt en dat de burgemeester daar wel een bevoegdheid heeft.

3060 **Mevrouw Fattal** (GroenLinks) vindt dat dat niet het geval is. Zij kan zeggen wat ze wil. Zij kan zeggen dat alles er onder valt. Uiteindelijk heeft de burgemeester bevoegdheden op grond van de wet. De rechter heeft geconstateerd dat dat in het geval van online opruiing niet het geval is. Zelfs wanneer zij zou zeggen dat alles er onder valt, is daarvoor landelijke wetgeving nodig. Zij benadrukt dat het irrelevant is dit gesprek nu te voeren.

3070 **De heer Sungur** (DENK) krijgt sterk het idee dat GroenLinks van mening is dat doorgeprocedeerd moet worden tot de hoogste rechter voor alle zaken die voor de rechter komen. Hij constateert ook dat elke burgemeester voor een net andere casus hetzelfde instrument aangrijpt. Hij heeft dan nog wel een aantal interessante casussen die hem heel goed uitkomen, waarvan hij al een voorbeeld gaf, bijvoorbeeld Pegida. Hoe zou GroenLinks het vinden wanneer GroenLinks een gebiedsverbod

kreeg om Online ooit nog iets te kunnen zeggen over de islamitische gemeenschap. Hoe ziet GroenLinks dat?

Mevrouw Fattal (GroenLinks) zou het fijn vinden wanneer de islamafoben ophouden islamafomisch te zijn. Zij constateert dat de heer Sungur een paar dingen zegt. Een gebiedsverbod online betekent niet voor eeuwig; dat is voor een korte periode. Zij zou niemand het woord willen ontnemen voor eeuwig.

3080 Zij begrijpt de vraag of GroenLinks altijd wil doorprocederen. Zij begon haar betoog met te stellen dat er een leemte is in het recht. Die bestaat niet alleen in dit geval. Die leemte bestaat in heel veel aspecten van het recht. Zij vindt de leemte in de juridische inkadering van de digitalisering zorgwekkend. Dat speelt al decennia. In dat soort gevallen kan zij zich voorstellen dat doorprocederen handig is.

De heer Sungur (DENK) gaat in op de duur van het gebiedsverbod en vraagt wat kort is. Het gaat zijns inziens om een aanzienlijke periode. Hij vraagt of dat ook is in te stellen voor Xenofoben, Islamafoben en andere haatdragenden. Vindt GroenLinks dat een goed idee?

3090 **Mevrouw Fattal** (GroenLinks) vindt dat zorgvuldig nagedacht moet worden over de toepassing van het middel. Zij vervolgt haar betoog. Uiteindelijk gaat het ook om de vraag of het middel proportioneel is ten opzichte van het doel. Wanneer meningen geuit worden in demonstraties, is dat middel niet proportioneel, om welke mening het dan ook gaat. Wat GroenLinks betreft mag dit middel niet ingezet worden bij demonstraties. Bij rellen kan het middel van toepassing zijn, maar dan moet het goed gemotiveerd zijn omdat het schuurt met de uitingsvrijheid. Zij denkt wel dat het iets kan betekenen bij het beschermen van meisjes en kwetsbare groepen.

De heer Sungur (DENK) vraagt verduidelijking als het gaat om het van toepassing zijn van het middel. **Mevrouw Fattal** (GroenLinks) herhaalt haar inbreng.

3100 Zij gaat in op de vraag wat wanneer de gemeente het hoger beroep wint. Dan zijn er een aantal belangrijke vraagtekens bij de uitvoerbaarheid van het middel. De gemeente heeft handhavingcapaciteit niet om alles te monitoren. Daar moet de focus ook niet op liggen van de gemeentelijke capaciteit wat GroenLinks betreft. Hoe gaat de gemeente IP adressen opvragen, hoe voorkomt de gemeente dat mensen zich blijven uitlaten langs een nieuwe weg. Zij vraagt of de burgemeester inziet hoe kwetsbaar het middel is in de uitvoerbaarheid in de toekomst als het gaat om privacy. Hoe ziet de burgemeester dat?

3110 **De heer Bos** (Stadsbelang Utrecht) benadrukt dat het voorliggende probleem enger is dan zo breed als het nu wordt getrokken. GroenLinks noemt andere problemen die zich online afspelen dan de onderhavige casus. Hij vraagt GroenLinks de casus zo beperkt te laten als hij is en geen andere voorbeelden aan de orde te stellen.

Mevrouw Fattal (GroenLinks) merkt op dat het de rol van de politiek niet is om in casussen te treden; dat is wat haar betreft aan de rechter. De rol van de politiek is aan de orde te stellen wat dit middel betekent in het beleidsinstrumentarium voor de toekomst en voor de huidige samenleving. Zij voert veel liever dat gesprek: wat willen we hiermee, wat betekent dit, welke kaders moeten we stellen, hoe gaat dit in de toekomst er uitzien zo dat het stadsbestuur voorbereid is wanneer het stadsbestuur dit middel gaat toepassen?

3120 **De heer Bos** (Stadsbelang Utrecht) benadrukt dat het nu gaat om een online gebiedsverbod aan iemand die Online opruiende teksten heeft verspreid. Het gaat wat hem betreft niet om shaming, meisjes die lastig gevallen worden et cetera. Nu

dreigen allerlei uitzonderingssituaties besproken te moeten worden. Hij herhaalt zijn stelling.

De voorzitter constateert dat Stadsbelang en GroenLinks het niet eens zijn.

De heer Sungur (DENK) heeft geluisterd naar GroenLinks als het gaat om de verschillen tussen een mening, een oproep tot rellen, en demonstratie en hoe die dingen zich tot elkaar verhouden. Hij begrijpt niet waarom het beledigen van groepen mensen, geschaard wordt onder vrijheid van meningsuiting. Hij vraagt naar de herkomst bij GroenLinks van dat verschil.

3130 **Mevrouw Fattal** (GroenLinks) merkt op dat het verschil niet per se is. Zij vindt die beledigingen ook vreselijk. Zij vindt die ook strafbaar. DENK en GroenLinks zijn het daarover eens. Zij kan nu geen uitspraak doen over wanneer dit middel gebruikt moet worden. Zij stelt dat dat gesprek gevoerd moet worden. Zij denkt dat in sommige gevallen waarbij het gaat om shaming en sextorsion de botsing met de uitingsvrijheid een veel minder grote rol speelt omdat het duidelijk is dat het daarbij niet gaat om uitingsvrijheid. Mogelijk moet ook met dit middel opgetreden worden tegen uitingen van haat tegen groepen.

Zij vervolgt haar inbreng. Zij krijgt graag de reflectie van de burgemeester op haar inbreng over de uitvoerbaarheid.

3140 Hoe kijkt de raad naar het inzetten van dit middel wanneer breder gekeken wordt? Daarvoor moeten hele duidelijke kaders worden ontwikkeld, zeker bij gebrek aan landelijke richtlijnen of wetgeving. Straks ligt er mogelijk jurisprudentie voor alle gemeenten om hierin mee te gaan zonder dat er deugdelijke waarborgen zijn in de landelijke of lokale wetgeving. De gemeente Utrecht moet dat voor zijn. Zij vraagt hoe de burgemeester dat ziet. Wat was haar afweging bij het gebruik van dit instrument in dit geval? En wat zouden haar kaders zijn in de toekomst wanneer het instrument vaker tot haar beschikking zou staan?

3150 Mocht dit vaker in de toekomst toegepast worden, is GroenLinks van mening dat daarmee zo terughoudend mogelijk omgegaan moet en zet wat haar betreft de gemeente dat instrument niet in voor het tegengaan van demonstraties; maar wordt dat middel vooral ingezet tegen online shaming en sextorsion omdat daar het meeste te winnen is.

De heer Koning (D66) ziet met deze uiting van GroenLinks het risico op willekeur. Hiermee wordt een instrument voor wetgevende macht, neergelegd bij de burgemeester. Hij vraagt of het risico van willekeur niet gezien wordt door GroenLinks.

Mevrouw Fattal (GroenLinks) merkt op dat het altijd de taak van de burgemeester is om afwegingen te maken in specifieke gevallen. Dan gaat het om een brede belangenafweging van de samenleving en van de stad. Zij kan niet helemaal ontkomen aan dat het onderliggende casus specifiek is.

3160

De heer Van Bergen (ChristenUnie) ziet zich geconfronteerd in dit debat met de moeilijke afweging tussen voor zijn fractie twee zwaarwegende belangen. Zijn fractie staat voor de vrijheid van meningsuiting en voor het demonstratierecht. Wat hem betreft moet binnen het redelijke ruimte zijn om meningen te uiten. Die ruimte moet worden geboden en beschermd, ook wanneer het een mening betreft die tegen de overheid ingaat, zoals in dit specifieke geval. De ChristenUnie hecht een grote waarde aan de uitspraak van de rechter die stelt dat het online gebiedsverbod inbreuk deed op de vrijheid van meningsuiting. Dat de ChristenUnie en het stadsbestuur de inhoud van de boodschap onwenselijk vinden, mag daarbij
3170 geen enkele rol spelen.

Aan de andere kant is te zien dat de maatschappij verandert. In de online wereld achten mensen zich onaantastbaar, of kunnen en willen zij de gevolgen van hun woorden niet overzien, en versmelt die wereld met de fysieke waar de gevolgen van de digitale berichten zichtbaar worden.

Zijn fractie herkent zich in de opmerkingen van de burgemeester dat de huidige regelgeving niet toereikend is. Hij ziet dat het de burgemeester nu ontbreekt aan de middelen om online preventief op te treden.

3180 Hij vraagt aandacht voor de context waarin dit verbod werd opgelegd; in veel steden braken dagenlang grote rellen uit, waarbij mobiele eenheden zich genoodzaakt zagen om op te treden. De burgemeester is verantwoordelijk voor orde en veiligheid in de stad, maar zij ontbeert nu soms de middelen om deze verantwoordelijkheid goed na te komen. In dat kader heeft zijn fractie de burgemeester gesteund in haar poging om een online gebiedsverbod te kunnen opleggen. Zijn fractie betreurt het dat dit juridisch geen stand houdt, maar respecteert de uitspraak van de rechter.

3190 Zijn fractie onderschrijft de roep om nieuwe regelgeving uit Den Haag. Zijn fractie ziet dit niet als een uitbreiding van de bevoegdheid van de burgemeester, maar als een herijking hiervan binnen het digitale tijdperk. Het doel is wat zijn fractie betreft de burgemeester voldoende instrumenten te geven om de openbare orde en veiligheid te handhaven en om preventief te kunnen optreden wanneer zij zich daartoe genoodzaakt ziet. Zijn fractie is benieuwd welke kansen de burgemeester hierin ziet en zijn fractie gaat daarover graag verder in gesprek met haar.

Mevrouw Mearding (VVD) neemt aan dat de ChristenUnie niet in hoger beroep wil gaan omdat die fractie de uitspraak van de rechter respecteert. Zij vraagt hoe zich dat verhoudt tot nut en noodzaak van een online gebiedsverbod. De ChristenUnie vindt ook dat die bevoegdheid bij de burgemeester moet liggen. Zij vraagt of de ChristenUnie wil afwachten totdat er landelijke wetgeving is; wat gaat het gemeente-bestuur dan in de tussentijd doen?

3200 **De heer Van Bergen** (ChristenUnie) is geen jurist en kan geen inschatting maken van al of niet in hoger beroep gaan. Hij ziet dat de burgemeester de middelen ontbeert om voldoende te kunnen optreden in gevallen waarbij een online opruiing plaatsvindt. Zijn fractie vindt het dan goed om een landelijke lobby te voeren zo dat de burgemeester die bevoegdheden wel kan krijgen. In die zin streeft de ChristenUnie naar een nieuwe landelijke wetgeving.

De heer Koning (D66) denkt dat het wel relevant is op dit moment in de huidige situatie wat de ChristenUnie vindt van al of geen hoger beroep.

De heer Van Bergen (ChristenUnie) gaf daarin zijn afweging. Hij herhaalt zijn argumenten. Het zou goed zijn om input te krijgen van experts op dat gebied alvorens daarin een keuze te maken.

3210 **De heer Bos** (Stadsbelang Utrecht) brengt in dat de uitspraak van de rechter helder is. Het ontbreekt de gemeente aan handelingsperspectief. De gemeente kan in hoger beroep gaan; dan gaat de gemeente voorbij aan het haar ontbrekende handelingsperspectief. Hij oppert dat het mogelijk veel beter is om in te zetten op handelingsperspectief in plaats van in hoger beroep gaan om een uitspraak te ontlokken die zo mogelijk weer teniet te doen is en bij een hogere rechter. Hij vraagt wat de ChristenUnie daarvan vindt.

De heer Van Bergen (ChristenUnie) vindt het van belang dat de burgemeester de middelen heeft om preventief op te treden. Dat is haar verantwoordelijkheid. Hij vertrouwt haar die toe. Hij vindt het vooral van belang dat de burgemeester die middelen krijgt.

3220 **De heer Bos** (Stadsbelang Utrecht) begrijpt hieruit dat de ChristenUnie met hem van mening is dat zo snel mogelijk gestreefd moet worden naar handelingsperspectief voor de gemeente Utrecht.

De heer Van Bergen (ChristenUnie) zou met een antwoord hierop herhalen wat hij zojuist heeft gezegd. **De voorzitter** attendeert de commissie op het tijdsverloop.

3230 **De heer Bos** (Stadsbelang Utrecht) steunt de burgemeester. Hij erkent dat de burgemeester geen handelingsperspectief heeft en dat ze daar naarstig naar op zoek is. Tegelijkertijd is hij van mening dat een hoger beroep zonde van de tijd en de moeite is. Hij zou graag willen dat de burgemeester met meerdere gemeenten doorgaat met haar oproep richting de rijksoverheid om snel instrumentarium te krijgen om daarmee te kunnen handelen in gevallen van online opruiing.

De heer Van Steeg (CDA) heeft er begrip voor dat de burgemeester alles in het werk stelt om de stad veilig te houden en de verstoring van de openbare orde te voorkomen. Tegelijkertijd was bekend dat de burgemeester de randen opzocht. Te zien is dat de situatie in Utrecht niet op zichzelf staat ; ook andere gemeenten worstelen met deze nieuwe uitdagingen. De wetgeving houdt de ontwikkelingen in de samenleving niet bij.

3240 Zijn fractie vindt het vooral belangrijk de positie van de burgemeester te versterken en dat haar middelen ter hand worden gesteld om die openbare orde te beschermen. Iedereen zal beamen dat de ontwikkelingen online gevolgen hebben voor de openbare orde in Utrecht. Dan komt altijd per definitie de burgemeester in beeld. Wat de gemeente Utrecht dan ook nationaal wil laten regelen, de burgemeester is altijd als verantwoordelijke aan zet. Ook in de gemeentelijke wetgeving zal moeten worden bekeken hoe een en ander op elkaar aansluit.

3250 Bijna direct na de uitspraak van de rechter zond burgemeester Halsema van Amsterdam een brief aan de Amsterdamse raad om te zeggen dat zij wil nagaan of een gebiedsverbod mogelijk is. Hij vraagt burgemeester Dijkema of zij nog mogelijkheden ziet ook binnen de Gemeentewet om een online-gebiedsverbod op een andere manier in te stellen.

De heer Koning (D66) merkt op dat in de Gemeentewet een grondslag ontbreekt; het zou gaan om artikel 172a van die wet waarin staat dat de burgemeester aan een persoon bij ernstige ordeverstoring een bevel kan geven om zich niet te bevinden in een bepaald deel van een publiek toegankelijke plaats. Die definitie "publiek toegankelijke plaats" is relevant. Die definitie verder uitgesplitst, is dat altijd een fysieke plaats. Ook burgemeester Halsema zal dit straks niet redden wanneer zij dit gaat proberen. Hij vraagt hoe het CDA dit ziet.

3260 **De heer Van Steeg** (CDA) merkt op ook geen jurist te zijn. Het oordeel van de rechter was vrij helder: die APV is niet geschreven voor online. Dat betekent dat de juristen van de gemeenten aan de slag moeten. Dat is een oproep ook aan de gemeenteraad hiermee aan de slag te gaan om na te gaan hoe het wel kan. Daarvoor is dan misschien ook landelijke wetgeving nodig. Uiteindelijk telt ook de verantwoordelijkheid van de burgemeester en vraagt de raad de burgemeester op die momenten haar verantwoordelijkheid te nemen. Wanneer de raad haar die middelen niet geeft, heeft ook de raad geen poot om op te staan.

De heer Koning (D66) vindt dat dan de keuze voorligt: of zoveel online sheriffs als het aantal gemeenten in Nederland of een Nationale autoriteit die toezicht houdt en communiceert met de gemeenten.

- 3270 **De heer Van Steeg** (CDA) nodigt de heer Koning uit het andersom te zien. Hij kan zich voorstellen dat er een Nationale autoriteit komt. Uiteindelijk is de burgemeester de verantwoordelijke voor het veilig houden van de openbare orde in haar eigen stad. Met de ervaringen die de stad nu heeft, vindt hij het onacceptabel te zeggen er niets aan te mogen doen. Iedereen verwacht dat de burgemeester wel optreedt. Juist op het vlak van de openbare orde heeft de burgemeester een verantwoordelijkheid. Hij wil dat de burgemeester die verantwoordelijk kan waarmaken.
- De heer Koning** (D66) legt de vraag voor aan de heer Van Steeg hoe hij aankijkt tegen het oprekken van de mogelijkheden en de autonomie van de burgemeester. Hij vindt dat daarmee gestopt moet worden.
- 3280 **De heer Van Steeg** (CDA) vindt dat onder andere heer Van Bergen van de ChristenUnie daarover goede woorden heeft gesproken. Hij ziet het niet als oprekken van de bevoegdheden van de burgemeester. Te zien is dat de wereld verandert. Hij herhaalt zijn notie dat de online uitingen en direct gevolgen hebben voor de orde in de stad. Hij herhaalt dat de raad van de burgemeester vraagt de openbare orde te handhaven. Dan is het logisch na te gaan dat ze daar bevoegdheden krijgt. Hij vindt dat geen uitbreiding van haar bevoegdheden. Hij vindt dat passen bij de vraag die de raad aan de burgemeester stelt.
- De heer Sungur** (DENK) vraagt waarom het strafrecht niet toereikend is voor het CDA.
- 3290 **De heer Van Steeg** (CDA) merkt op dat die discussie al gevoerd is. Die APV is er niet voor niets. Zijn fractie wil graag dat de burgemeester snel kan optreden. Het strafrecht is indirecter. Het strafrecht kan een extra middel zijn om de juiste stappen te zetten op de momenten waarop dat nodig is.
- De heer Sungur** (DENK) merkt op dat het een misvatting is dat het strafrecht lang duurt. De veroordeling kan op zich laten wachten. Er kan direct geacteerd worden vanuit strafrecht. De politie kan op basis van de verdenking iemand arresteren. Daarmee geeft de gemeente een veel krachtiger signaal af dan iemand een brief sturen met wanneer iemand iets in de komende drie maanden weer doet hij een bepaalde geldboete krijgt. Het heeft zijns inziens veel meer effect wanneer de politie langskomt.
- 3300 **De heer Van Steeg** (CDA) bevestigt dat dat ook een middel kan zijn. Hij herhaalt zijn standpunt dat de raad de burgemeester aanspreekt op haar verantwoordelijkheid voor de openbare orde. Dit hoort bij de handhaving van de openbare orde. Daarom moet gekeken worden waar de raad die bevoegdheden aan de burgemeester kan geven.
- De heer Sungur** (DENK) merkt op dat steeds teruggevallen wordt op de APV en het preventief bestuursrecht. Hij herhaalt zijn argumenten.
- De heer Van Steeg** (CDA) herhaalt zijn stellingname als het gaat om de verhouding raad burgemeester tot de openbare orde. Daarom moeten die stappen gezet worden.
- 3310 Hij vervolgt zijn betoog in zijn termijn met op te merken dat de uitspraak van de rechter Midden Nederland de start van een zoektocht is naar extra bevoegdheden voor de burgemeester, eerder dan dat het stadsbestuur hier moet stoppen. Wat hem betreft kan het leiden tot een hoger beroep. Zijns inziens moet gewerkt worden aan verdere jurisdictie. En hij schaart zich achter de opmerkingen van mevrouw Fattal over andere online-uitingen die gevolgen kunnen hebben voor inwoners van Utrecht en de bevoegdheden die de burgemeester daarin heeft. Hij roept de

burgemeester op breed te kijken naar de APV en naar de mogelijkheden om langs die weg bevoegdheden te creëren voor de burgemeester.

- 3320 **Mevrouw Kendir** (Student & Starter) beseft dat de wet achterblijft bij de technologie. Te zien is dat mogelijk een groot deel van de criminaliteit zich verplaatst van de fysieke wereld naar de online wereld. Dat levert veel problemen op. Zij vraagt de burgemeester sterk in te zetten op een lobby naar Den Haag, ook met de andere G4 steden. Te zien is dat Amsterdam recentelijk hiermee ook te maken heeft. Vanuit haar fractie wordt het belangrijk gevonden te kijken naar open normen naast het kijken naar landelijke wetgeving. Zij vindt dat het stadsbestuur er naar moet streven niet steeds met wetgeving achter te blijven bij de ontwikkeling van nieuwe technologieën. Te zien is dat af en toe snel gehandeld moet worden en dat het dan ook belangrijk is dat de burgemeester die bevoegdheid heeft.
- 3330 In de agendering is ook gesproken over de vraag al of niet in hoger beroep gaan. De fractie van Student & Starter heeft daarover uitgebreid gesproken. Haar fractie ziet voor- en nadelen. Haar fractie vindt het belangrijker in te zetten op preventieve maatregelen dan nu veel geld kwijt te zijn aan het hoger beroep.

Niet agenderende fracties

- De heer Dijkstra** (EenUtrecht) als adviseert het college niet in een kostbaar hoger beroep te gaan. Dit was niet het initiatief van de gemeente. Het signaal van de uitspraak is wat hem betreft duidelijk.
- 3340 De vraag is wanneer dergelijke onderwerpen bij de politie en de rechter gelaten wordt, ook in het besef dat de rechten van burgers beter geborgd zijn bij de wetgevende macht.
- De heer Van Heuven** (Partij voor de Dieren) onderschrijft dat een online gebiedsverbod een nuttig instrument kan zijn om verstoring in de fysieke wereld te voorkomen. Zijn fractie vindt het goed dat Utrecht pioniert nu landelijke wet- en regelgeving ontbreekt. Hij roept het college ertoe op dat zorgvuldig te doen. Zijn fractie hecht daarbij aan privacy en aan de vrijheid van meningsuiting. Dit opgelegde gebiedsverbod berustte niet op de juiste onderbouwing. Hij vraagt de burgemeester op zoek te gaan naar het juiste instrument nu de landelijke kaders nog ontbreken. Hij vraagt
- 3350 het college dat te doen in overleg met de raad om toch een lokaal gebiedsverbod te kunnen opleggen mocht dat nodig zijn in een uiterst geval. In het verlengde daarvan is zijn fractie geen voorstander van een hoger beroep om jurisprudentie te behalen over de rug van een jonge Nederlander; dat voelt voor zijn fractie teveel aan als het eigen gelijk halen.
- De heer Koning** (D66) merkt op dat heer Van Heuven vorig jaar de motie niet steunde. Hij vraagt of de heer Van Heuven nu oordeelt dat zijn partij eigenlijk de motie had moeten steunen.
- De heer Van Heuven** (Partij voor de Dieren) heeft de precieze woorden van de motie niet voor zich. Hij vindt het daarom moeilijk hierop te antwoorden. Hij herhaalt
- 3360 zijn standpunt met betrekking tot het lokale online gebiedsverbod. Hij ziet een hoger beroep nu niet zitten.

Mevrouw Raaijmakers (PvdA) had niet meegeagendeerd omdat haar fractie het aan het college vond om de keuze te maken in hoger beroep te gaan. Zij steunt het betoog van GroenLinks, en de ChristenUnie en de andere partijen op dat vlak.

Zij maakt een opmerking over de harde woorden in dit debat. Zij heeft vergelijkingen gehoord die het vertrouwen in de overheid schaden en die niet nodig waren; het standpunt dat was ingenomen sprak op zichzelf en voor zich.

3370 **De voorzitter** schorst de vergadering voor enkele minuten en heropent de vergadering.

Beantwoording

3380 **Burgemeester Dijkma** begrijpt goed dat dit onderwerp de gemoederen bezighoudt. Zij schetst de context waarin dit plaatsvond. De burgemeester gaf in het commissiedebat van ongeveer een jaar geleden aan dat het college een weloverwogen beslissing had genomen met het online Gebiedsverbod. Tegelijkertijd is vastgesteld dat daaraan risico's verbonden zijn. Dit is juridisch gezien een onontgonnen terrein. Het probleem dat vandaag aan de orde is, was het online oproepen tot rellen. In dit geval oordeelde de rechter dat dit niet te rangschikken is onder vrijheid van meningsuiting, maar als opruiing. Dat dat gevolgen heeft in de fysieke wereld is evident. Heel veel burgemeesters worstelen daarmee. Op verschillende plekken in het land op verschillende gronden is gezocht naar mogelijkheden om de gevolgen van online uitingen in de fysieke wereld en de wanordelijkheden die die met zich meebrengen aan banden te leggen. Dat is echt iets anders dan het beperken van vrijheid van meningsuiting.

3390 Met mevrouw Fattal zegt de burgemeester dat het niet gaat om het verbieden van demonstraties via een dergelijk instrument langs de weg van de APV. Het gaat erom dat daar waar wanordelijkheden dreigen, daar waar de burgemeester in de fysieke wereld bevoegdheden heeft om die wanordelijkheden tegen te gaan, het ingewikkeld is voor de burgemeester wanneer dat niet meer mag wanneer diezelfde uiting die in de fysieke wereld leidt tot een bepaalde inzet van de bevoegdheden van de burgemeester niet mag worden ingezet wanneer die uitingen online plaatsvinden. In Utrecht is herhaaldelijk ondervonden hoe heftig dat kan zijn. De burgemeester brengt de zomerrellen voor het voetlicht waarbij online oproepen waren gedaan. Dat heeft enorme gevolgen gehad in Utrecht met veel schade en een heftig politiek debat waarbij de toenmalige verantwoordelijke ook ter verantwoording werd geroepen waarom hij dat niet had kunnen tegenhouden. Velen van de huidige raadsleden waren daarbij. De burgemeester heeft het meegekregen uit de overlevering.

3400 **De heer Sungur** (DENK) was niet alleen in de raad erbij maar hij was ook op dat moment onder andere in Kanaleneiland. Hij heeft het zien gebeuren. Hij riep de burgemeester destijds ter verantwoording omdat hij van mening was dat er laakbaar was gehandeld vanuit de Driehoek. Dat is een andere situatie dan de stelling dat alles wat destijds is gebeurd, sec was gebeurd omdat vanuit een digitale omgeving was opgeroepen om te rellen. Dat zijn twee heel verschillende dingen.

Burgemeester Dijkma stelt vast dat de online oproepen destijds een katalysator waren voor het laten plaatsvinden van de rellen. Dat was niet alleen destijds in de zomer in Utrecht, maar ook in Rotterdam een week voordat deze oproep verscheen. Zij neemt de raad mee naar wat er destijds gaande was.

3410 In Rotterdam is voor het eerst gericht geschoten door de politie op mensen. Dat is een voor Nederland ongekende situatie. In die context vonden in den lande oproepen plaats om te rellen, waaronder hier in Utrecht. Gezegd werd "Neem je matties en je vuurwerk mee". In die Telegramoproepen werd gesproken over het meenemen van molotovcocktails, over het verstoren van de tactiek van de ME, het meenemen van

kleding waardoor mensen niet alleen beschermd zouden zijn maar ook onherkenbaar.

Dat alles baarde grote zorgen, ook in de Kanaalstraat. De ondernemers waren bang. De gemeente kreeg vragen op zich af over of ze de ramen moesten barricaderen. Het bestuur van de ULU Moskee die eerder ook al met beschadigingen te maken had gehad, vroeg de gemeente of de moskee houten schotten moest plaatsen voor de ramen, er werd gevraagd om bescherming. De mensen in de buurt waren bang. Dat was de situatie waarmee de burgemeester te maken had. Dat was geen kleinigheid.

De burgemeester schetst de situatie om te verduidelijken waarom dit instrument is ingezet. Dat was niet omdat het stadsbestuur dacht dat het wel zou overwaaien en dat het geen effect zou hebben. Dat het wel effect had is juridisch gezien in de strafrechtelijke route, wel degelijk ook gebleken.

De heer Koning (D66) begrijpt dat de burgemeester behoefte heeft aan het schetsen van een context om het probleem voor de raad te illustreren. Hij vindt het wel van belang om hier te kijken naar hoe het in juridisch opzicht zit. Iedereen is het erover eens dat online opruiing tegengegaan moet worden. Hij heeft niet zoveel behoefte aan die context. De commissie heeft duidelijk uiteengezet wat hier aan de hand is. Hij vraagt de burgemeester daarop in te gaan. De vraag ligt principiëler.

Burgemeester Dijkma antwoordt dat de commissie over haar eigen woorden gaat, maar ook de burgemeester gaat over haar eigen woorden. Zij heeft de behoefte om die context schetsen. Zij wilde duidelijk maken niet over één nacht ijs te zijn gegaan, zeker ook gezien de harde woorden die zijn gebezigd. Zij zal haar bevoegdheden nooit zomaar inzetten. Dat betreft zowel de bevoegdheden in de fysieke wereld als die zij heeft in de online wereld. Zij bevestigt dat het zware bevoegdheden zijn. Dat vraagt ook om een verantwoordelijkheid. Zij zal steeds verantwoording moeten afleggen aan de raad. Zij vindt de context wel degelijk relevant, in ieder geval voor haar, en zij vermoedt ook voor een groot deel in de samenleving. Het is een reëel probleem en het gemeentebestuur heeft nu eigenlijk niets. Met deze juridische uitspraak die nu voorligt, heeft het stadsbestuur nog minder. Als dit wordt doorgetrokken, betekent dat dat er in de online wereld een vrijbrief is om te kunnen oproepen tot rellen. Dat wordt bestuursrechtelijk beschouwt als vrijheid van meningsuiting. De burgemeester vindt dat ingewikkeld. Daarom is zij van mening dat het gemeentebestuur nog lang niet klaar is in juridisch opzicht. De betekenis hiervan zal in de Nederlandse wetgeving uitgesponnen moeten worden.

De heer Bos (Stadsbelang Utrecht) ziet dat de burgemeester geraakt is door de woorden die hier zijn uitgesproken en door het gegeven dat het juridisch kader kennelijk onvoldoende is om de functie van burgemeester uit te voeren. Hij waardeert het pragmatische in de burgemeester. De burgemeester had de guts om te handelen in de situatie waarin het nodig was. Hij roept de raad op de burgemeester te ondersteunen in de zoektocht naar een handelingskader dat op dit moment kan werken, vooruitlopend op wetgeving.

Burgemeester Dijkma is het daarmee eens. Zij zal naar zij hoopt, de raad ervan overtuigen waarom het daarbij wel verstandig is om ook het juridisch pad verder te bewandelen. Niet omdat zij haar gelijk wil halen ten koste van iemand, maar omdat juist dit heel belangrijk is ook voor het kunnen opbouwen van wetgeving. Daarvoor geldt dat een uitspraak van de Raad van State richtinggevend kan zijn voor de landelijke wetgever op het punt van de lacunes. Zij zal daar nader op ingaan.

De heer Sungur (DENK) gaat in op de woorden van de burgemeester over dat er nog minder is dan wat het gemeentebestuur had en dat mensen nu een vrijbrief hebben om online op te roepen tot rellen. Volgens hem hebben mensen die vrijbrief niet. Volgens hem is ook in deze casus de persoon in kwestie strafrechtelijk vervolgd. Dat is het geval. Mensen hebben geen vrijbrief. De burgemeester wil zijns inziens stellig de weg via het bestuursrecht bewandelen. Hij zegt dat het strafrecht al voldoende perspectief biedt. Het zou uiteraard helpen wanneer Utrecht landelijk nog meer krijgt. Hij vraagt hoe de burgemeester dat ziet.

Burgemeester Dijkema bevestigt de juistheid van deze woorden. Het strafrecht is altijd ook een middel om op dit punt te handelen. Het grote dilemma daarbij is dat de consequenties daarvan soms achteraf waar te nemen zijn. Het is mogelijk iemand van zijn bed te lichten en tijdelijk vast te zetten. Ook daarvoor geldt dat dat niet altijd een eenvoudig te bewandelen route is. Dit is heel goed besproken in de Driehoek. De burgemeester heeft gezien dat de suggestie was dat de Driehoek dacht “we doen het bestuursrechtelijk en niet via het strafrecht”. De burgemeester zegt dat dat niet het geval is. De hoofdofficier heeft wel degelijk vastgesteld dat dit voldoende aanleiding was om naast de bestuursrechtelijke gang ook de gang te maken via het strafrecht, ook vanwege de ernst van de oproep en de consequenties die die mogelijk zou hebben voor de stad. Een aantal partijen in de raad vindt dat de bestuursrechtelijke bevoegdheden liever niet of zo min mogelijk moeten worden ingezet. Dan maakt de raad van de burgemeester een ceremoniemeester. Wanneer de verantwoordelijkheid voor de openbare orde en de veiligheid neergelegd wordt bij een burgemeester, kan het niet anders dan dat de raad de burgemeester daarvoor bevoegdheden verleent. Dat de raad toetst of de burgemeester de bevoegdheid juist inzet en dat de rechter dat ook doet, is de grote verworvenheid van de Nederlandse democratie. Wanneer eigenlijk gezegd wordt dat zo min mogelijk via het bestuursrecht ingegrepen moet worden en alleen via strafrecht, is dat een principiële lijn.

Daarmee is de burgemeester het niet eens.

De heer Sungur (DENK) bevestigt de burgemeester als burgemeester, maar ook alleen als burgemeester niet een sheriff die criminaliteit gaat najagen. De Raad van State zegt heel nadrukkelijk dat de burgemeester veel te veel bevoegdheden gekregen heeft in de laatste jaren. Hij vraagt hoe de burgemeester daarop reflecteert.

De voorzitter verwacht dat de burgemeester hierop zal ingaan omdat deze vragen in het debat zijn gesteld. Wanneer dat niet het geval is, is het aan de heer Sungur daarop alsnog in te gaan.

De burgemeester kan zich in dat opzicht gemakkelijk aansluiten bij de bewoordingen van de heer Van Bergen van de ChristenUnie. Hij zei treffend dat het niet gaat om nieuwe bevoegdheden, maar om een toepassing van bevoegdheden in ook een online situatie waar de burgemeester die bevoegdheden al had.

Voor heel veel mensen is er geen scheiding tussen de online wereld en de fysieke wereld. Die scheiding bestaat eigenlijk alleen in het juridisch systeem. Daarom loopt de wetgeving achter de feiten aan. De bestuurders hier in de zaal zijn het erover eens dat er wetgeving moet komen. De raad is verdeeld over bij wie die bevoegdheden moeten komen. De burgemeester pleit ervoor die bevoegdheden bij haar te leggen; zij proeft in de raad dat daarvoor nog een ruime meerderheid is. Vervolgens is de vraag welk type online uitingen onder de bevoegdheden al of niet vallen. De burgemeester vindt het om dat te borgen verstandig dat er een nationaal kader voor komt zo dat er geen situatie van willekeur ontstaat.

Te zien is dat verschillende burgemeesters in den lande op verschillende manieren nu al bezig zijn om hetzelfde te proberen. De burgemeester van Amsterdam probeert het aan de hand van een noodbevel. De burgemeester van Almelo heeft de APV laten aanpassen en daaraan een bijzonder artikel toegevoegd. Die probeert het op die manier. De burgemeester van Haarlem nam deze route over. De burgemeester merkt op dat de Tweede Kamer een hoorzitting gaat organiseren waarvoor ook zij is uitgenodigd. Zij zal zeker graag de lobby voeren op de landelijke wetgeving. Zij vraagt de raad haar dan niet op te sluiten met dat zij juridisch geen verdere stap mag zetten om na te gaan op welke wijze er uiteindelijk landelijke wetgeving moet komen.

3520

Zij ziet het niet zozeer als haar gelijk halen. Dat stemt ook niet overeen met haar karakter en zij zou het slechts vinden wanneer de overheid rancuneus zou opereren. Het gaat hier om onontgonnen terrein. Zij stelt zich zo voor dat de heer Sungur dit met vertrouwen tegemoet kan zien omdat hij veel vertrouwen heeft in de Raad van State.

De heer Sungur (DENK) bevestigt veel vertrouwen te hebben in de Raad van State. Dat wil niet zeggen dat wat hem betreft alle casuïstiek naar de Raad van State moet; dat zijn voor hem twee verschillende dingen. Hij vindt dat de rechter in dit geval voldoende perspectief heeft geboden en heel duidelijk is geweest ten aanzien van de jurisdictie van de burgemeester, heel duidelijk is geweest ten aanzien van de vrijheid van meningsuiting en grondrechten, waardoor hij denkt dat de gemeente Utrecht het perspectief al heeft meegekregen om te sleutelen aan de landelijke wetgeving. Daarvoor hoeft hij niet naar de Raad van State.

3530

Burgemeester Dijkema merkt op dat het in deze kwestie niet alleen gaat om wat de heer Sungur vindt, maar ook om hoe dat doorgaans landelijk gaat. Daarin is wel degelijk te zien dat de uitspraak van de Raad van State voor een nationale wetgever heel bepalend kan zijn in de vraag welke wetgeving ontwikkeld moet worden. Die zullen wel geïnteresseerd zijn in datgene wat de hoogste rechter van het land zegt. Wanneer de raad van mening is dat de wetgeving noodzakelijk is, stelt de burgemeester voor de laatste stap te zetten die hier nodig is omdat partijen de jurisprudentie nodig hebben om te komen tot ordentelijke voorstellen op het terrein van wetgeving. Zij vindt dat in de raad een vreemd onderscheid gemaakt wordt tussen enerzijds de capaciteit en de inzet die een lobby kost en anderzijds het meerwerk als gevolg van de juridische stappen.

3540

De heer Koning (D66) vraagt zich af waarom in hoger beroep te gaan wanneer het stadsbestuur een lobby wil voeren die overduidelijk succes heeft. De burgemeester is als spreker uitgenodigd bij de landelijke hoorzitting; waarom dit dan nog op te voeren tot het hoogste niveau tegenover een minderjarige jongen, die volgens hem volledig terecht een zaak heeft aangespannen tegen de gemeente.

3550

Burgemeester Dijkema antwoordt dit te willen omdat het een aantal extra zekerheden met zich meebrengt. Een uitspraak van de Raad van State is uiteindelijk definitief. Daar kan niemand omheen. Dat is met een uitspraak van een lagere rechter wel het geval. Het ontwikkelen van wetgeving wordt over het algemeen mede daarop gebaseerd. Wanneer de raad de burgemeester wel de arena in stuurt om te lobbyen, terwijl zij als het ware de eindstap niet mag zetten, gaat zij gemankeerd de discussie in. Het gaat dan ook om de jurisdictie van de burgemeester. Die vraag stelt de heer Koning nadrukkelijk: moet de burgemeester hierover gaan? Ook die kwestie kan juridisch uitgeoordeeld worden.

De burgemeester bevestigt uitgenodigd te zijn omdat het stadsbestuur van Utrecht zijn nek heeft uitgestoken en omdat de meerderheid van de raad in Utrecht haar de ruimte heeft geboden om haar nek uit te steken. Wanneer zij dat destijds niet had gedaan en niet had gemogen, was deze hoorzitting in de Tweede Kamer er niet geweest.

De heer Van Heuven (Partij voor de Dieren) vraagt of de burgemeester op zoek gaat naar nieuwe instrumenten in Utrecht om op een andere manier hier een lokaal Online Gebiedsverbod voor elkaar te krijgen.

Burgemeester Dijksma heeft de raad iets beloofd. Zij houdt ervan zich aan haar beloftes te houden. Zij heeft eerder naar aanleiding van de uitspraak gezegd dat op het moment waarop de rechter haar zou stuiten, zij dit instrument nu zelf niet op-nieuw zou inzetten. Dat heeft zij aan onder andere de heer Koning plechtig beloofd. Daarmee stopt het inzetten van dit instrument. De burgemeester zoekt samen met haar collega's naar ruimte. Er is een groep mensen bezig in andere steden; zij verwacht dat daaruit ook jurisprudentie zal voortkomen. Zij bevestigt dat alle betrokkenen elkaar ondersteunen. Zij zal dat resultaat in Utrecht kunnen inzetten wanneer dat succesvol is. Zonder nieuwe aanleiding zal zij dit middel niet opnieuw inzetten. Dat was afgesproken.

De heer Van Heuven (Partij voor de Dieren) las dat ook in de brief: deze manier wordt niet nog eens toegepast. Volgens hem is er ruimte om te pionieren binnen de middelen die Utrecht heeft. Hij vraagt of de burgemeester op zoek kan gaan naar een andere manier om via een Utrechtse route zoiets nog eens te doen.

Burgemeester Dijksma wil zich dan wel voldoende gesteund voelen door de raad. Dan spreekt zij over de wijze waarop dit debat is aangevlogen in verwijtende sfeer. Zij neemt afstand van die verwijten omdat ze niet kloppen. Zij wilde dreigende schade voorkomen. De raad zou haar er op aangesproken hebben wanneer ze dat niet had gedaan. De context waarin dit debat plaatsvindt, maakt het haar lastig. Zij vindt het belangrijk om dit aan de raad terug te geven.

De heer Sungur (DENK) merkt op dat de burgemeester zei dat de jurisprudentie van de Raad van State cruciaal is wanneer gesproken wordt over de ontwikkeling van landelijke wetgeving. Die begrijpt hij. Tegelijkertijd zegt de burgemeester dat verschillende burgemeesters in het land ook instrumenten hebben ingezet. Hij vraagt hoe lang het Utrechtse stadsbestuur zou moeten wachten totdat die zaken voor de rechter komen, vervolgens voor de hoogste rechter om uiteindelijk een landelijke wetgeving te worden. Hoe lang denkt de burgemeester dat dat proces gaat duren?

Burgemeester Dijksma kan dat niet voorspellen. In Amsterdam gaat het om een voornemen. Dat instrument is nog niet ingezet bij haar weten. In Almelo wel en in Haarlem ook. In Arnhem ook. In sommige situaties is het daar ook niet tot een hoger beroep gekomen. Dat betekent dat Utrecht als eerste aan de vooravond staat van een vervolgstap. Wanneer Utrecht niets doet, ook niet in juridisch opzicht, zal de rest er achteraan komen en zal alles nog langer duren.

Punt van orde

De voorzitter doet een procesvoorstel voor het verloop van deze bespreking. Agendapunt 11 moet nog aan de orde komen. Hij legt de vraag voor hoe deze avond voort te zetten. Hij stelt voor dat de burgemeester haar antwoorden helemaal afmaakt en dat aan het eind van haar beantwoording voor elke partij gelegenheid is om een interruptie te plegen.

De heer Sungur (DENK) wil graag nog even doorgaan op het punt dat hij zojuist maakte. Wanneer hij dat punt heeft gemaakt, zal hij de bereidheid hebben om de afhandeling zo te laten plaatsvinden.

3610 **De voorzitter** verneemt dat de commissie zich hierin kan vinden.

Voortzetting van het debat

De heer Sungur (DENK) licht toe dat de insteek van zijn vraag was te suggereren dat het proces van landelijke wetgeving alleen maar nog langer zou kunnen gaan duren. Hij vraagt of de burgemeester dat met hem deelt.

3620 **Burgemeester Dijkma** antwoordt ontkennend. Zij denkt dat die twee zaken parallel aan elkaar kunnen plaatsvinden. Zij vermoedt dat de hoorzitting plaatsvindt omdat de Kamer ook stappen wil zetten. In de komende paar jaar zal tijdens de ontwikkeling van wetgeving een uitspraak gedaan worden in het hoger beroep. Die uitspraak is dan nuttig in dat wetgevingstraject. Wat de burgemeester betreft kan ook zonder een uitspraak in hoger beroep gesteld worden dat de wetgeving nodig is. Een uitspraak in hoger beroep helpt wel om de wetgeving beter vorm te geven op het moment waarop de jurisprudentie er ligt. Zij ziet dat niet als een vertragende factor.

Zij vervolgt haar beantwoording door in te gaan op de inbreng van fracties.

De suggestie werd gedaan dat bij de burgemeester de wetgevende en de rechtsprekende macht in één komen. De burgemeester ziet dat niet op die manier. Feitelijk voert de burgemeester uit van wat haar is opgedragen: het voorkomen van wanordelijkheden. De rechter blijft toetsen of zij juist handelt, uitgaande van het principe van trias politica.

3630 Gezegd is dat er duidelijkheid moet komen over wetgeving. Zij is het eens met de commissie dat dat belangrijk is.

De heer Sungur sprak over de verscheuring van de koran. De burgemeester vindt dat dan zaken met elkaar worden vergeleken die niet te vergelijken zijn. Die verscheuring roept diepe emoties op, maar is geen strafbaar feit. Bij opruiing gaat het wel om een strafbaar feit in het Nederlands rechtssysteem. De bevoegdheid van de burgemeester zit in het kunnen voorzien van wanordelijkheden.

3640 Met de heer Maas zegt de burgemeester dat vrijheid van meningsuiting een groot goed is. Om die reden vindt zij dat dit middel niet toegepast moet worden op het fenomeen van demonstraties. Dan gaat het gemeentebestuur een hellend vlak op. Het moet evident opruiing zijn. In deze casus ging het om opruiing. Dat is ook gebleken via de strafrechtelijke route.

Zij neemt zich voor de lobby voort te zetten. Daarin staat zij niet alleen. Er zijn 342 burgemeesters. En de burgemeester zijn geen sheriffs. De raden vragen de burgemeesters het een beetje netjes te houden in de stad en zij zetten daarvoor hun bevoegdheden in op een manier die tot iets leidt.

3650 Mevrouw Fattal vroeg wat het betekent wanneer de gemeente Utrecht het hoger beroep zou winnen. De burgemeester zet uiteen dat wanneer Utrecht wint, Utrecht het op deze casus wint. Dat kan niet direct breed uitgelegd worden. Alleen al daarom is landelijke wetgeving ook in het geval het hoger beroep gewonnen wordt, van groot belang.

De privacy was niet geschonden omdat het een openbaar systeem was waarop het opruiende bericht werd gepubliceerd. De burgemeester denkt dat het belangrijk is deugdelijke waarborgen te maken. Dat is zij eens met mevrouw Fattal.

De burgemeester vraagt de raad haar de ruimte te geven voor het zetten van de vervolgstap zoals zij die zojuist bepleitte. Zij zal ook de lobby voeren. De raad zet de

burgemeester on hold wanneer zij de vervolgstap niet mag zetten in juridisch opzicht. Dan heeft haar lobby weinig zin.

De interrupties

3660 **De heer Sungur** (DENK) merkt op dat de burgemeester de lobby wil doen. Heel veel fracties roepen daartoe op. Hij vraagt wat een dergelijke lobby betekent. Gaat de burgemeester op pad met het idee om meer bevoegdheden te krijgen voor haarzelf of vanuit het gemeentelijk bestuursrecht of zal die lobby betekenen dat vanuit het strafrecht een landelijke autoriteit hier in iets kan gaan betekenen. Hij vraagt daarop verduidelijking.

De burgemeester zou het eerste pleiten. Daarmee sluit zij aan bij wat de heer Van Bergen heeft gezegd; zij ziet het niet als meer bevoegdheden. Zij ziet dit als het toepassen van haar huidige bevoegdheid in een andere context.

3670 **De heer Sungur** (DENK) stelt dat wat hem betreft de burgemeester met lobbyen mag stoppen omdat hij van haar intenties geen voorstander is. Hij stelt voor dat het stadsbestuur zich dan focust op het andere werk.

De voorzitter merkt op dat het hem vrij staat een motie in te dienen.

De heer Sungur (DENK) had gehoopt dat de burgemeester iets meer context kon geven dan alleen te zeggen dat het twee verschillende dingen zijn die niet met elkaar te vergelijken zijn; het ene is wel strafbaar en het andere niet, dus is door de gemeente verschillend gehandeld. Hij vraagt of de burgemeester kan uitleggen waarom het ene wel strafbaar is, en het andere niet. Waarom was Pegida niet strafbaar?

3680 **Burgemeester Dijkma** antwoordt dat het niet haar oordeel is. Zij beslist niet over de vraag of het verscheuren van de koran strafbaar is. Het Openbaar Ministerie beslist daarover. Het Openbaar Ministerie heeft daarvoor een leidraad. Die leidraad heeft zij te volgen. Zij maken andersom ook de inschatting op het moment waarop opgeroepen wordt tot rellen of dat een strafbare uiting is. In dit geval heeft het OM die inschatting gemaakt en zijn ze ook overgegaan tot de volgende stap.

De heer Sungur (DENK) heeft niet gezegd dat de burgemeester het beslissend gezag was. Hij heeft gevraagd waarom in het ene geval het ene wel strafbaar is en in het andere geval niet. Hij vraagt dat omdat de burgemeester vanuit haar rol betrokken is bij de Driehoek die op dat moment samen was en zijn overweging deelde. Hij verneemt graag van de burgemeester waarom het OM dit niet strafbaar vond.

3690 **Burgemeester Dijkma** licht toe dat dat te maken heeft met de waardering van de vrijheid van meningsuiting. Die vrijheid gaat heel ver. Die gaat soms ook verder dan in sommige andere landen. In Scandinavische landen mag het verscheuren van de koran niet. Die afweging maakt de wetgever. In 2014 is godslastering bewust uit de wet gehaald. Het doet er niet toe wat zij daarvan vindt. Zij heeft ermee te maken.

De heer Sungur (DENK) licht toe dat dit niet over godslastering gaat maar over groepsbelediging, artikel 37c van het Strafrecht. De rechter heeft in zijn uitspraak de burgemeester opgeroepen van de vrijheid van meningsuiting af te blijven. Hoe rijmt de burgemeester dan het een met het ander wanneer zij in een van de gevallen besluit naar de hogere rechter te gaan.

3700 **Burgemeester Dijkma** heeft dat zojuist uitgelegd. Zij heeft daarbij meegewogen wat in het strafrecht zou kunnen leiden tot de veroordeling en of er wanordelijkheden aan de orde zouden zijn. In dit geval was het voor haar evident dat wanneer die oproep daadwerkelijk in de fysieke wereld gestand zou doen en mensen inderdaad zouden komen met beschermende kleding, met vuurwerk, met molotovcocktails, Utrecht die rellen zou krijgen. Het stadsbestuur zag al eerder dat zoiets gebeurt naar

aanleiding van dergelijke oproepen. De burgemeester wordt niet gevraagd wat zij van de oproep vindt; haar wordt gevraagd wat ze vindt van de consequenties van die oproep. Bij het verscheuren van de koran werden aan de voorkant geen wanordelijkheden verwacht. Dat neemt niets weg van de enorme impact die een dergelijke actie heeft op grote groepen mensen in Utrecht. Zij benadrukt wat haar rol is: het voorkomen van wanordelijkheden. Daarbij hoort het voorkomen van rellen. Op basis daarvan mag zij haar bevoegdheid inzetten.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) vraagt waar voor de burgemeester de grens ligt; wanneer laat zij een dossier over aan justitie.

Burgemeester Dijkma zet haar bevoegdheid altijd in als op een bepaalde manier geweld dreigt. Dat is vaak ook de beperking. Ook in specifieke situaties zoals huis-sluitingen waar een grote angst van drugs speelt en spullen om drugs te maken. Bij een gebiedsverbod gaat het om een dreiging van geweld, van wanordelijkheden. Dat is een belangrijke beperking. Het moet proportioneel zijn.

De heer Maas (VOLT) steunt het instellen van een hoger beroep.

De heer Koning (D66) gaat in op de 342 burgemeesters. De online wereld trekt zich niets aan van grenzen. Hij vraagt zich af of de burgemeester het praktisch argument ziet dat dat moeilijk te beoordelen is tot waar de burgemeester bevoegd zou zijn.

Burgemeester Dijkma vindt dat niet zo moeilijk. Het gaat in de kern om een rel die in Utrecht dan dreigt. Zij zal zich niet bemoeien met wat er in Maastricht gebeurt.

De heer Koning (D66) legt de vraag voor hoe dan te handelen wanneer de oproep is te rellen in heel veel verschillende gemeenten. Ziet de burgemeester dan niet de meerwaarde om dit op landelijk niveau neer te leggen.

Burgemeester Dijkma antwoordt dat uiteindelijk de jurisdictie bij haar ligt wanneer gehandeld moet worden. De landelijke minister gaat nooit ingrijpen in Rotterdam, of in Utrecht, of in Amsterdam of in Arnhem. Dat is terecht; daarom zijn er ook burgemeesters. De burgemeesters gaan over de openbare orde en de veiligheid in hun gemeenten. De raad zou dan ook elke vorm van invloed kwijt zijn. Nu kan de raad de burgemeester nog tot verantwoording roepen op wat zij doet. Wanneer dat een of ander instituut wordt in Den Haag, is de raad niet meer aan zet.

De heer Koning (D66) merkt op dat de jurisprudentie heel duidelijk is; iedere openbare uitspraak is een uitspraak in de zin van artikel 7 volgens het arrest van het Hof in Den Haag. Dan is niet te zeggen dat de meningsuiting niet aan banden gelegd wordt. Wanneer de burgemeester zelf invloed zou willen hebben op de online wereld, is er iets anders voor nodig. Dat is fundamenteel anders dan ingrijpen op de fysieke wereld; daarvoor zijn mogelijkheden voorhanden.

Burgemeester Dijkma concludeert dat de heer Koning en zij daarover van mening verschillen. In haar beleving maakt het niets uit waar iemand aankondigt dat hij de Kanaalstraat kort en klein wil slaan; het feit dat iemand die oproep doet maakt dat de burgemeester moet handelen. Of iemand dat doet in een open Telegramgroep of dat hij ergens in Utrecht een pamflet verspreid in de stad met dezelfde oproep, is voor de burgemeester in de kern niet verschillend. Het is voor haar moeilijk in te zien waarom het één vrijheid van meningsuiting is en het ander onmiddellijk zou leiden tot het kunnen instellen van een fysiek gebiedsverbod. Daarom is de wetgeving in de uitleg achterhaald, in haar ogen.

De heer Sungur (DENK) gaat in op de lobby. Wat hem betreft hoeft de burgemeester die lobby niet te doen. Hij had gedacht dat de lobby gericht was op het zaken oplossen via het strafrecht. Hij merkt dat steeds meer zaken richting de burgemeester en de bestuurder worden geschoven. Hij verklaart dat met een capaciteittekort bij de politie. Die wordt alleen maar erger. Dat komt doordat men het gevoel heeft dat via het strafrecht zaken onvoldoende te onderbouwen zijn en via het bestuursrecht kan dat gemakkelijker. Hij zou graag een open en eerlijke reflectie van de burgemeester willen. Hij vraagt hoe de burgemeester die trend ziet, nog los van dit specifieke geval.

Burgemeester Dijkma antwoordt dat de eerlijke reflectie is dat de heer Sungur en zij daarover van mening verschillen.

Zij vindt het terecht om aan de voorkant goed te beslissen of het in te zetten middel proportioneel is, of het mogelijk via strafrecht moet, of het beter op een andere manier kan. Te zien is dat de rechter daarop steeds scherper toeziet. Steeds vaker worden omstandigheden meegewogen. De burgemeester heeft daarover een genuanceerd beeld. De instrumenten die worden ingezet worden ook scherp getoetst. De burgemeester vindt dat goed. Het gaat ook om zware bevoegdheden. Zij heeft die bevoegdheden nodig om te kunnen doen wat de raad van haar vraagt.

De voorzitter concludeert dat een behandeling in de raad wenselijk is. Hij rondt daarmee de bespreking af van dit agendapunt.

11. Raadsbrief Uitgangspunten verbetering Sturen en verantwoorden

Wethouder: Schilderman, Beleidsterrein: Financiën

Geagendeerd door: Margreet Ramaker (VVD), Ruud Maas (Volt), Rick van der Zweth (PvdA), Joost Vasters, Maarten Koning (D66), Meike Hellevoort (GroenLinks), Gert Dijkstra (EenUtrecht), Bert van Steeg (CDA).

Met als doel de raad, het college en de organisatie beter in staat te stellen om te sturen (en te verantwoorden) en de kaderstellende en controlerende rol van de raad te versterken, wordt gewerkt aan voorstellen om de beleids- en begrotingsdocumenten te verbeteren. In de raadsbrief van 13 december 2022 heeft het college de raad geïnformeerd over het proces van deze doorontwikkeling, waarin de Adviescommissie Controle en Financiën een belangrijke rol heeft. De voorliggende raadsbrief bevat de inhoudelijke uitgangspunten voor de wijzigingen in de beleidscyclus en de programmabegroting die in april van dit jaar in een raadsvoorstel aan de raad voorgelegd wordt. Vooruitlopend daarop gaan agenderende partijen in debat over de inhoudelijke uitgangspunten.

De voorzitter leidt de bespreking in aan de hand van onder meer de annotatie bij de agenda (zie hierboven). De agenderende fracties gaan graag met elkaar en met de wethouder in gesprek over de inhoudelijke uitgangspunten ten aanzien van de verbetering van de beleids- en begrotingsdocumenten. De raadsbrief wordt in één termijn besproken.

De commissie

Mevrouw Ramaker (VVD) bedankt de wethouder voor de voortvarende inzet en aanpak. Haar fractie heeft volgende aandachtspunten:

- De forse financiële wijzigingen moeten expliciet met cijfers in het voorliggende document te lezen zijn in het raadsvoorstel. Ze noemt als voorbeeld het raadsvoorstel Doordecentralisatie Beschermd Wonen. Die verwijst in de paragraaf Financiën direct naar de Voorjaarsnota. De VVD vindt dat in een programma de financiële onderbouwing opgenomen moet worden. Zij stelt zich voor dat de wethouder zich hier ook iets bij kan indenken. Dat maakt het politieke debat bij de Voorjaarsnota eenvoudiger.
- In haar fractie was een levendige discussie over de nieuwe programmaindeling en dan vooral over het onderdeel vastgoed; dat dat niet meer een apart program-

ma is. De VVD hecht er waarde aan dat het Vastgoed onafhankelijk blijft in de opbouw van de begroting. Mevrouw Ramaker kreeg te horen dat er een tripartite is in het Vastgoed van gebruikers, eigenaren en facilitair. Zij kreeg ook te horen dat het heel belangrijk is dat dat een onafhankelijke positie blijft houden in de begroting. Zij krijgt graag van de wethouder een toezegging dat programma-

- Haar fractie is heel benieuwd naar de vervolgstap van de afkorting MPR (Meerjaren Programma Ruimte) en de programma's Water en Riolering. Aangegeven wordt dat het college dat ook inzichtelijk gaat maken. Mevrouw Ramaker vraagt of de wethouder met de raad eenzelfde proces voor ogen heeft als bij de verbetering van de begroting en wanneer het college daarmee aan de slag zal gaan.
- Het budgetrecht van de raad ligt op een vrij hoog niveau; daardoor heeft het college relatief veel financiële ruimte om binnen het programma te kunnen schuiven. De VVD vindt het belangrijk dat het budgetrecht niet te beperkt gaat worden of ondoorzichtig. Haar fractie zal er goed op letten dat dat budgetrecht inzichtelijk blijft met de wijzigingen. De Rekenkamer gaf een advies over een percentage. Een andere manier is het budget te oormerken in een programma, of in het beleidsstuk zo dat binnen een totaalprogramma bepaalde geoormerkte bedragen ontstaan en wanneer er een onder- of overbesteding is, dat het college dat moet melden aan de raad.

Hiermee rondt mevrouw Ramaker haar bijdrage af.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) vraagt of de VVD nog twijfelt over het budgetrecht of wil de VVD het op een dieper niveau hebben.

Mevrouw Ramaker (VVD) is er scherp op dat het budgetrecht blijft. Zij herhaalt haar inbreng. Dat komt ook terug bij de bespreking van de actualisatie van de financiële verordening. Zij geeft mee dat de VVD het belangrijk vindt dat het budgetrecht op een lager niveau gaat komen.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) hoort in deze reactie een bevestiging. Hij vraagt of de VVD er open voor staat gezamenlijk te zoeken naar het gewenste niveau.

Mevrouw Ramaker (VVD) onderscheidt hierin twee zaken: (1) gaat een transitie komen in het sturen en verantwoorden? Gesproken wordt over hoe de rol van de raad te versterken. Dan moet het budgetrecht niet verwateren. En (2) haar fractie wil gezamenlijk kijken naar hoe dat budgetrecht te versterken. Dat versterken zit dan in de oormerking of percentages.

De heer Maas (VOLT) is blij met deze raadsbrief. Zijn fractie steunt de probleemanalyse van harte en hoopt met de ingeslagen weg de doelen te realiseren.

Hij sluit zich graag aan bij de VVD over de financiële paragraaf. Maar niet bij de opmerking over Vastgoed; er zijn zijns inziens andere manieren om geldstromen inzichtelijk te maken.

Het advies van de griffie, de Rekenkamer en de accountant scheelde hem veel werk.

Hij gaat ervan uit dat de wethouder dat advies heeft gelezen. Hij kan zich goed aansluiten bij de daarin gemaakte opmerking over dat het iets concreter kan, zoals bij de MPR. Al eerder zag hij dat het formuleren van heldere doelen niet erg gemakkelijk is. Zijn fractie is blij dat de wethouder dat ondersteunt. VOLT pleit ervoor als bestuur zich maximaal in te spannen om het toch voor elkaar te krijgen en te

komen tot heldere prestatie-indicatoren. Hij zag al eerder vandaag dat die niet per se alleen kwantitatief van aard hoeven te zijn, maar dat kwalitatief ook mogelijk is. Andere opmerkingen in het bovengenoemde advies lijken hem van belang als het gaat om budgetrecht en in de adviescommissie zijn opmerkingen gemaakt over hoe om te gaan met de evaluatie van dat budgetrecht. Zijn fractie zou daarover graag nog verder willen discussiëren.

3860 Zijn fractie is benieuwd hoe de wethouder tegen het advies aankijkt en hoe zij omgaat met alle opmerkingen over bijvoorbeeld het uitwerken van de standardeisen en het budgetrecht en hoe dat verwerkt zal worden.

Zijn fractie vertrouwt erop aan het begin te staan van de flinke verbetering van de leesbaarheid van de begroting en de beleidscyclus.

Tijdens de lunch vandaag hoorde hij de suggestie bij sturen en verantwoorden aansluiting te zoeken bij de doelstellingen van de global goals. Zijns inziens is dat een uitstekende suggestie. Hij is benieuwd wat de wethouder daarvan vindt.

3870 **De heer Dijkstra** (EenUtrecht) vraagt hoe VOLT de verhouding ziet tussen aan de ene kant goed sturen en aan de andere kant dat de gemeente van 17 naar 11 programma's gaat.

De heer Maas (VOLT) vindt dat een ingewikkelde discussie voor een interruptie. Er zijn goede afspraken te maken over hoe om te gaan met het budgetrecht en hoe de raad daarop controle kan houden. Hij noemt het werken met een percentage als voorbeeld.

De heer Van der Zweth (PvdA) vindt het belangrijk dat nieuwe stappen worden gezet in Sturen en Verantwoorden en de positie van de raad daarin. Hij heeft waardering voor de uitgangspunten en de brief.

3880 De opzet van de begroting ziet er goed uit in de ogen van zijn fractie. Goed dat nu zicht is op de budgetten die beïnvloedbaar zijn.

Zijn fractie plaatst enkele aandachtspunten en zet enkele accenten.

- De focus ligt op een aanzienlijk kortere begroting. Zijn fractie steunt dat. Dat betekent voor zijn fractie, dat toegegaan wordt naar minder indicatoren. Hij pleit ervoor de allerbelangrijkste te kiezen om die terug te laten komen in de programmabegroting. Wanneer dan indicatoren overblijven, kunnen die in de rapportage van het programma zelf op een ander moment. Hij vindt het ook passen bij de rol van de raad en de politiek. Als inhoudelijk argument speelt daarin mee voor zijn fractie dat het nadelen heeft wanneer alleen gekeken wordt naar het meetbare. Het is mogelijk na te gaan hoeveel scholen er bijkomen, maar
- 3890 het is minder goed na te gaan hoe het zit met kansen gelijkheid.

De heer Maas (VOLT) is voorstander van indicatoren. Hij is het eens met de heer Van der Zweth dat het korter kan. Hij vindt dat wanneer het gaat om zaken die niet goed zijn uit te drukken in cijfers, wel uit te drukken zijn in tekst. Hij vraagt of de heer Van der Zweth het daarmee eens is.

De heer Van der Zweth (PvdA) antwoordt bevestigend. Hij verwacht dat de reflex zal zijn dat de focus meer toegaat naar cijfers en naar het meetbare.

Overigens merkt hij op voorstander te zijn de belangrijkste indicatoren in de bespreking in de raad. En de overige indicatoren terug te laten komen in rapportages op een ander moment. In die zin is hij wel voorstander van indicatoren.

3900 **De heer Dijkstra** (EenUtrecht) is het eens met het criterium van de PvdA. Hij vraagt hoe de PvdA aankijkt tegen het formuleren van indicatoren die de raad meer grip geven en meer zicht op de stand van zaken.

De heer Van der Zweth (PvdA) antwoordt bevestigend. Volgens hem is terug te gaan naar hooguit drie indicatoren voor de begroting. Die zijn vaak uit het beleid te halen. De andere indicatoren kunnen terugkomen in afzonderlijke rapportages bij het desbetreffende beleid.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) leest niet zoveel indicatoren. Hij ziet hier en daar mogelijkheden om een indicator toe te voegen.

3910 **De heer Van der Zweth** (PvdA) wil toe naar een kortere begroting. Dat is lastig met met meer indicatoren.

Met betrekking tot het budget herhaalt hij zijn argumenten. Hij denkt aan een bedrag van bijvoorbeeld 500.000 euro. Hij noemt dat genoemde bedrag nattevingerwerk. Hij wil als raadslid niet overstelpt worden met hoeveelheden. Hij vraagt aandacht van het college voor het stellen van die grens.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) vindt dat het percentage wel vastgesteld moet worden; zonder een dergelijk percentage voor overschrijding per taakveld of per programma heeft de raad geen budgetrecht. Hij vraagt of de PvdA dat met hem deelt.

3920 **De heer Van der Zweth** (PvdA) merkt op dat het college nu binnen een programma kan schuiven. Zijn fractie wil daaraan een bepaald bedrag koppelen; dat het schuiven tot een bepaald bedrag kan en daarna niet meer. Dat sluit volgens hem aan bij wat de heer Dijkstra vraagt.

Mevrouw Ramaker (VVD) vraagt wat de PvdA vindt van het idee afspraken te maken over het budgetrecht van het college in een nieuwe beleidsnota of in een bepaald nieuw programma: bijvoorbeeld een vast bedrag is aan het college, is het meer dan gaat het naar de algemene reserve of dan gaat de raad daarover iets zeggen. Zij vraagt wat de PvdA daarvan vindt.

3930 **De heer Van der Zweth** (PvdA) vindt dat het nu in principe goed werkt; dat de raad en het college dit binnen programma's proberen op te lossen. Dat geprobeerd wordt om uit middelen. Dat houdt elkaar scherp en gezond wat hem betreft. Hij voegt daarbij toe hieraan een hoogte van het bedrag te hangen zodat de raad om de hoek kan komen kijken. Daar kan de PvdA goed mee uit de voeten. Dat hoeft niet met aanvullende afspraken. Die zouden het nog ingewikkelder maken.

Mevrouw Ramaker (VVD) maakt het duidelijk: er is een programma, daarin zitten verschillende soorten programmaonderdelen, beleidsnota's. Het programma is een overkoepelend verhaal. De raad krijgt over Erfgoed een nota, of over Doordecentralisatie Beschermd Wonen. Bij elke nota zijn bij het financiële deel afspraken vast te leggen wat van de raad is en wat van het college. Zij vraagt wat PvdA daarvan vindt.

3940 **De heer Van der Zweth** (PvdA) concludeert dat hij het goed had gehoord. Hij vindt dat complex klinken. Hij vindt het overzichtelijker met alleen zijn aanvulling en beter te overzien ook voor de raadsleden.

Hij vervolgt zijn inbreng in zijn termijn. Hij vindt dat in de beleidsstukken de financiële paragraaf beter moet worden. Hij leest daarover aspecten in de brief. Bij de Veiligheidsagenda vindt hij de financiën onvoldoende.

Hij leest ook dat er mogelijk naar compactere financiële informatie te gaan is. Hij ontraadt het college dat. Hij vraagt het college de financiën op een herkenbaar niveau voor de raadsleden duidelijk te maken.

3950 Hij dankt het college voor de snelle brief over de dekkingen. Hij begrijpt de zorgen die het college daarin omschrijft. Dan gaat het ook over de discipline van de raad zelf.

De heer Vasters (D66) beperkt zich tot de punten die hij nog niet heeft gehoord. Ook zijn fractie is blij met de brief. Wat hem betreft biedt de brief goede handvatten en een goede richting voor de verbeteringen.

Tot nu toe is dit alleen besproken in de adviescommissie Controle en Financiën. Hij ziet rond deze tafel vooral mensen uit die commissie. Het is voor zijn fractie belangrijk dat de rest van de raad goed geïnformeerd wordt over de uitkomsten van dit initiatief en wat dit in de praktijk gaat betekenen. Hij denkt daarbij aan informatiesessies. Hij krijgt graag de reactie van de wethouder op dit idee.

3960 Hij is blij met de focus op kortere, meer leesbare stukken. Hij vraagt het college zich te beperken tot de kern. Hij ziet fracties die specifieke wensen hebben om extra informatie toe te voegen. Hij geeft graag mee aan het college kritisch te blijven op elke toevoeging zodat straks de raad te maken krijgt met beknopte stukken.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) vraagt welke zaken D66 nog mist.

De heer Vasters (D66) mist niet zozeer zaken. Hij maakt nog een opmerking richting het college over de financiële dekkingsvoorstellen. Het college heeft gereageerd op een idee vanuit de adviescommissie. Hij is benieuwd of de aandachtspunten die door het college werden genoemd een barrière zijn om met het advies aan de slag te gaan, of dat het toch werkbaar is.

3970

Mevrouw Hellevoort (GroenLinks) sluit zich aan bij de gemaakte complimenten en alle waardering die is uitgesproken.

Ook haar fractie heeft enkele aandachtspunten:

– Het eerste punt betreft of snel in de begroting te zien is wat er veranderd is ten opzichte van de eerdere besluitvorming. Haar voorganger heeft dat al vaker genoemd. Vaker is verwezen naar de rijksbegroting waarin mutaties ten opzichte eerdere jaren goed te zien zijn en goed te zien is hoe het budget door de jaren heen zich ontwikkelt. Ook in de adviescommissie is hierover gesproken. In de brief staat als uitgangspunt dat de begroting inzicht biedt in meerjarige trends. Zij

3980

vond dat vaag. Dat mag wat haar betreft concreter. Zij wil dat graag kunnen zien per programma. Zij kan zich ook voorstellen dat de financiële tabel van het Coalitieakkoord gebruikt wordt als leidraad. Zij vraagt de wethouder dat mee te nemen.

– Het tweede punt betreft de vraag wanneer de financiële afweging gemaakt wordt. Ook daarover is al vaker discussie gevoerd. Dat raakt ook aan de brief over de dekkingsvoorstellen. Het is wat haar fractie betreft belangrijk integraal te blijven afwegen: bij de Voorjaarsnota bij de begroting. Zij vraagt voorzichtigheid te betrachten bij het opnemen van voornemens in beleidsnota's die financieel niet te dekken zijn. Zij is benieuwd hoe de wethouder dat ziet; hoe gaat dat in zijn werk?

3990

– Met betrekking tot het voorstel van het college voor de verschillende beleidsstukken staat bij "visie" dat de raad tussentijds wordt geïnformeerd over de voortgang of aan het einde van de looptijd van de visie. Het lijkt haar heel onlogisch wanneer pas na 10 of 20 jaar te kijken hoe het met de visie staat. Wat haar fractie betreft doen college en raad dat én tijdens de rit én aan het eind.

– Met betrekking tot uitvoeringsplannen wordt gezegd dat het een bevoegdheid is van het college. Haar fractie kan zich daarbij iets voorstellen. Aan de andere kant zijn er ook hele grote uitvoeringsprogramma's waarbij het mogelijk toch wel fijn is wanneer de raad er iets van kan vinden voordat het college het vaststelt, of bij sommige uitvoeringsagenda's die echt groot zijn, de verantwoordelijkheid bij de raad te leggen. Zij vraagt de wethouder bij het definitieve raadsvoorstel na te

4000

gaan of hierin een afwegingskader te maken is: wanneer is het zo groot dat de raad er iets over wil zeggen?

De heer Vasters (D66) gaat in op het laatste punt en vraagt een voorbeeld van een uitvoeringsagenda waarvan zij zegt dat de raad daaraan meer aan zet is in de toekomst.

Mevrouw Hellevoort (GroenLinks) licht toe dat haar fractie uitkwam op de Mobiliteitsagenda. Die is groot. Daarin zitten veel keuzes. Dat zou een bijvoorbeeld zijn. Ook is gesproken over Samen Stad Maken als uitvoeringsprogramma.

4010 **Mevrouw Ramaker** (VVD) uit haar verbazing. De raad heeft een kaderstellende rol. Zij pleit er niet voor om over de uitvoering te gaan. Zij vindt dat dat aan het college is. In hoeverre ziet GroenLinks in die kaderstellende rol richting het beleid mogelijkheden hiertoe.

4020 **Mevrouw Hellevoort** (GroenLinks) verwacht dat haar fractie en de VVD elkaar kunnen vinden op dit punt. Ook haar fractie ziet dat de raad een kaderstellende rol heeft. Tegelijkertijd zijn uitvoeringsprogramma's soms zo groot en zitten daarin keuzes, dat de raad daarvan iets zou kunnen vinden. Zij vraagt zich af waar daar nog mogelijkheden zitten. Die uitvoeringsprogramma's zouden eerst in de commissie besproken kunnen worden voordat het college ze vaststelt; dan ligt de bevoegdheid nog steeds bij het college, maar heeft de raad wel meer invloed. Zij is hierin zoekende.

Mevrouw Ramaker (VVD) denkt dat het beleidsstuk het moment is om als raad aan te geven waarover de raad zeggenschap wil hebben. Datzelfde geldt ook in de financiële paragraaf; ook daarin kan de rol van de raad worden aangegeven. Zij vraagt of GroenLinks dat ook zo ziet.

Mevrouw Hellevoort (GroenLinks) antwoordt bevestigend. Het ligt er ook aan hoe bepaalde stukken worden genoemd en wat daarin wordt afgesproken. De ambitie is daarin meer discipline te brengen. Mogelijk komen partijen er op die manier uit.

4030 **De heer Dijkstra** (EenUtrecht) heeft een paar mooie rapportcijfers: een 10 voor het voorstel voor de beleidsdocumenten. Het is nu eindeloos zoeken.

Ook een 10 als het gaat om de opzet van de beleidsnota's en de goede koppeling naar de begrotingen. Een mooie 8 voor de nieuwe opzet van de begroting. Daarop vraagt hij nog een toezegging op vijf onderdelen:

- Dat de mate van de beïnvloedbaarheid in meerdere grijstinten wordt uitgedrukt.
 - Met betrekking tot de meerjarige trends minimaal vijf jaar terug op taakveld en paragraafniveau.
 - Hij merkt op dat er nu heel veel ruimte is om met serieuze indicatoren te komen. Nu leest hij vaak over stedelijk gemiddelde. Hij denkt dat het ambtelijk apparaat in staat moet zijn om op een aantal gebieden proactief de raad te voorzien van een aantal beter bestuurbare indicatoren. Hij krijgt dan graag een voorzet vanuit de wethouder.
 - Verder ziet hij graag per programma en per belangrijkste taakveld of paragraaf een onderscheid gemaakt tussen de kosten voor het ambtelijk apparaat versus de besteding door derden of door de markt of door PBO's.
 - Hij wil graag bij de begroting de inzet op het ambtelijk apparaat zien en het aantal fte's, medewerkers in- en extern. Daarmee zou het college naar een 10 kunnen.
- 4040 De heer Dijkstra stelt voorstellen in het vooruitzicht hoe in de begroting op onderdelen te laten zien wat er uitgegeven wordt per wijk of subwijk.

De heer Vasters (D66) vraagt of EenUtrecht ook ideeën heeft om de begroting beknopter te maken. Of vindt hij dat niet een van de doelstellingen binnen dit initiatief.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) gaat het om het toevoegen van enkele financiële cijfers en perspectieven. Dat maakt de begroting zijns inziens rijker. Hij verwacht niet dat zijn suggesties de begroting pagina's dikker maken. Het gaat bovendien om informatie die beschikbaar is. Dat maakt het voor de raad gemakkelijker om in perspectief en de diepte na te gaan waar het geld heen gaat en hoe zich dat verhoudt.

Mevrouw Hellevoort (GroenLinks) vraagt de heer Dijkstra of de heer Dijkstra het met haar eens is dat de zegkracht van cijfers per programma en per context verschilt. Daar zou dan context bij moeten en daarmee wordt de begroting weer dikker.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) pleit ervoor alleen de cijfers te geven. In sommige gevallen roept dat vragen op en vaak ook niet. Dat maakt de begroting niet op voorhand heel dik.

Mevrouw Hellevoort (GroenLinks) vraagt of de heer Dijkstra het met haar eens is dat de cijfers weinig zeggen zonder context.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) vindt dat reuze meevallen. Hij kan zich programma's voor de geest halen waarbij snel de verhouding tussen de overheid en samenleving en markt te zien is. Wat hem betreft is daarvoor niet veel tekst nodig.

- Zijn laatste punt betreft een dikke onvoldoende waar het gaat om de programma-indeling; de begroting gaat van 17 naar 11 programma's. Daarbij worden de budgetrechten gehalveerd en staat de raad op grotere afstand. Het advies van de griffie luidt dat iets te doen is met percentages. Hij bevestigt dat dat mogelijk is: hij doet de suggestie óf op een aantal plekken het budgetrecht op paragraaf- en taakveld niveau af te spreken óf af te spreken dat op een aantal taakvelden en paragrafen maximaal 5% of 10% te wijzigen is en toestemming te vragen aan de raad als het gaat om grotere verschuivingen binnen dat programma. Hij zou graag in de komende periode nagaan met ook anderen hoe op een aantal programma's het budgetrecht een niveau dieper operationeel te maken.

De heer Van der Zweth (PvdA) merkt op dat het voorstel is minder programma's. Maar geen van de programma's wordt veel groter dan zoals ze nu zijn. Die indeling blijft grosso modo gelijk. Hij vraagt of de heer Dijkstra het met hem eens is dat de uitspraak dat het budgetrecht gehalveerd wordt, wellicht wel heel stellig is.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) antwoordt ontkennend. Hij noemt als voorbeeld het programma Werk en Inkomen met een budget van enkele miljoenen. Daar heeft hij geen enkele behoefte aan informatie over kleine onderdelen. Wanneer het gaat over programma Gezond Stedelijk Leven, waarin cultuur, samenleving, sport, vastgoed in elkaar worden geschoven, geeft de raad veel budgetrecht weg. Terwijl het voor zijn fractie heel relevant kan zijn te kunnen oordelen over de veranderingen op details.

De heer Van der Zweth (PvdA) vindt de gedachtegang van de heer Dijkstra interessant. Budget kan worden verschoven van cultuur naar sport zonder dat de raad aan zet komt. Daaraan is ook een percentage of een getal te hangen. Hij is benieuwd hoe de heer Dijkstra dat ziet; wat is de betere keuze?

De heer Dijkstra (EenUtrecht) merkt op dat het effect bij beide hetzelfde is; hij heeft hier geen voorkeur. De kern van de zaak is als raad afspraken te maken met het college op taakveld- of paragraafniveau.

De heer Van der Zweth (PvdA) denkt dat het wel heel erg uitmaakt. Hij is benieuwd naar de reflectie van de wethouder.

Mevrouw Ramaker (VVD) vraagt naar de voorkeur van EenUtrecht als het gaat om de keuze tussen budgetrecht met percentages via de verordening en/of specifiek.

4100 **De heer Dijkstra** (EenUtrecht) heeft een lichte voorkeur voor het laatste. Hij heeft geen beslissende voorkeur.

Mevrouw Ramaker (VVD) hoorde zojuist de PvdA zeggen geen belangstelling te hebben voor specificatie. Zij beluistert bij de PvdA meer het generieke voorstel via de financiële verordening. Zij hoort de heer Dijkstra zeggen dat hij wel in een beleidsnota afspraken wil maken over waar de raad en waar het college over gaan.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) antwoordt bevestigend. Wellicht is het voor de transparantie beter te kiezen voor budgetrecht op taakveld/paragraafniveau in een aantal gevallen. Wellicht is het voor de transparantie beter daarvoor te kiezen.

De heer Van Steeg (CDA) uit zijn waardering voor de goed gezette stappen.

4110 Een belangrijk punt is de leesbaarheid van de begroting. Hij refereert aan de inbreng van de heer Van der Zweth. Belangrijk is ook dat de doelstellingen duidelijk worden geformuleerd. Hij refereert aan de inbreng van de Rekenkamer. Hij bevestigt dat dat verbeterd moet worden. Hij leest daarover ook iets in de brief. Hij hoopt dat dat zal gebeuren.

Daarnaast vindt hij het belangrijk dat het budgetrecht van de raad goed geborgd is. Daarin worden verschillende stappen gezet. Hij hoopt dat duidelijker in de begroting komt waar de raad kan sturen, waar de raad aanpassingen kan aanbrengen. Hij vindt de vraag relevant op welk niveau het budgetrecht gelegd moet worden.

4120 Het financiële inzicht is een ander punt voor de inzichtelijkheid, zeker als het gaat om onderwerpen als grondexploitaties en de reserves. Dan wordt de raad soms overvoerd met informatie. De raad zou hierin sneller inzicht moeten krijgen. Het gaat om complexe informatie en heel veel geld.

Met betrekking tot het programma Erfgoed merkt hij op dat dat overgeheveld wordt naar de groene leefomgeving. Hij betreurt dat. Hij vindt Erfgoed een enorm belangrijk thema. Dat komt nu los te staan van cultuur; daaronder gerangschikt zou hij logischer vinden. Hij vraagt waarom deze keuze gemaakt is en of dat eventueel anders kan.

4130 **De heer Dijkstra** (EenUtrecht) vraagt of het CDA meedoet met een voorstel om na te gaan op welke paragrafen en taakvelden explicietere budgetregels van toepassing te verklaren zijn.

De heer Van Steeg (CDA) wil daar naar kijken. Op andere vlakken gaat het stadsbestuur ook stappen zetten om het budgetrecht aanzienlijk te verbeteren.

Hij wil ook voorkomen dat de informatie niet onoverzichtelijker wordt. Hij deelt de doelstelling van de heer Dijkstra. Hij is het erover eens dat er programma's zijn waarop ook hij meer op detailniveau zou willen sturen. Daar wil hij graag naar kijken.

Niet-agenderende partijen

4140 **De heer Van Heuven** (Partij voor de Dieren) beschouwde deze commissie als een gelegenheid bijgepraat te worden, ook omdat hij niet in de adviescommissie Control en Financiën zit. Hij zal zich meer gaan verdiepen in het raadsvoorstel.

Hij betreurt het dat in het programma duurzaamheid Utrecht een klimaatvriendelijke stad wordt in plaats van een klimaatneutrale. Hij zal daar later op terugkomen.

De beantwoording

Wethouder Schilderman dankt de commissie voor de vriendelijke woorden over het doorlopen proces. Zij vindt het proces spannend en interessant. Het college werkt aan een andere werkwijze, een andere vormgeving van de Voorjaarsnota en van de Begroting zo dat de beleidscyclus beter volgbaar is, zo dat de raad de kaders beter kan stellen en de raad de financiën beter kan volgen en de meting daarvan beter kan zien. Dat is veel in één traject. Zij ziet dat terug in de aandacht vanuit de commissie. Zij verwacht dat het de nodige tijd zal kosten voordat raad en college goed in de nieuwe werkwijze zitten. Zij hoopt dat het enthousiasme bij de commissie zal voortduren.

Zij gaat in op de inbreng van de VVD die inging op de forse financiële wijzigingen en vroeg om expliciet met cijfers te benoemen in een raadsvoorstel en niet alleen te verwijzen naar de begroting. De wethouder is het daarmee eens. Bij de besluitvorming moeten de consequenties helder in beeld zijn. Bij Beschermd Wonen was het een tegenvaller en daarmee geen keuze. Dan moet het desalniettemin heel duidelijk zijn. Daar was tot haar spijt geen andere optie.

De VVD sprak bij de nieuwe programma-indeling specifiek over Vastgoed. De wethouder begrijpt de wens van de VVD om één en ander samen te zien. Aan de andere kant staan die zaken momenteel al los. Ook in de huidige begroting worden in de inhoudelijke programma's een aantal dingen besproken als het over Vastgoed gaat. Zij noemt als voorbeelden de schoolgebouwen in het onderwijs, sport. Het huidige programma Vastgoed beslaat nog maar een deel van de vastgoedportefeuille. Het college denkt dat het handiger is om met de nieuwe indeling de verschillende onderdelen Vastgoed bij elkaar te hebben staan in dat programma. De samenhang moet alsnog wel beheerd worden. Daarvan denkt het college dat het meerjarenprogramma Utrechts Vastgoed de beste wijze is om daaraan inzicht te geven en dat dat beter is dan te zeggen dit expliciet bij de begroting te clusteren.

Mevrouw Ramaker (VVD) merkt op dat onderwijshuisvesting bij Vastgoed zit. Haar pleidooi is dat toch onafhankelijk te houden.

Wethouder Schilderman zal in ieder geval toezeggen bij de definitieve programma-indeling de voors en tegens te zullen schetsen. Bij het raadsvoorstel zal het aan de raad zijn om dat voorstel te amenderen wanneer de VVD dat anders ziet.

De VVD vroeg ook naar het MPR en wat daarin te doen. De wethouder deelt mee dat het college volgend jaar een grote slag wil slaan met het MPR. Dit jaar slaat het college de slag met de leesbaarheid, zoals ook bij de programmabegroting. Het proces daarbij moet het college nog verder uitlijnen. De gedachte die er breed is, heeft tot veel inspiratie geleid bij het MPR. Aan de andere kant is te zien dat het best heel complex is; hoe ervoor te zorgen op het juiste moment het inzicht te geven zo dat er op dat moment ook nog een keuze te maken is en niet dat de raad het tegenkomt wanneer het al gefinancierd is. De wethouder stelt voor terug te komen in het tweede kwartaal op de vraag hoe hiermee om te gaan. Dan is het te zien in relatie tot het geheel.

De VVD en andere partijen stelden vragen over het budgetrecht. Terecht is hiervoor veel aandacht gevraagd. Het college heeft de accountant begrepen als dat het college veel gedetailleerde informatie naar de raad stuurt en dat de Utrechtse begroting heel veel meer programma's heeft en heel veel andere begrotingen, ook in de nieuwe wijze, en dat er geen sprake van is dat het Utrechtse budgetrecht op een veel hoger niveau zou liggen dan op heel veel andere plaatsen. Dat zegt niet dat er niet heel veel grote verbeteringen mogelijk zijn. Dat is een van de dingen die het college laat terugkomen in de programma-indeling. Het grootste programma is 350

miljoen euro per jaar. In de nieuwe programma-indeling is het grootste programma kleiner.

Mevrouw Ramaker (VVD) merkt op dat er een verschil is tussen informatie- en budgetrecht. De raad kan wel heel veel informatie krijgen in cijfers tot aan de kostenpost toe, maar daarnaast is er ook het budgetrecht om iets van te vinden. Zij merkt op dat dat best hoog is in Utrecht.

4200 **Wethouder Schilderman** zal dat ophelderen. Het college zal in het raadsvoorstel specifiek terugkomen op het budgetrecht. Dat geeft het college de mogelijkheid om met de accountant na te gaan wat hij bedoeld heeft te zeggen.

Verder kreeg zij veel suggesties over hoe het te doen met grote wijzigingen binnen een programma, in de loop van de tijd. Ook op dit moment heeft het college een percentage van wijzigingen waarover het college bij de raad moet terugkomen. Dan gaat het om een financiële afwijking van meer dan 10%. Dat wordt op dit moment op die manier bekeken. Mogelijk moet het college daar nog specifieker naar kijken: of het het juiste percentage is en ook moet in sommige gevallen een bedrag gehanteerd worden omdat nog steeds tussen de programma's grote verschillen

4210 zitten. Haar voorstel is daarover terug te komen bij het voorstel; over deze verschillende opties met de voor- en nadelen. Dan kan de raad zich daarover buigen.

Mevrouw Ramaker (VVD) vindt dat heel goed. Zij geeft de wethouder mee ook in beleidskaders specifieke afspraken te maken met het oormerken van bedragen.

Wethouder Schilderman zegt toe dat te zullen bestuderen.

Zij vervolgt haar beantwoording met in te gaan op de inbreng van VOLT. Als het gaat om het aangehaalde advies is de wethouder het grotendeels eens met de schrijvers van de brief. Zij verwacht verbeteringen te zien bij het eerstkomende MPR, als eerste stap hierin.

4220 VOLT vroeg ook naar de concretere doelen. Het college heeft in de probleemanalyse specifiek benoemd dat beleidsstukken niet altijd de juiste houvast geven voor sturing en monitoring. Daarmee leidt dat soms niet tot het juiste gesprek in de raad. Ook merkt het college dat daardoor soms gebrekkig inzicht is in de resultaten en de mate waarin bepaalde maatregelen hebben bijgedragen aan het doel. De wethouder stelt daar tegenover dat hier concrete en meetbare doelen bijhoren. Uiteindelijk zijn niet alle beleidsdoelen van het college meetbaar. Uiteindelijk is het ook niet mogelijk om in alle gevallen nauwkeurig te zeggen welke maatregel het uiteindelijke effect heeft op het einddoel. Het college deelt met de raad dat het veel sterker moet. Het college ziet de verbetering heel sterk in de beleidscyclus. Het college wil op dat moment helderder met de raad afspreken welke maatregelen het stadsbestuur wil en op welke

4230 wijze het bestuur dat wil meten. Dat moet dan ook de wijze zijn die terugkomt in de begroting. Dat is te bespreken in de beleidscyclus tot in detail. Daarvan gaan dan de belangrijkste terug naar de begroting. Daarbij geeft de wethouder een winstwaarschuwing. De 100% maakbare samenleving zal ook met deze begroting niet ontstaan.

De heer Maas (VOLT) begrijpt de wethouder goed. Hij dankt haar voor de toelichting. Hij vindt ook dat de stuurbaarheid en zichtbaarheid soms ontbreekt met indicatoren. Hij oppert te zoeken naar een tussenweg hoe dat dan wel mogelijk is. Het zou veel helpen wanneer de raad aan de voorkant duidelijk krijgt waar de gemeente Utrecht naar toe gaat.

4240 **Wethouder Schilderman** deelt dat. Zij refereert aan de desbetreffende inbreng van de PvdA: hoe om te gaan met de huidige indicatoren in de begroting. In sommige

gevallen is de vraag gerechtvaardigd hoe goed ze functioneren. Voor een deel van de gevallen zit het stadsbestuur vast aan het BBV.

Een groot aantal indicatoren komt voort uit een verzoek van de gemeenteraad of uit een eerder ingediend voorstel. De vraag is of de raad van het college wenst dat het college nieuwe voorstellen indient voor alle indicatoren, of wenst de raad van het college dat het dit gaat doen samen met de raad in de beleidscyclus in de komende periode om op die wijze de indicatoren in de begroting te verbeteren? De wethouder vindt die twee fundamenteel verschillende dingen. Zij houdt zich aanbevolen voor opmerkingen daarover.

De heer Maas (VOLT) lijkt het het meest pragmatisch dit gaandeweg in de beleidscyclus te gaan doen.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) wil graag van de wethouder weten of de wethouder ziet dat op een aantal velden er redelijk betekenisloze indicatoren staan. Zo ja, zou de wethouder bereid zijn kritisch te kijken naar de indicatoren en proactief willen voorstellen hoe ze beter meetbaar te krijgen.

Wethouder Schilderman lijkt het logisch in de beleidscyclus de indicatoren helderder te maken; dan spreekt de raad zich daarover uit en dan zijn de indicatoren in de begroting ook gedragen. Het belangrijke nadeel benoemde de heer Dijkstra zojuist: het zou wel eens heel lang kunnen duren voordat het stadsbestuur er is. Het college gaat na of hierin een balans te vinden is, waarbij het de nieuwe lopende beleidscyclus leidend kan zijn met daarbij kritisch te kijken naar wat anders moet en dat het te lang zou duren wanneer gewacht wordt op de beleidscyclus. Met dit en met de andere opmerkingen komt het college terug in het raadsvoorstel.

VOLT vroeg naar de standardeisen - de vraag is of dat het beste gaat met een format of is dan de inhoudsopgave beter? Het college denkt dat beter te sturen is via een inhoudsopgave die verplicht dat een aantal zaken wordt opgenomen. Ook al gaat het college verder standaardiseren, zullen er toch heel verschillende onderdelen zijn. Een gebiedsplan vraagt bijvoorbeeld om een andere presentatie dan de beleidsnota Nachtcultuur. Het college ziet de oplossing meer in standardeisen voor zaken die opgenomen moeten worden in de begroting, dan één vast format.

VOLT vroeg ook naar de global goals. Binnen de gemeente wordt al gestuurd op heel veel ambities daarmee. Die staan al vaak in de beleidscyclus en in de begrotingscyclus. Wanneer die genoemd wordt in de beleidscyclus, komt die terug in de begroting. Op die wijze doet het college dat al en is dit ook te doen.

De heer Maas (VOLT) dankt de wethouder voor de laatste toevoeging. Hij houdt hierop aandacht.

Wethouder Schilderman merkt op dat de PvdA bij de indicatoren specifiek meegaf de programmabegroting niet over te laten lopen van een eindeloos aantal indicatoren. De wethouder deelt dat met de PvdA. Het lijkt het college logisch in de beleidscyclus aandacht te besteden aan waarin de indicatoren terugkomen.

De PvdA merkt op dat de financiële paragrafen in de beleidsstukken beter zouden moeten. En dat ze ook herkenbaar moeten komen in de raadsvoorstellen, zeker als losstaande financiële paragraaf. Het college deelt dat. Dat is een van de uitgangspunten.

D66 vroeg hoe de raad hierin mee te nemen. Daarin kan dit commissiedebat ook een functie krijgen. Niet alle raadsleden zijn op de hoogte van de nodige begrippen. Het college denkt dat het een goed idee is om informatiesessies te houden nadat er overeenstemming is bereikt tussen raad en college over hoe de begroting er uit moet zien. Bovendien is het mogelijk afspraken te maken over evaluatie. Het lijkt haar

goed dat de raadsleden input kunnen leveren over of de sessies hebben geholpen en aan de wensen hebben voldaan.

D66 stelde de vraag of de adviezen van de adviescommissie een barrière waren; voor het college zijn de adviezen waardevol. Soms is te merken dat de adviezen van twee zijden komen: compacter en nieuwe informatie toevoegen. Het college probeert aan het compacte vast te houden.

4300 GroenLinks gaf input over concrete informatie over mutaties door de jaren heen. Op dit moment is per programma een meerjarentabel opgenomen waarin de voorgaande begroting is opgenomen. Daarmee is de mutatie zichtbaarder ten opzichte van het jaar daarvoor. Het college deelt met GroenLinks dat dit inderdaad nog een stuk helderder kan. Daarbij denkt het college aan meer jaren terug. En het college zoekt ook naar een wijze om het visueel te maken, met bijvoorbeeld een grafiek.

4310 GroenLinks stipte beleidsvoornemens aan die nog niet gedekt zijn. Dat zou betekenen dat iedere nota een compleet sluitend beeld zou moeten geven. Tot op heden ziet het college voor zich duidelijk aan te geven voor welk van de maatregelen wel financiële ruimte is voor welk van de maatregelen een wens is die nog niet gedekt is. Dat zorgt ervoor dat dat afgewogen wordt bij het volgende begrotingsmoment. Dan kan de raad ook op dat moment aangeven of de raad het eens is met prioritering die het college voorstelt, wanneer de beleidsnota besproken wordt. Daar kan de raad dan weer op reageren.

GroenLinks stelde “tussentijds of na afloop van de visie” aan de orde. Het college had dit opgenomen omdat het aan de raad is om te besluiten hoe er omgegaan wordt met een dergelijke visie. Het college zal inzetten op standaard tussendoor. Dat lijkt haar iets om bij de visie vast te stellen: hoe vaak en op welke wijze de raad die wil evalueren.

4320 GroenLinks stelde aan de orde in welke gevallen de raad een uitvoeringsagenda vaststelt. Ze kan zich vinden in de woorden van mevrouw Ramaker daarover. De kaderstelling is belangrijker. Die geeft richting aan wat er in het uitvoeringsprogramma terugkomt. Dit was te zien bij Water en Riolering waarbij een aantal specifieke uitgangspunten is genomen die per direct de financiële impact hebben die in de uitvoeringsprogramma's te zien zijn. De kaderstellende rol van de gemeenteraad wil het college veel explicieter uitlichten; door hoe de zaken nu zijn weergegeven komt niet alles even helder naar voren. Het college ziet die wel in de kaderstellende stukken en niet in de uitvoerende. Dat betekent niet dat de raad daarover niet geïnformeerd wordt.

4330 EenUtrecht vroeg naar de beïnvloedbaarheid; of die weer te geven is in meerdere grijsinten. De wethouder brengt voor het voetlicht dat hierover gesproken is in de adviescommissie. De gedachte is nu dat dit wordt weergegeven per programma met een meerjarenperspectief en dat de beïnvloedbaarheid verschilt per taak en dat dat dan wordt toegelicht. Die toelichting zal redelijk voldoen aan de grijsinten die gevraagd zijn.

EenUtrecht vroeg ook het onderscheid te maken tussen de kosten voor het ambtelijk apparaat en voor derden. In de voorgenomen opzet voor de programma's in de begroting 2024 maakt het college geen onderscheid tussen deze kosten. Berenschot kijkt momenteel naar de beïnvloedbaarheid van de kosten. Naar aanleiding daarvan is wellicht een beter gesprek te voeren over of dit relevante sturingsinformatie biedt. Daarbij geldt wel dat dit op programmaniveau niet heel erg relevante informatie geeft, wanneer het gaat om de aantallen. Dan kan de raad een kader meegeven over hoe-

veel ruimte er moet zijn voor inhuur versus uitvoering. Dan is de raad ook bezig met zijn kaderstellende rol.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) vindt de door hem gevraagde informatie relevant. Hij vraagt of de wethouder die relevantie ook ziet. Zo ja, wat er op tegen is om die verschillen wel aan te geven. De informatie is beschikbaar. Hij denkt dat het een kleine moeite is die informatie te verstrekken op taakveld- en paragraafniveau.

Wethouder Schilderman ziet die relevantie minder dan de heer Dijkstra. Uiteindelijk worden de kaders voor *op welke wijze iets uitgevoerd wordt* door de raad meegegeven in de beleidscyclus. Daarmee ziet zij niet heel erg welke relevante kaderstellende informatie nog gediend is met deze verdere uitsplitsing. Het nadeel is dat de begroting dan weer langer wordt. Het college probeert dat te voorkomen. De informatie los over in welke mate ingehuurd wordt, komt tegemoet aan de relevante vraag. Dan kan de raad breed iets vinden van de mate waarin wordt ingehuurd.

EenUtrecht ging in op de programma-indeling.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) vraagt of de wethouder nog ingaat op het lagere niveau. **Wethouder Schilderman** antwoordt dat zij in ieder geval een aantal verschillende opties zal aangeven. Zij denkt dat de werkbaarheid beter is in een percentage en in het bedrag om een specifiek onderscheid te maken tussen *in dit programma wel en niet dat programma niet*. Het college zal het inzichtelijk maken met verschillende opties. Het college zal hierover bij de commissie terugkomen.

De heer Van der Zweth (PvdA) verneemt desgevraagd van **wethouder**

Schilderman dat de optie *verschuiving binnen een programma en verschuiving van aandachtsgebied* in het antwoord van de wethouder zal zitten met de verschillende zojuist toegezegde opties.

Wethouder Schilderman vervolgt haar beantwoording met in te gaan op de inbreng van het CDA. De wethouder licht toe dat het college op zoek is naar hoe daarin een grote stap te kunnen zetten in de komende tijd. Zij vermoedt niet dat dit allemaal in één keer gereed zal zijn voor de volgende begroting omdat hierin ook soms beleid in de maak is.

Richting het CDA geeft de wethouder aan dat het college denkt het MPR te kunnen verbeteren met het expliciteren van impliciete informatie die zit tussen grondexploitaties en de reserves. Het college zal streven naar een beter beeld van de meer inhoudelijke wijzigingen dan op dit moment wordt weergegeven.

Het CDA vroeg specifiek over de verplaatsing van erfgoed naar groene leefomgeving en waarom niet naar Cultuur. De wethouder antwoordt dat het college dit heeft geplaatst bij *aantrekkelijke en groene leefomgeving*. In aantrekkelijke zit ook dat erfgoed. Dat heeft vooral te maken met de aard van de werkzaamheden. Dit is vooral een Beheervraagstuk, zoals ook de openbare ruimte die in dat programma zit. Het college denkt dat dat daarin beter past.

Gemiste vragen

Nee.

De voorzitter verneemt desgevraagd dat de commissie dit onderwerp nu niet in de raad wil behandelen. Hij zou graag scherper willen horen wat wel en niet in de bijlage komt op een kortere termijn dan Q2. Hij vraagt meer duiding over de opbrengst van deze bespreking.

Wethouder Schilderman zal bij het raadsvoorstel de voors en tegens van de keuze van Vastgoed op één plek bij het programma Vastgoed weergeven.

Het proces voor het MPR zal verder in het voorjaar beginnen. Het college komt daarover terug bij de commissie in het tweede kwartaal over hoe dat voortgang zal krijgen.

In het raadsvoorstel wordt expliciet ingegaan op het onderwerp budgetrecht. Dan gaat het college in op hoe hoog en hoe laag en hoe dat te doen in de tussenliggende tijd met percentages/bedragen en verschillende programma's. Het college zal dat met voor- en nadelen weergeven.

De wethouder zal nagaan of het nuttig is om in een beleidskader specifiek zaken te oormerken. Die vraag stelde de VVD over het Griftpark.

Het college zal specifiek in de stukken terugkomen bij de commissie over hoe de indicatoren te verbeteren. Daarin zal het college alleen werken met de hoofdindicatoren in de begroting en de andere in de verdere rapportages.

Voor het overige zal het college terugkomen bij de commissie over hoe specifiek naar het betere te gaan. Dat verloopt gedeeltelijk via de beleidscyclus en de gedeeltelijk zal het college nagaan hoe de stap te verbeteren is gaandeweg voor de aankomende programmabegroting. Het college zal expliciet bij de commissie terugkomen over wat daarin de keuzes zijn.

Het college zal voorstellen doen voor de financiële paragrafen om die korter te maken.

Het college zal informatiesessies organiseren voor de hele raad wanneer alles klaar is.

Raad en college zullen in de beleidscyclus specifiekere afspraken maken over format of inhoudsopgave. Dat zal gedaan worden op de wijze zoals de wethouder zojuist beschreef. Het college wil daarin heel duidelijk zijn over welke voorstellen in de beleidsnota wel dan wel niet gedekt zijn zodat de raad daarin een afweging kan maken. De wethouder zal op alles terugkomen in het raadsvoorstel.

De voorzitter sluit onder dankzegging van de commissie en de wethouder de vergadering om 23.23 uur.

TOEZEGGINGENLIJST

Naar aanleiding van agendapunt 7, Raadsvoorstel Veiligheidsagenda 2023-2026 zet de burgemeester toe:

- de raad voor de raadsbehandeling van het raadsvoorstel Veiligheidsagenda 2023-2026 te informeren over de financiële verantwoording van het plan.
- een jaarlijkse voortgangsrapportage van de veiligheidsagenda met daarin een combinatie van kwalitatieve en kwantitatieve doelstellingen incl. een evaluatie van eerdere jaren.
- voor de raadsbehandeling van 6 april a.s. een notitie toe over de procesregie t.a.v. het zorg en veiligheidshuis.

Naar aanleiding van agendapunt 8, Raadsbrief Regionale Veiligheidsstrategie zegt de burgemeester toe:

- De burgemeester zegt toe in de jaartukken explicieter stil te staan bij de voortgang van de regionale veiligheidsstrategie.

Naar aanleiding van agendapunt 11, Raadsbrief Uitgangspunten Verbetering Sturen en Verantwoorden, zegt wethouder Schilderman toe:

- 4440
- Naar aanleiding van het debat over de raadsbrief Uitgangspunten Verbetering Sturen en Verantwoorden onderstaande zaken mee te nemen in het raadsvoorstel Sturen en Verantwoorden dat in Q2 aan de raad aangeboden zal worden:
 - Bij de definitieve programmaverdeling de voor en nadelen van de indeling toe te lichten;
 - Bij het hoofdstuk budgetrecht nader in te gaan op de verschillende mogelijkheden van het beleggen van het budgetrecht;
 - Te onderzoeken of het nuttig is om in een beleidskader specifieke zaken te oormerken;
- 4450
- Hoe de indicatoren verbeterd zullen worden en hoe hiertoe gekomen wordt;
 - Voorstellen om de financiële paragrafen korter te maken.
- informatiesessies over het raadsvoorstel te organiseren zodra deze aan de raad is aangeboden in Q2 2023.
 - in Q2 2023 de raad te informeren over de aanpak van het proces rondom het MPR .

4460